

צורci הביטחון של ישראל לקראת הסדר מדיני עם הפלשטיינים

**הקדמה מאת
רב-אלוף (מיל') משה יעלון**

עורר: דן דיקו

המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה

© 2010 כל הזכויות שמורות למרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה
רחוב תל-חי 13, ירושלים 92107
טל': 02-5619281
fax: 02-5619112
דוא"ל: jcpa@netvision.net.il
www.jcpa.org.il

ISBN 978-965-218-088-9

מנהל הפקה ותחקירן: אדם שי
עיצוב גרפי: סטודיו רמי וג'קי

המפות מבוססות על Google Earth © 2010
תמונות: AP, Getty, אלכסנדר ליסי
תמונה עטיפה: אלכסנדר ליסי – מבט מהכפר דיר בלוט שבשומרון לכיוון תל אביב

תודות

המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה מבקש להביע את תודתו והערכתו
למרימ שולדון אדלסון,
סטיבן א. סטרן,
אלוין דבורה,
רוי ה. סטרן,
ニינה רוזנולד,
קון וニינה אברמוביץ
ג'יימס ס. טיש
וונלד לאודר
על תמיכתם הנדיבה בפרויקט זה.

תוכן עניינים

6

תקציר מנהלים

16

הקדמה: בחזרה למדיניות שלום המענייקה קידימות לביטחון
רב-אלוף (מיל') משה יעלון

24

גבولات בני-הגנה להבטחת עתידה של ישראל
אלוף (מיל') עוזי דין

32

ארה"ב וגבولات בני-הגנה: כיצד הבינה וושינגטון את החלטת מועצת הביטחון 242
וכרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל
ד"ר דורית גולד

48

הביטחון כמענה לקשה האירופים על ישראל
תת-אלוף (מיל') יוסי קופרוווסר

52

עקרונות מפתח למדינה פלשתינאית מפוארת
אלוף (מיל') אהרון זאבי פרקש

66

שליטה במורחב האוורי ובספקטרום האלקטרומגנטי
תת-אלוף (במיל') אודי דקל

74

שינויים במאפייני האיים על ישראל והשלכותיהם על סדרי הביטחון הנדרשים
אלוף (מיל') גיורא איילנד

78

הסיכוןם הכרוכים בפוריסת כוחות שלום זרים בגדה המערבית
אלוף (מיל') יעקב עמידר

88

ישראל חוזרת לדיפלומטיה המושתתת על ביטחון
דן דיקר

26

1. הפגיעה הישראלית מול היתרונות הגאוגרפיים והטופוגרפיים של מדינה פלשתינאית עתידית
2. קו הגנה של ישראל: בקעת הירדן ומורדות התلالים ממזרח לרכס גב ההר
3. שטחים אסטרטגיים השולטים על ירושלים: הפגיעה של ירושלים וכיביש ירושלים – תל אביב
4. האיים של טילים פלשתינאים על מרכז אוכלוסייה ותשתיות ישראליים
5. פגיעה באוירית של ישראל: העדר זמן תגובה לירוט כל טיס עין

98

על המחברים

100

על המרכז היישומי

תקציר מנהליים

צורכי ביטחון חיוניים לישראל להשגת שלום בר-קיימא הקדמה: בחזרה למדיניות שלום על בסיס ביטחון ליישראלי

רב-אלוף (מיל') משה יעלון

- ראש הממשלה בנימין נתניהו בנאומו המרכזי אוניברסיטת בר אילן – נטן ביטוי למאפיין משמעותי במדיניות הישראלית – שיבת לגיסה המסורתית הישראלית המתבססת על צרכיה הביטחוניים של ישראל על מנת להשיג שלום בר-קיימא.
- כאשר בחר ראש הממשלה יצחק רבין בנתיב הסכמי אוסלו הוא ראה בחזונו הסדר ביוזדה וושומרון ("הגדה המערבית") על בסיס קווי תכנית אלון. התכננית, שהתגבשה מיד לאחר מלחמת ששת הימים, דגלה בהמשך הריבונות הישראלית על חלק מהשטחים שעברו לששליטה ביוזדה וושומרון תוך התווית גבול ביטחוני שנמתח מבקעת הירדן ובacula המדרון התלול של גב ההר ביוזדה וושומרון והמשך הריבונות הישראלית על ירושלים, בירתה המאוחdet של ישראל.
- בעקבות סירובו של ערפאת להצעת השלום של ראש הממשלה אהוד ברק ומלחמת הטרוור ("האנטיפאדה") שפרצה בעקבותיה, הנסיגה שביצעו אריאל שרון מרצועת עזה, מלחמת לבנון השנייה, כישלון שיחות אנאפוליס והמלחמה الأخيرة את בעזה, החליטה ממשלה ישראל לשוב ולאמץ את התפיסה שהشمירה על צורכי הביטחון החיוניים של ישראל מהווה את הנティיב היחיד להסכם שלום יציב ובר-קיימא עם הפלשתינים.
- הפלשתינים דבקו בנתיב ההיסטורי שלהם הדוגל במאבק המזון תוך שלילת זכות קיומה של ישראל כמדינה לאומם של העם היהודי, חרב הסכמים חתוםים או נסיגות ישראליות חד-צדדיות. הפלשתינים פירשו נסיגות ישראליות כאות חולשה וכבריחה, שהעיצמו את נחישותם לנכונות על ישראל ויתוריהם טרייטוריליים נוספים.
- עד כה נדרשו הפלשתינים לבצע תהליך שלום מלמעלה למטה, שבמhaltenו מנהיגיהם הגיעו לפגישות, לחזו ידים, נוכחו בועידות שלום ואפילו חתמו על הסכמים עם מנהיגים ישראלים. אבל כאשר תהליך שלום אכן צומח מהשתה ומ לחברה עצמה זהו מהלך חסר תחולת. רק כאשר חינוכם של יידי רמאלה לא יושתת עוד על פולחן השאהידים המפוצצים את עצםם במלחמות ג'ihad נגד ישראלים ויהודים – ייכונן תהליך שלום אמיתי והפעם לא רק בדמותם הקודח של אמני ההונאה העצמית.

גבולות בני הגנה להבטחת עתידה של ישראל

אלוף (מיל') עוזי דין

ישראל זכות טבעית ומוכרת בינלאומיות בגבולות בני-הגנה. בובונו לקבוע גבולות אלה علينا להביא בחשבון את האיים על ישראל, את המחבת הגאו-סטרטגי ואף את הטופוגרפיה, וכל זאת בראייה היסטורית וארכאית טווח.

מדינת ישראל קטנה, צרה ופגעה – 80% מאוכלוסיית המדינה, נ- 80% מכשור הייצור התעשייתי שלה מוכרים ברצועת חוף צרה בין הים התיכון לגדה המערבית. גבעות הגדה המערבית חולשות מבחינה טופוגרפית על מישור החוף החשוף בו נמצא חלק שימושותי מהתשתיות הישראלית – נתב"ג, כביש שש, מוביל המים הארץ, וקווי המתח הגבוה שלה, עובדה המעיקרה יתרון ברור לתוך מבחן תצפית, ירי ויכולת הגנתית טובה נגד תגובה ישראליות ישתנית. בהתחשב בתנאים אלה, בחוסר היציבות הכרוני במצרים תיכון וביענות הבסיסית נגד המדינה היהודית זוקפה ישראל למוחבי הביטחון הבאים:

- מרחב המאפשר עמוק לניהול קרבות הגנה נגד איום מצרים. אזור בקעת הירדן יוצר מחסום פיזי שגובהו נע בין 900-1400 מטרים. צבא תוך מסוגל לנوع רק דרך חמישה מעברים ממצרים למערב, וכיtan בקלות יחסית להגן על כל מעבר. מסיבה זו בקעת הירדן נתפסת כקו הגנה קדמי ישראלי במצרים תיכון בו מתקיים אי ודאות באשר לכיווני התפתחותן של עראק וירדן.
- עומק אסטרטגי בסיסי חשובתו רק עולה בעידן הטילים הבליסטיים והרקטות ארוכות הטווח המאיימים על מרכזiac האוכלוסייה האזרחים ואף על תהליכי הגיוס ושליחת כוחות צבא המילואים למשרבה, דבר שעלול לפגע בכוח הכללי ולאלאץ את הכוחות הסדריים של צה"ל לפחות לפרק זמן מסוים ללא סיוע משמעותי מחייל האויב, אשר יROTק לשמדת מערכות הנ"מ של מדינות האויב והשתתקת שיגורם של טילים בליסטיים המכוננים אל עבר ערי ישראל.
- מרחב המאפשר לחימה בטror. רק נוכחות ישראל על המעטפת המזרחית של הגדה המערבית תאפשר מימוש פירוז אמיית של הישות הפלשתינית, שהוא כידוע אחד התנאים הבסיסיים שהציבה ישראל להסכמה ל"שתי מדינות לשני עםים" והוא גם תנאי לכל הסדר יציג.

סיכום:

במו"מ עם הרשות הפלשתינית על ישראל לעמוד, בין השאר, על קיום מרחב ביטחוני הנשען על נהר הירדן כקו הגבול המזרחי וככל את בקעת הירדן עם השטחים השולטים עליו מממערב. דרישת זו הכרחית למtan ביטחון לישראל וליציבות כל הסדר שיויגש.

ארה"ב וגבولات בני הגנה: הפרשנות האמריקנית להחלטת מועצת הביטחון 242 של האו"ם וצורכי הביטחון של ישראל

ד"ר דורית גולד

- מאז ומתמיד תמכה ארה"ב בעמדת ישראל שההחלטה מועצת הביטחון של האו"ם 242, שהתקבלה לאחר מלחמת ששת הימים ב-22 בנובמבר, 1967, אינה מחייבות נסיגה מוחלטת לקיים שביתת הנשך של 1949 (הידועים גם כקוו 1967). אין יסוד לטענה שארה"ב מבחינה מסוותית תבעה מישראל נסיגה כללית או נסיגה נרחבת משטחים שנכבשו במהלך מלחמת ששת הימים.
- קהילת המשפט הבינלאומית הייתה מודעת לכך שירדן פלהה לגדה המערבית בזירה בלתי חוקית ב-1948 והחזיקה בה עד 1967, כאשר ישראל כבשה את השטח במהלך מלחמת הגנה עצמאית. זכותה של ישראל לТИקנים בקיים הגבול עד 1967 איננה נובעת ממצבה הפגיע טרם המלחמה אלא מתוקף היוגה קרובה לתוקפנות ב-1967.
- כאשר נדרש לשאלת מהו "השטח המינימלי" שישראל "תהי זה אoitן על החזיק על מנת שתוכל להתגונן ב יתר עילות", הגיב יו"ר מטה הכוחות המשולבים דוד הגרwl אורל וילר ב-29 يونيو, 1967: " מבחינה צבאית גרידא, ישראל צריכה להחזיק חלק מהשטח הערבי על מנת להבטיח גבולות בני הגנה מבחינה צבאית. לגבי הגדה המערבית המליצז ראי מטות הכוחות המשולבים במפורש על קו גבול שיüberו ליד השטח החולש על נהר הירדן", וסביר שהקוו הזה חייב להימשך עד לפסגת רכס ההר.
- מתווה קלינטון של שנת 2000 לא נקבע כ מדיניותה הרשמית של ארה"ב. לאחר כניסה של הנשיא ג'ורג' ו. بوש לתפקיד, הודיעו פקידים אמריקנים לממשלה שרון שזה עתה נבחרה שמתווה קלינטון שנדרן עם הממשלה ברק אינו מחייב את הממשלה. גם ההייפך היה נכון: הובן שמשלת שרון אינה מחייבת להצעות קודמותה.
- הנשיא בוושינגטון כראש הממשלה אריאל שרון ב-14 באפריל, 2004: "לאור המציאות החדש בשטח, כולל ריכוז האוכלוסייה הישראלית הקיימים יהיה זה בלתי מציאותי לצפות שתוצאות המשא ומתן על הסדר הקבוע יובילו לחזרה מלאה ומוחלטת לקיים שביתת הנשך של 1949."

הבטחון כמענה לקשה האiomים על ישראל

תתי-אלוף (מיל') יוסי קופרווסר

- כאשר ארגוני הטרור משגרים רקטות, תוך שימוש במגנים אנושיים, אין כוונתם לפגוע ישירות בקשר הלחימה של ישראל, אלא לחייב פעולה באופן שיאפשר להם ולשאר חברי הקואליציה המסייעים להם, לפגוע ביכולתה של ישראל למש את זכותה להגן על עצמה.
- علينا לוודא שסידורי הביטחון ימצעו את יכולת לפגוע בחופש הפעולה של ישראל וביכולתה למנוע פגעה ב艮וטימציה שלה.
- שהמרכיב החינוי והביסטי ביותר בסידורי הביטחון הוא בנית תרבות של שלום, שבמקדה הכרה מצד אש"ף ו"הרשות הפלשתינית" בזכותה של ישראל להתקיים בביטחון מדינת לאומי החופשית והדמוקרטיבית של העם היהודי.

עקרונות יסוד למדינה פלשתינאית מפוזרת

אלוף (מיל') אהרון זאבי פרקש

- ההגדרה הישראלית לפירוז היא מניעת התפתחות אים ביטחוני – יהא זה סימטרי או אסימטרי, צבאי או טרוריסטי – בתוך או דרך השטח הפלשתינאי וכן איסור הקמת צבא פלשתינאי או תשתית צבאית אשר יהו אים על ישראל.
- במשא ומתן בין ישראל לפלשתינאים סירבו מנהיגי אש"ף והרש"פ עד כה להסכים ל"פירוזה" של המדינה הפלשתינאית. הם תובעים את הזכות לנשך תולול מסלול (מרגותות), טילי נ"ט (אר פי ג') ורכב משוריין המצדד במקלעים על מנת לשמר את הביטחון ולהגן על השלטון המרכזי בשטחם.
- חופש הפעולה הנוכחי בגדרה, המאפשר לצה"ל להגיע לכל מקום בו מיוצר או מוסתר נשק בלתי מורה, הוא שמנע עד כה את יכולת לייצר וركמות ולשגר אותם לעבר ירושלים ותל אביב. יכולת זו גם מאפשרת לצה"ל לירות מתאבדים בטרם הצלוחו לבצע את משימותיהם הרצחניות.
- ישראל נתקלת בkowski מוהוט כאשר היא נדרשת לפעול נגד גורם לא מדינתי כגון הרשות הפלשתינאית. בגין המדיניות כגוון מצרים וירדן לא ניתן להפעיל, במקרה שכזה, בכוחה אפקטיבית את עיקרי ההרתעה והענישה היות וחסירה ממשלה מרכזית הנוטלת מרות על אנשים, אמל"ח וקבוצות טרו. הקרע בין הפת"ח בגדה לחמאס בעזה מדגים את הבעיה.
- על הרשות הפלשתינאית להתחייב להפסיק הסתה לטרוור ולטיפוח "תרבות השalom". הדבר כרוך בהקמת מנגנוןיהם משותפים למניעת הסטה, נטרול האפיקים לתמיהה בארגוני טרוור (כגון העברת כספים לארגוני הטרוור ולפיעליות המנוהלות בידי אגודות קיצונית במסווה של ארגוני סיוע שנומדו לסייע לנזקקים) וכן ביטול תכניות לימודים המעודדות אלימות והתאבדות. אך גם תידרש התchingיות מצד המדינה הפלשתינאית למנוע הטענות עוניות במסגדים ובמוסדות דת ותרבות אחרים.

שליטה במתחם האוירי והספקת רום האלקטרומגנטי

תתי-אלוף (מייל') אודי דקל

במקביל לפגמת קמף-דיוויד עמדה ישראל על דרישתה להמשך שליטהה במרחב האויר שמעל לגדה בתנאי חינוי למניעת התקיפה האוירית עינית וטרור אוויר, כגון התאבדות מטוס אזרחי עמוס בחומר נפץ נגד אחד מרכיביו האוכלוסייה בישראל. גורמים אמריקאים טענו שמדובר בתרחיש דמיוני שנועד להצדיק תביעות ביטחוניות מגזומות מצדיה של ישראל. בעבר שנה, ב-11 בספטמבר 2001, התחללה מתקפת הטרור של אל-קאעידה כאשר מטוסים התנגשו במרכז המסחרי העולמי ובבניין הפנטגון וגרמו למותם של אלפיים.

המרחק בין נהר הירדן לים התיכון הוא בערך 40 מייל ימיים. מטוס קרב מסוגל לחצות את הארץ בתוך 4 דקות או לחזור למדינתה דרך בקעת הירדן ולהגיע לירושלים תוך פחות משתי דקות.

בעבר, כאשר עיראקים הכינו תגבה לתקיפת הכוח העיראקי ע"ז מטוסי חיל האויר, ירדן התירה למטוסי קרב עיראקיים לנצל את שטחה האוירי ולטוס במסלול המקביל אליו הגבול עם ישראל על מנת לבצע תצלומים אויריים של השטח הישראלי. גם כיום, חרב הרוגעה היחסית הנוכחית, אסור לישראל להפיקד את ביטחונה בידי רצונם הטוב של הירדנים או הפלשתינים.

ישראל סובלת מנהיות טופוגרפיה ביטחונית חמורה להיות וכל התעופה האזרחית הבינלאומית עלולה להיחשף למתקפה אפרשית מצד גורמים פלשתיניים עזניים. גורמים אלה עלולים לעשות שימוש בטילי כתף שיישוגו מגב ההר בגדה לעבר מטוסים אזרחיים בשעת המראתם או נחיתתם בנתקב"ג.

ישות פלשתינית הממוקמת על גב ההר ננתנית מיתרון טופוגרפי מול ישראל הפרוסה למרגלותיהם לאורך קו החוף. משדר אלהוטי פלשתיני על הר עיבל בסימוכות לשכם יכול לשמש כמעט כליל את מערכות התקשרות בשטхи ישראל המשדרות בתחום תדרים דומה.

שינויים במאפייני האיים על ישראל והשלכותיהם על סדרי הביטחון הנדרשים

אלוף (מיל') גיורא איילנד

- האיים האמתי איננו הטנקים, אלא רקטות, טילים נגד מטוסים וטילים נגד רכב או נגד טנקים, כאשר המכנה המשותף לכל סוג כלי הנשק הללו הוא קלות ההברחה והיצור בסתר, כפי ש玆תרכש ביום בעזה.
- אם אכן תיסוג ישראל לקו 67' הרי מזרחית מגבול ישראל-פלשתין שכנים לא רק הרשות הפלסטינאית אלא אויבים פוטנציאליים נוספים.

הסכנות הכרוכות בהצבתם של כוחות שלום זרים בגדה המערבית

אלוף (מיל') יעקב עמידרור

- בימים שקדמו למלחמת ששת הימים ב-1967 נסוג מסיני כוח החירום של האו"ם (UNEF). שנים לאחר מכן נטשו משקיפים אירופאים המוצבים לאורך קו הגבול בין מצרים לעזה (בהתאם להסכם 2005 שהושג בתיווכנה של מזכירות המדינה קונדוליסזה רייס) את עמדותיהם במנוסה, לאחר שהחריף המאבק הפנימי בין החמאס לפת"ח.
- כוח יוניפי"ל לבנון מעולם לא لقد טרוריסטים מהחזבאללה. כאשר החיזבאללה קירוב עדות ארטילריות למרחק של פחות מ-50 מטרים מעמדת האו"ם ומשם יירה על מטרות ישראליות, יוניפי"ל לא הגיב בכלל. אולם כאשר ישראל הפעילה ירי נגדו מול אותה ארטילריה של החיזבאללה, שיגר מחלקה האו"ם לפעילות כוחות השלום מתחאה דיפלומטית ורשנית.
- נוכחות ערבית מסוימת אפיינה את מלחמת בוסניה. למרוח זאת היחידה ההולנדית בכוח האו"ם הפקירה גורלם את המוסלמים בסרבניה במהלך שבעה שנותקפו בידי הצבא הבוסני הסרבי, והדבר הסתיים בטבח המוני של מעל ל-8000 אזרחים ב-1995.
- לאחר שכוח משקיפים מטעם האו"ם שוגר לבנון באוקטובר 1983, הותקפו בסיס הנקודות הדרומיות האמריקני על פי הוראות מטההן בידי מתאבדים שיעים. כ-300 חיילים נהרגו במתתקפות אלה. בתוך שנה, שני הכוחות נסוגו מלبنון. מקרים אלו מהווים הוכחה לכך שכוחות שלום נוטשים את הזירה כאשר הם הופכים יעד למתקפה.
- תהיה זו אשליה סראגית להאמין שכוחות בינלאומיים הפעלים בגדה יאכפו פירוז פלשתינאי מוחלט. בכל מקרה בו אחד מהצדדים התעלם מכבודו התייחסותי, לא נחלו כוחות בינלאומיים הצלחה כלשהי.

סיכום:

אין שום סיבה להעיר כי בעתיד דזוקא ביהודה ושומרון יהיו כוחות בין"ל אפקטיביים מאשר בעבר. אסור לישראל לאפשר זאת ולא מוסרי לדרש ממנו להפרק את ביטחונה ואת חי"י אזרחיה בידי כוח שמעולם לא הוכח את יכולתו לבצע את המשימה הנדרשת. יתר על כן הווייתו של ישראל על העיקרון שקבע בין גוריו, כי ישראל תנגן על עצמה עצמה, טומן בחובו סכנה של ממש לריבונותה וללגיטימיות שלה.

השיטה הישראלית לדיפלומטיה המושתתת על ביטחון

דן דיקר

- מאז שנחתמה הצהרת העקרונית של אוסלו עם הארגון לשחרור פלשתין בהנהגת יאסר ערפאט בשנת 1993, צריכה הביטחוניים החזוניים של ישראל הוחלו למעט ממנה. הגישה הישראלית הדוגלת בדיפלומטיה המושתתת על ביטחון הוסטה הפעם לטובת תפיסה ביטחונית המושתת על דיפלומטיה. הגישה החדשה ששלטה בחשיבה הדיפלומטית הישראלית האמינה שכינן לעורב לביטחונה של ישראל באמצעות הסכמי שלום.
- סדר הדברים במדיניות הישראלית הקודמת אשר אפשר ויתורים ישראלים ורק לאחריהם ניסוין לאכוף את צרכיה הביטחוניים החזוניים של המדינה יצר רף ציפיות בין לאומיות לויתורים ישראלים נרחבים יותר ויוטר למנהיגות פלשתינית קשוחה. בכך כל התקופה הזאת הפלשטיינאים דחו את הצעות השלום הישראלית התקדמים, אבל בו זמנית קבעו את הויתורים הישראלים כנקודות מפתח לסייעו לבא במשא ומתן.
- נאומו המדיני של ראש הממשלה בנימין נתניהו באוניברסיטת בר אילן ב-14 ליוני 2009 החיזיר את ישראל למסלול הגישה המושתתת על ביטחון וזכויות. נתניהו עמד על כך שהיחסים בין הצדדים יונחו על בסיס ההבדאות: הכרה בישראל כמדינה הלאומם של העם היהודי, פירוזה של המדינה הפלשתינאית העתידית וכיבוד צרכיה הביטחוניים החזוניים של ישראל.
- התעקשותו של נתניהו על מדינה פלשתינאית מפוזרת וגבולות בני הגנה אינה מייצגת אסטרטגיה חדשה. ראש הממשלה יצחק רבין אמר בכנסת ב-5 לאוקטובר 1995 כי "גבול הביטחון להגנת מדינת ישראל יוצב בגבול הירדן, בפירוש הנרחב ביותר של המושג הזה". רבין הוסיף שהגבול הסופי יוכל **שטחים אחרים** מעבר לקויה ה-4 ביוני 1967. למעשה רבין הודיע לצמרת צה"ל לישראל תיאלץ לשלוט ב-50% בקיורו מהגדה בכל הסכם עתידי.
- יגאל אלון, שכיהן גם כשר החוץ במשרד רבין הראשונה, נחשב לאדריכל דוקטורנט גבולות בני הגנה. לפי תפיסת אלון שאומצה ברכזיות על-ידי ראשי ממשלה שונים בישראל, המושג "גבולות בני הגנה" מקנה לישראל את הזכות והאחריות לגבולות העונים על צורכי הביטחון הבסיסיים של אזרחיה במקום השלמה עם תוואי המזמן תוקפות. פירושו של דבר המשך השיטה הישראלית בחלוקת מהשטחים מזרחה לקויה שביתת הנשך של 1949 כחלק מהסכם שלום עם הפלשטיינים ובמיוחד בגבול הירדן שהוא יחסית דليلת אונלוסין.

בחזקה למדיניות שלום המעניקה קידימות לביטחון

רב-אלוף (מיל') משה יעלון

משנה לראש
הממשלה,
השר לנושאים
אסטרטגיים

אותו שחייבי להתעמת עם האיים הביטחוניים ולהבטיח מערכות הגנה ביטחונית מתאימות ולא להיכנע לחולומות באספמיה. אסור שהשיקט היחסי השורר כיום בגבולות ישראל ובותן יהודה ושומרון יפורש בצורה בלתי נכונה. למרות השיפורים הביטחוניים בכוחות הביטחון הלאומי הפלסטיני בהדרכתו של הגeneral קית' דיטון, במסגרת תכנית הרפורמה הביטחונית בגין אמריקני, זה"ל פועל ללא מיגור תשתיות הטרוור באזרחים פלשתינאיים רבים. בה בעת שיקם החמאס, בגין איראני, את יכולותיו הצבאיות בעזה כפי שעשה שלוחו של איראן – החיזבאללה – ברוחו לבנון. ישראל חייבת לפעול על פי מכולו שיקולים אלה בזואה לבחון את הקמתה של מדינה פלשתינאית עתידית.

מקרה זה מהוות מענה לדעה הרווחת שהשלום מחייב נסיגה הישראלית לקווי שביתת הנשך המוסכמים של שנת 1949. שלילת עמוק אסטרטגי והגנה טופוגרפית מהמדינה היהודית בגבולות אלה מהווים פתווחה למלחמה נגד ישראל.

מחקר זה מהווה מענה לדעה הרווחת שהשלום מחייב נסיגת ישראלית לקווי שביתת הנשך המוסכמים של שנת 1949.
שלילת עמוק אסטרטגי והגנה טופוגרפית מהמדינה היהודית בגבולות אלה מהווים הזמנה פתוחה למלחמה נגד ישראל

מחקר זה נועד לתקן את הדעה הנפוצה בחוגים בינלאומיים ובישראלים, ואפילו בחוגים ישראליים מסוימים, שנסיגת ישראלית לקווי שביתת הנשך המוסכמים של 1949 (המכונים בטעות

צורך הביטחון החזוניים של ישראל, יחד עם תמייה עלי-תנאי במדינה פלשתינאית, הוצאה בנאומו המדיני המרכזי הראשון של ראש הממשלה בנימין נתניהו אוניברסיטת בר אילן, חדשניים בלבד לאחר כניסה לתפקיד באפריל 2009. למרות שבמבט ראשון בטהנתו בנאומו תפנית משמעותית ממדיניות ישראל טרם נניסתו לתקיף, מסתבר כי הרעיונות שהבחן תמרק מייצגים שיבת למדיניות המסורתית הישראלית המבוססת על ביטחון ממ��הה לשגת שלום בר-קיימא. מדיניות זו מושתתת על הבנת הסביבה האסטרטגית במערב התיכון ושורשיו של העימות הפלשתינאי-ישראל. מאז תחילתו של העימות, עוד בימי טרום המדינה ועד הסכמי אוסלו, נכוונה של ההנחה הציונית להגע לפשרה ההיסטורית לא האצילה לשכנע את הפלשתינאים לוזהר על מחויבותם למאבק המזוין וליצורות התנגדות אחרת ולהיכר בזכותו של העם היהודי לחיות בשלום במדינת לאומי משלה, במולדתו ההיסטורית בארץ ישראל.

על רקע זה ניתן להבין את חשיבותו של המחקר הנוכחי המנתח את צורכי הביטחון החזוניים לישראל לראות שלום בר-קיימא. חלק מהஹוטות הצבאיים הסוגים מציגים בו את צרכיה הביטחוניים של ישראל בכל הסדר עם הפלשתינאים. מדובר באישים שחוו מקרוב את הסכנות האורכיות לישראל בכל הנסיבות, ובמיוחד ברגעות עצה, ביהודה ושומרון. ומקבוצות ומוסדרים הפעילים ביחסות איראן.

לכל אורך הקריירה הצבאית שלו, כולל במהלך "תהליך השלום" של אוסלו בשנות התשעים של המאה הקודמת, טיפולתי נקבע צה"ל במגוון תפקידים בטירור הפלשתינאי והאסלאמי הקיצוני. כיהנתי כראש אמ"ן, כסגן הרמטכ"ל ולאחר מכן כרמטכ"ל במהלך המבצעים נגד כוחות צבאיים למחצה של הרשות הפלשתינאית, המיליציות של הפת"ח וכוחות החמאס בעזה וביהודה ושומרון בשנים 2000–2005. המציגות הקשה שעלה מניסיוני מול אטגרים אלו שכנעה

ראש הממשלה יצחק רבין
בנאום הפתיחה לדין מרטון
בכנסת בנושא הסכם אוסלו,
שנהחthem עם ראש אש"ף יאסר
עראفت בבית הלאן.

עד להירצחו בשנת 1995
דגל רבין בישת "הביטחון
בראש" והקפיד על גבולות
בני הגנה לישראל וישות
פלסטינית מפורחת שתהייה
פחות מדינה.

לראות אם יסכים ערפה להצעת השלום, שהייתה ללא תקדים, או שיחשוף את פרצופו האמתי. התוצאה הייתה סירוב פלשתינאי להצעות אלה.

תוצאה חמורה נוספת הייתה המחיר הכרך של שילמהישראל בעבר ובווהה על אסטרטגיה זו. ברק יצר פרדיגמה חדשה של "שיטחים תמותת שלום", שלא הייתה מעוגנת בהחלטת מועצת הביטחון 242, שהתקבלה ב-1967 ועיצבה את כל היוזמות לשalom-ישראל-ערבי מאז מלחתת ששת הימים. מנוקודה זאת ואילך הציפייה הייתה שישראל תיזחק לתוך הגבולות הקיימים שהוצעו ברק. תופעה מוחיקת לנוכח עוד יותר העובדה שההנאה הפלשתינאית הצליחה לטעת במוחם של מעצבי המדיניות המערביים את הרעיון שקיים 1967 – ככלمر קווי שביתת הנשך מ-1949 – יהוו מעתה מסגרת התייחסות לכל משא ומתן עתידי לעומת המשג' "גבولات בטוחים ומוכרים", שהתקבל פה אחד ביד מועצת הביטחון של האו"ם לאחר מלחתת ששת הימים.

ונoch האירועים שהתרחשו בשנים האחרונות, החל מהאנטיפאדה שפרצה בעקבות סיורו של ערפה להצעת השלום של אהוד ברק, ניסיגתו של אריאל שרון מרצועת עזה, מלחמת לבנון השנייה, כישלון שיחות אנאפוליס והמלחמה الأخيرة בעזה, מאצצת ממשלה נתניהו מחדש את התפיסה שבאטחת צרכיה הביטחוניים החינויים של ישראל מהווה את המסלול הבלעדי לשולם ציב ובר-קימיא עם שכנוינו הפלשתינאים. הדבר ככל גבולות בני-הגנה, ישות פלשתינאית מפורצת, שליטה על תחום אוויר מואחד עם יהודה ושומרון, אבטחת תדרי תקשורת אלטרומגנטיים וערוגות נוספות. זהו מפנה מהגישה השגואה הקודמת, שנסיגות יסלו את הדרך להසכם שלום וכי אותו הסכם יספק ביטחון. ראש הממשלה בנימין נתניהו מבטא קונצנזוס ישראלי רחב שחשול בטראות האירועים האחרונים ודוגל בהעמדת הביטחון תחילה נתיב הבלתי לשולם אמתו.

המרכיב החשוב בהסדר ביטחוני בר-ביצוע הוא חובת הפלשתינאים לטפח תרבויות שלום השוללת הטפה והסתה לאלימות ולטרור ואשר מכירה בקשר בין 3,300 שנה בין העם היהודי לארץ ישראל ודוכטו לחוית בישראל – מדינת הלאום של העם היהודי – בשולם וביטחון.

החזקה לגישה של ביטחון תחילה מושרת היבט במחובות הישראלית רבת השנתיים להגן על עצמה מבלי להישען על כוחות זרים. ישראל מעולם לא בקשה מעצמה זרה כלשהי לסכן את חי חיליה על מנת שיגנו עליה

החזקה לגישה של ביטחון תחילה מושרת היבט במחובות הישראלית רבת הuarsות רבת הuarsות לא בקשר לכוחות זרים. ישראל מעולם לא בקשה מעצמה זרה כלשהי לסכן את חי חיליה על מנת שיגנו עליה. התעקשותה של ישראל על גבולות ביטחון הייתה ערכוה מרכזית בחילופיו

(גבולות 1967) היא צעד הכרחי ובלתי נמנע למען השלום. גבולות אלה לא יביאו עם שלום, היות והם מחייבים את המדינה היהודית ומצמנים מלחמה, שכן הם שלולים מישראל עמוק אסטרטגי ואפשרות הגנה טופוגרפית מול מתקפה פלשתינאית – הן בטילים והן בזורה אחרת. קווי שביתת הנשך של 1949 אפשרו לאיבי ישראל להתפרק ולפעול בסמיכות מסוימת למרכז האוכלוסייה הישראלית, והיו סכנה קיומית לישראל.

הקשר ההיסטורי

המדיניות הישראלית מיד לאחר מלחתת ששת הימים ועד הסכמי אוסלו (1993-1993) התמקדה במציאות נסחה שתאפשר לישראל להימנע משליטה על הפלשתינאים ללא חזרה לקווי 67'. סיבה זאת לא סיפה ישראל את שטחי יהודה, שומרון ועדה אבל זו דобра על הקמת מדינה פלשתינאית בתוך שטחים אלו. בפועל, במשך השנים הללו – כולל בהסכם קמפ-דיוויד בשנת 1978 בין ראש הממשלה מנחם בגין ונשיא מצרים אנואר סאדאת, שדיירו על "אוטונומיה לעם הפלשתינאי", ובהסכם אוסלו של 1993 בתקופה כהונתו של ראש הממשלה יצחק רבין – ישראל לא בתיימה, בדיבור או במעשה, על נוכנות או הסכמה למدينة פלשתינאית בתחום הקווים שקדמו למלחתת 67. מנהיגי ישראל דאז השיכלו להבין שלא ניתן להגן על הקווים הללו. חזונו של רבין לגבי יהודה ושומרון היה דומה ל"תכנית אלון", שנוסחה במקור בידי יגאל מפקדו של רבין בפלמ"ח של ערב קום המדינה ומי שכיהן כשר החוץ במשנת רבין הראשונה. תוכנית אלון, שנוסחה מיד לאחר מלחתת ששת הימים, קבעה שעיל ישראל להפעיל את ריבונותה על חלק מהשטחים שהחזיקה ביהודה ושומרון, אבל לא לישב שטחים בעלי אוכלוסייה ערבית צפופה. התכוונית התוותה גבול ביטחון הנמתח מבקעת הירדן ועד למורד התולול של גב ההר ביהודה ושומרון ועמדה על שמרות הריבונות הישראלית בירושלים, בירתה המאוימת של ישראל. תוכנית אלון שימשה נקודת התייחסות ביטחונית עבור כל ממשלות ישראל מ-1967 ועד לשנות התשעים המאוחרות.

רבין דבר מפורשות על הצורך להעניק אוטונומיה לפלשתינאים וייחד עם זאת לשמר גבולות בני-הגנה לישראל. בנאומו לפני הכנסת ב-5 באוקטובר, 1995, בדיון על אשרו הסכם הבניינים הישראלי-פלשתינאי – חדש לפני הירצחו – אמר: "הינו רצים שזו תהיה ישות פחوت מדינה, אשר תשלוט על חייהם של הפלשתינאים תחת מרotta בזורה עצמאית. גבולות מדינת ישראל, בתקופת הסדר הקבע, יחרגו מעבר לקווים שהתקיימו לפני מלחתת ששת הימים. לא נחזור לקווי ה-4 ביוני, 1967". באותו נואם הדגיש רבין ש"גבול הביטחון של מדינת ישראל ימוקם בבקעת הירדן, ממערב להרחבת של המושג" ונוסיף ירושלים תישאר בירתה המאוימת של ישראל.

תפיסת גבולות בני-הגנה הchallenge להישק ב-2000, כאשר ראש הממשלה אהוד ברק יצא לפ██ט קמפ-דיוויד עם יו"ר הרשות ואסר ערפה ונשיא ארה"ב ביל קלינטון כדי לנחל משא ומתן לטיסום הסכום הישראלי-פלשתינאי. ברק, שחשש שהציבור הישראלי מוכן לויתורים מהותיים בתמורה להסכם שלום, החליט להעמיד את הפלשתינאים בבחן והמתין

שוטרים וכוחות הצלה
בDIRT פיגוע ההתאבדות
במסעדה סבארו
ב-9 לאוגוסט, 2001.
המתקפה הקטלנית החatta
היתה רק אחת מתוך קרבן
לאה פיגוע טרור קשה
לאחר כישלון המשא ומתן
בקמפי דיויד בקי"ז 2000
ובטאבה בינואר 2001.

"שתחים תמורת שלום" ספגה מכנה נוספת עם נסיגת ישראל
מרוצעת עזה ב-2005, שהביאה להשתלשות החמאם על
הרצעה ולהסלה במתפקיד הטילים על ערי ישראל.

הלקחים שהופקו בשני המקרים הם שהפלשינים זבוקים
בנרטיב ההיסטורי שלהם, השולל את זכות קיומה של מדינת
ישראל כמדינת הלאום היהודי, חורף הסכמים חתומים
או נסיגות ישראליות חד-צדדיות. כמובן, הפלשינים
פירשו נסיגות ישראליות כאות חולשה וריפורן ואלה דרבנו
את מאציהם לכפות על ישראל ויתוריהם טריטוריאליים
נוספים.

האגרות בין הנשיא ג'ורג' וו. بوש לראש הממשלה אריאל
שרון ב-2004, על מנת להבטיח שישראל תהיה מסוגלת להגן
על עצמה גם בעתיד.

קריסת נסחת "שתחים תמורת שלום" והשלכותיה

הרעilon של "שתחים תמורת שלום" החל להתדרדר במהלך
כבר בשנות אסלו באמצעות שנות התשעים, כאשר השטח
שהועבר לשיטה פלשתינאית הפרק חמהה ליזור קדר
טרוריסטי למתקפות נגד ישראל – תופעה שהסתימעה בפרק
הaintיפאדה השנייה (או אינטיפאדת אל-אקסא). דוקטרינה

פינה של ביטחון ישראל ועל כן השמירה על ביטחונה של ירדן חשובה מאד לישראל.

נסיגת צה"ל לקו 1949 תקל על השטנות גורמים קיצוניים על יהודה ושומרון ותגדיל את חסיבותם האסטרטגית לחמאם ולפטרונו האיראני, אשר לבטח ישקיעו אמצעים חדשים לביצוע משימה זו. רוב המאמץ יתרוץ בהקמת רשות טרור חדשות ותנאים נוחים להברחת נשך מהצד הירדי של הגבול. הניסיון לפתח חמאסטן ביודה ושומרון יהיה איום על ישראל והמלך ההאשמי אחד.

למען ביטחון של ישראל וירדן, כמו גם למען הגנת הפלגים המתונאים בתוך הרשות הפלשתינאית, חיוני שתישאר נוחות ביטחונית ישראלית על גבול ירדן

ישראל מוננה לשאת ולתת עם הממשלה הנוכחי ברשות הפלשתינאית על הפרטורים של מדינה פלשתינית מפוזרת, אולם עליה לקחת בחשבון את האפשרות הסבירה שஸמלה עצמאלי יהיה לשליטה פלשתינאית עתידית על גבולותיה של מדינה פלשתינאית וכי יתכן שמדינה פלשתינאית תעבור לשיטת כוחות עזינים כגון פלגיים קיצוניים בפתח'ח או ריבוי בחמאם. לא מדובר רק באוים תאורי, במיוחד לאור ההסתה וההטפה לטרור המתרחשת תחת שלטון הרשות הפלשתינאית. למען ביטחון של ישראל וירדן, כמו גם למען הגנת הפלגים המתונאים בתוך הרשות הפלשתינאית, חיוני שתישארנוחות ביטחונית ישראלית על גבול ירדן.

פגיעה אסטרטגית

ישראל שלפני מלחת ששת הימים הייתה מטרת קלה למתקפת אויב. כיום, וכוכח אמצעי הלחימה והפיתוח הטכנולוגיים שבשרות אובייה וכאשר חמאם ממוקם 50-70 ק"מ מTEL אביב – אם ישראל הייתה חזורת לモתני הצרות של 14 ק"מ (המרחק בין נתניה לTEL-כרם) היא הייתה הופכת לפגעה יותר ומחמינה מתקפה ולמעשה בלתי ניתנת להגנה. ישראל חייבת לשמר על יכולת למנוע התקפות של כוחות צבא עזינים וקבוצות טרור דרך מדינה פלשתינאית עתידית נגד מותניה ה策ות של ישראל, ובמיוחד בעת חרום ביטחוני בו נדרש נוכחות כוחות ישראליים גדולים בגזרות אחרות, כגון سوريا או לבנון. אלוף (מיל') אהרון פרקש, ראש אמ"ן לשעבר מתייחס בהרחבה לנושאים אלה.

חייבים להציג את אי הוודאות הרבהה המרחתת מעלה כל הקשר לביטחון המזרחי-תיכוני וליציבותם של המשטרים הקיימים בישראל. חזש זה יחויר במיוחד אם איראן תגיע לכיכולת גרעינית. מהפרק דרמטי באמון הכוחות האוורי עלול לעורער את יציבותם של המשטרים הסוגיים או לכפות עליהם לבצע עסקאות עם האذנים החדשניים בטהרן, ויאלץ אותם להציגו לאיראן בתמיכת ארגוני טרור. תעוזתם של ארגוני הטרור תגבר ונוכח העמד הגערני החדש של פטרוניםיהם ייחסן תחת מטרייה גרעינית שתתhape על מתקפותיהם. בינתיים, החמאם והחיזבאללה רוכשים נשך יותר קטלני ואורו-טווח.

שלילת הנוסחאות הכושלות הקודמת איננה המהפק היחיד באסטרטגיה הישראלית שנתקטה ממשלה נתניהו. מרכיב נוסף מתייחס לציפיות מהחברה הפלשתינאית. עד כה נדרשו הפלשתינאים רק לתהילך שלום מלמעלה-למטה, אשר כלל השתפות מנהיגיהם בפיגועות, לחיצות ידים, נוכחות בוועידות שלום ואפילו חתימה על הסכמים עם מנהיגים ישראליים. אך המהלך לא זכה לתמיכה מלמטה-למעלה.

כאשר תהיליך שלום אינו צומח מתוך השטח ומתוך החבורה הוא חסר טעם ותוחלת. אכן, כל עוד לומדים ילדים בני שלושה ברמאללה להעריך את השאהדים המפוצצים את עצם במלחמות ג'ihad נגד ישראלים ויהודים, ברוח שיטיפת המוח המתמדת בטלוויזיה הפלשתינאית, ברדיו וברשת האינטרנט, תהיליך שלום יתקיים רק בדמיונים הקודח של בעלי ההונאה העצמית.

אילו היה הניסיון הישראלי עם הפלשתינאים מסתיים אחרת – אילו תהיליך אוסף היה מוביל לשום במקומם למפגעים מתאבדים; לו הייתה ההתנקות מובילה לחברה משגשגת בתוך החמאם במקומם לאי-יצור ושיגור לרקטות החמאם וממחסן בשק איראני – השיקולים המנחים את ממשלה ישראל לקרואת פשרה עם מדינה פלשתינאית היו שונים לחולוטין. במצב הנוכחי חשוב לזכור כי ביטחונה של ישראל מושתת על גבולות בני-הגנה. פירושו של דבר המשך השליטה על אזוריו מפתח ביהודה ושומרון וירושלים בלתי מחולקת. חלוקת ירושלים מזמן מתקפת צלפים וירי מרגמות ורקטות על ברית המדינה מהשתח השולט הסובב אותה. במקורה שהפלשתינאים ישיינו ריבונות מלאה ביודה ושומרון, נחזור לתקדים עזה ושתחים אלו ייפלו במהירות לידי החמאם והפכו לנור פעללה למתקפות נגד ישראל. הדבר יהיה אום רציני ביותר וכוח הטופוגרפיה של השטח, המאפשרה ירי של טילים פרימיטיביים ואפילו מרגמות על נמל התעופה בן-גוריון.

גבולות בני-הגנה בעידן מתקפות טרור באמצעות טילים

הויכוח סביב גבולות בני-הגנה הוא בראש ובראשונה ויכוח לגבי יהודה ושומרון והאים הרובץ לפתחה של ישראל במקורה שהשתח ייכבש בידי קבוצות קיצונית בפתח'ח או, כמוה בקרה של עזה, בידי החמאם. אסטרטגיית השמירה על גבולות בני-הגנה נועדה בעיקר למניע אירועים כאלו – ובקרה שאכן יתמשו, לאפשר תגובה ישראלית מהירה לאוים.

גבולות בני-הגנה עשויים למנוע מספר אiemens ספציפיים. ניומ נמצאים בידי החמאם טילים בעלי טווח העולה על 50 ק"מ. אם ישוגרו מגב ההר ביודה ושומרון, מטוגלים הטילים הללו לפגוע במרכז הארץ בו מטופפים יותר מ-70% מאוכלוסיית המדינה. על כן, שיטת ישראל בבקעת הירדן היא חיונית. בהעדר שליטה זו המצב לאורך הגובל עם ירדן עלול להיותו לנצח השורר כיוון לאורך גבול עזה-מצרים, דהיינו הרברחות אמל"ח, מחלבים וצורות סיוע נוספת לחמאם.

האים המרכזי השני שגבולות בני-הגנה מצמצמים את היקפו הוא ניסיון אפשרי מצד גורמים אסלאמיים קיצוניים לערער את יציבותם בירדן או לנצל את שטחה כבסיס שיגור לפיגועי טרור ומבצעים צבאיים נגד ישראל דרך שטחים פלשתינאיים. הסכם השלום בין ישראל לבין הממלכה ההאשمية מראהaban

נכונות פלשתיניות מוג'ה האסלאמי, הזונה למילון וחימוש מוץ' משמרות המפהנה האיראנית, בהגונה במושצעת הלאומית הפלשתיניות עירית עזה תחת שלטון הרשות הפלשתינית. – 31 ביולי, 2004.

באלימיות הפלשתיינאיות איננה תמורה נדיבה למוחותיה של ישראל. הסיבות האמתיות לרגעה האחורה הן הקמת גדר הביטחון ופעולות שוטפת של צה"ל המאלץ את הטרוריסטים להימלט, היריבות הגוברת בין פט"ח לחמאס, והכרה שהטרור הפלשתייני אינו משתלם.

מדינה פלשתינאית בלתי מפוזרת תהוו הזמנה פתוחה לארגוני טרור להתערב ולתקוף: בנוסס לתקוותם להשתלט על השטח הם יפעלו לתפיסת מאגרי נשק וקרע ולחפניותם כנגד ישראל. זאת ועוד, במדינה בלתי מפוזרת יחסרו מנגנון בקרה למשמעות מעבר או שימוש משותף בנשק על ידי כוחות ביטחון פלשתינאים לגיטימיים וקבוצות טרור ומיליציות, אשר יפעלו קופאים ומרגבים ברום.

לכן יהיה זה מסתוכן ובולתי שכול לקוות ולהאמון שיזומות שלום ויתוריהם ישראלים יזכו בעתיד לתוצאות שונות – לכל הפלחות עד שהחברה הפלשינית תתקנן את עצמה מבפנים ותאפשר גישה של דוד-קיום בשלום. היות והדבר טרם התרחש, ישראל חייבת למנוע מהמדינה הפלשינית את האפשרות לרכוש נשק ולהציג כוחות מעבר לנדרש לצורכי ביטחון. הפנים הפלשינאי ומלניעת פגועי טרור נגד ישראל.

אולם גם הקמתה של ישות פלשתינאית מפוזרת אין פירושה
ויתור ישראלי מלא על השליטה הביטחונית. למעשה, כפי
שছזר והתריע ראש הממשלה נתניהו, דרישה שליטה
ישראלית קבועה במערב הגבול, ובמיוחד בצדה המזרחי של
כל מדינה פלשתינאית עתידית, ויש להבטיח את זכותו של
צה"ל להיכנס לישות הפלשתינאית בעת הצורך.²

קבוצות הטורו הללו מצליחות כבר עתה להתגבר על מחותסמים ביבשה ובים שבמעבר מנגעו העברת נשק מתוחכם ממדיניות כגון אריאן וسورיה. ישראל זוקה לגבילות בטוחים על מנת להתמודד עם אתגרים אפשריים, כולל איום המתקפה הבלתי קוגניציונאלית, שלא ניתן להתעלם ממנו. ישראל אינה היחידת המתמודדת מול סכנות כאלה – בעבר וגם היום. אורה"ב הסתנהה במלחמה גרעינית על מנת למגנו מפני ברית המועצות לבראו וטלט בעשורים 116 ב-ח' מיטרונים בגדודושון

הציג ש-על-שם אעניפס 146 ק' מ-מחופין וחוגגים. שמירת שליטה של ישראל על גבולותיה תקשה על קבוצות טרור לנצל את שטחן של שכונותיה כבסיסים יציאה למתוקפות. הדבר לא רק מגביר את ביטחונה של ישראל אלא גם משפר את יציבותן של ממשלה שכנות ואפיקו של מושטים סוכנים רוחקים באזרה. השמירה על גבולות בני-הגנה לישראל מהווה אינטנס משותף לכל השחקנים הללו.

פ' רוז

בכך אנו מגיעים לתנאי הכרחי נוסף להקמת מדינה פלשתינאית, דהיינו פירוזה.

nisyon ha'ivri yisraeli la'gei'ut shelom um shkina nchl cishlon. casher yisur urpatah ubar l'roshona dror me'uber rafiah letor pozut udha b'mai 1994 ba'hata'm ha'secm "udha v'irach ha'tchila" um yisrael, ho'af ha'secm'i a'sol'nu cbur berug ha'rashon le'azrotu, casher ha'chav'a nashk v'machbel batru' r'kbu v'binigod m'forash le'sekmim. ma'az v'dud ha'yom ha'reshut ha'filistinayit b'natah le'uzmaha monit'in m'pofekkim shel honaa v'chos'er amon shainim ma'afshrim li'srael la'hatichus bratzinot le'batchotah. ha'foga'a ha'achrona

הairoופי, שהוצבו בעבר ופיה בעזה, נמלטו מהמקום כאשר המצב הביטחוני החל להתדרדר, וזאת טרם השטנות החמאם על עזה ביוני 2007.

ישראל איננה יכולה להסכים לנוכחות של כוחות זרים על אדמתה ועל אדמות המדינה הפלשתינית העתידית המפורצת.

ישראל איננה יכולה להסכים לנוכחות של כוחות זרים על אדמתה ועל אדמות המדינה הפלשתינית העתידית המפורצת

שינוי נוסף באסטרטגיה הישראלית, אליו מיחסת ממשלה הנכינה חטיבות קרייטית, הוא המאבק בדה-לגייטימיה שהפחלה כליל מרכזית באסטרטגיה להחלשתה ולהיסולה של ישראל. דוח גולדסטון, שנערך בחסות האו"ם והידוע לשטחה כמוסה, כמטעה וכذוגני, מוכיח את הסיכונים הפנימיים מתיבצבות ישראל ומדינות דמוקרטיות נספות בבעואן להיאבק בטרור ובמיוחד באזרחים המאולסים בצדיפות כגון עזה, שם נהנים כוחות טרו מוחפש פעולה בתוך אוכלוסייה אזרחית.

גם לישראל זכויות לאומיות והיסטוריות

בஸוף, מדיניותה הנוכחית של ישראל שמה דגש על זכויותיה הלאומיות וההיסטוריה של עם ישראל בארץ ישראל. מרכיב זה מעניק את ההקשר ההיסטורי והדיאלוג לטיעונים לגבי ביטחון וגבולות. אחד האתגרים המרכזיים שבפניו ניצבת ישראל בהתקומודותה מול התוקפות הפלשתינית הוא הצלחה שהפלשתינאים נחלו בקרוב "האסימטריה" על דעת הקהל העולמי. שדה קרב זה מתאפיין במכונת תעומלה ענקית ומשומנת הפעילה לשכנע את העולם שישראיל היא בלתי לgitימית והתומכת בביודה הכלכלי והדיפלומטי.

ישראל, הטודוה בהשגת שלום מחד ושמיירה על הביטחון מאיידן, שכחלה לעיתים להציג לעצמה ולעולם את הרקע להקמתה כמדינה יהודית – סיבה שאינה נעוצה בשואה. ישראל היא המולדת היהודית מזא"מ ומקדם. יהודים בכל מקום בעולם ביטאו את כיסופיהם לארץ ישראל בכל התקופות, כפי שמשמעותה באמירה הנצחית בليل הסדר ובסיום תפילת נעילה ביום כיפור "לשנה הבאה בירושלים". גם התגלויות הארכיאולוגיות חדשות לבקרים מוכחות את קיומם של חיים לאומיים יהודים בישראל זה שלושת אלפי שנים. הנוכחות היהודיות בארץ ישראל – לעיתים דלה ולעתים רחבה, כאשר הצטמזהה בעבר הייתה תוצאה של דיפיות וגורוש – הייתה רציפה לאורוך הדורות. מי שמנסה לשולב את הלגייטימיות של ישראל מתעלם או מכחיש עובדות אלו. הגע העת לקדם את האמת לגבי זכויות יהודיות והיסטוריה יהודית לחזית הוויוכוח ולנצל אותן כחלק אינטגרלי אסטרטגיית הביטחון הישראלית.

נסיגות טריטוריאליות מעודדות את אובי ישראל

LAGBI סוגית פנימית של יישובים יהודים על פי דגם ההתקנות ב-2005, יש לשקל את הדבר בהקשר הרחב – אפילו מעבר לדאגות ביטחון מודיעין בקשר לפלשתינים. עצם הדיבור על פינוי יישובים יהודים מעודד פועל ג'יאד ברחבי העולם. כוונתם המוצהרת אינה להקים מדינה פלשתינית אלא "למחוק את ישראל מהפה". קבוצות אסלאמיות קיצונית, אפילו אלו שהן בעלות יכולת מוגבלת לפחות בישראל, שואפות להשמדתה של ישראל בשלבים: עזה תחילתה, בשלב הבא יהודה ושומרון ואז'יגע תורה של תל אביב. לא מדובר בסמנטיקה גרידא אלא אסטרטגי. אנו למדים מהניסיונות המר שנסיגות משטחים אינן מרגיעות את השיטה אלא מצביעות על חולשה ומשכנעות את אובייה של ישראל שהניצחון קרוב ובר-השגה.

על כן, חייבות ישראל לאחץ אסטרטגיית נגד המתבססת על כוח עמידה. במקום להקרין מבץ של נסיגה מתמדת, ישראל חייבת להציג את עצמה כמדינה היוזמת לעמוד על נפשה ולגמול לאובייה על מנת שלא יסקלו את המהיר הכרוך בתקיפתה – לפני מעשה.

הסכנה הכרוכה בכוחות בינלאומיים

במחקר זה, מתייחס ראש אמן¹ לשבוער, האלוף (מיל') יעקב עמידר, לפרישה המוצעת של כוח בינלאומי כחלק מהסכם שלום שיוביל לסיגה הישראלית מושטים נוספים. גם בנושא זה הניסיון הישראלי היה הרה אסון, לאו דווקא יעקב חוסר רצון טוב מצד הכוחות הללו אלא בגין משימותם הבלתי אפשרית למנוע פעולות עינתת לאורך גבולותיה של ישראל. יש סיבות למכךיר לניסיון המאכזב של כוחות השלום הבינלאומיים, המצביע על חוסר יעילות מובהקת. נתבונן, לדוגמה, בכוחות יוניפ"ל בלבנון: הכוח פועל על פי מנדאט המועגן בפרק 6 למגילת האו"ם, השולל ממנו נקיית עדמת עצמאית כלפי החיזבאללה, והוא חייב להציג מראות באישור ממשלת לבנון, לה שומך חיזבאללה. כוחות השלום הבינלאומיים אינם מצידים או מאורגנים צבאיות על מנת להתמודד עם האיים העומדים בפניהם. יש להם תמרין – ביורוקרטי לנקוט בהתקנותם זהירה ולהימנע מסיכונים – בניגוד גמור למניעים המפעילים את כוחות הצבא של מדינות הלאום. התמരיצים הללו מעודדים מגמה להמעטת חשיבות האיים ולהערכות יתר של ייעילותם של כוחות השלום. הדבר משרות את כוחות השלום, אבל הוא מסכן את אלו שחייהם תלויים בתפקודם של כוחות אלה.

כוחות השלום חסרי כוח ויכולת למנוע את התחרשותם והთארגנותם של קבוצות טרו – הפעולות בחשיין אולם די בנוכחותן ליצור מכשול מסוון בשדה הקרב לצבא הלוחם בטרו. הדבר היה לרועץ ליכולתו של צה"ל לבצע משימות חיוניות, עקב חיכון עם חילוי יוניפ"ל, והדבר מכובד על התמקדותו הבלתי-*)((ת של הצבא בעימות עם האויב.

גם כאשר כוחות האו"ם יירטו מבריחי נשק או חשפו תאית טרו, הם עצרו אותן זמינות לכל היותר ואז'חרו אותן והחזירו להן את נשקם. זכרו גם המקורה שמשמעותי האיחוד

הערות

<http://www.mfa.gov.il/MFA/> 1

MFAArchive/1990_1999/1995/10/PM+Rabin+in+Knesset+R
.atification+of+Interim+Agree.htm

„Netanyahu Demands Israeli Presence in West Bank“ 2

AP, Jerusalem Post, January 20, 2010

גבולות בני-הגנה להבטחת עתידה של ישראל

אלוף (מיל') עוזי דין

לשעבר סגן
הרמטכ"ל וראש
המועצה לביטחון
לאומי

כלומר, קווי שביית הנשק מ-1949 לא היו בני-הגנה וסיבות אלה הביאו את אדריכלי תורת הביטחון הלאומי, מיגאל אלון דורך משא דין ועד יצחק רבין, להתנגד בעקשנות לחזותה של ישראל לקווי 67 הפגיעים, שבתפיסתם הזמן תוקפנותו וסינכו את עתידה של ישראל במקומם לסלול דרך לשולם.

מנהיגים ישראלים אלו תרו אחר גבולות חדשים אשר יאפשרו לישראל להגן על עצמה. כך נוצר קונצנזוס רחב בממסד הביטחוני הלאומי שכינה קווים אלו "גבולות בני-הגנה" וdock השגתם בכל מחיר ומתן עתידי. בשנת 2004 נתנה ארץ-הברית לישראל מכתב ערבויות שהכיר בזאתה ל"גבולות בני-הגנה". המשך נחתם בידי הנשיא ג'ורג' ו. بوש ונתמן על ידי רוב בשתי המפלגות בكونגרס האמריקני.

מקום של גבולות בני-הגנה אלו מסתמן על הצורן הביטחוני בمعנה לארכעה איזומים מרכזיים: מתקפה קוונטנואלית; טרוור; ירי וקטות וטילים; מתקפה בלתי קוונטנואלית.

מתקפה קוונטנואלית

בניגוד לכוחות המזרינים של מדינות ערב המקיימות אותונו, צה"ל מוכן ברובו מיחידות מילואים ההזקקות לכ-48 שעות על מנת להשלים את גיוסן ולהגיע לשדה הקרב. גבולות בני-הגנה נועדו לספק תנאים טופוגרפיים מיטביים למעורבות הסדר לעמוד בפני מתקפה יבשתית של כוחות בעלי עדיפות מספרית, עד שיושלם גיוס המילואים. גם לאחר שהושלם גיוס המילואים, גבולות בני-הגנה צריכים לתת לישראל את העומק האופרטיבי הדרוש לניהול קרבי הגנה. אם יחסר לישראל עומק הגנתי זה, יחולש גם כוח ההרתעה שלו ויגבר הפיתוי ליזום מתקפת פטע נגדה על מנת להשיג הכרעה מהירה מול צה"ל לפני סיום תהליך גיוס המילואים.

ישראל זכות טבעית ומוכרת בינלאומית לגבולות בני-הגנה

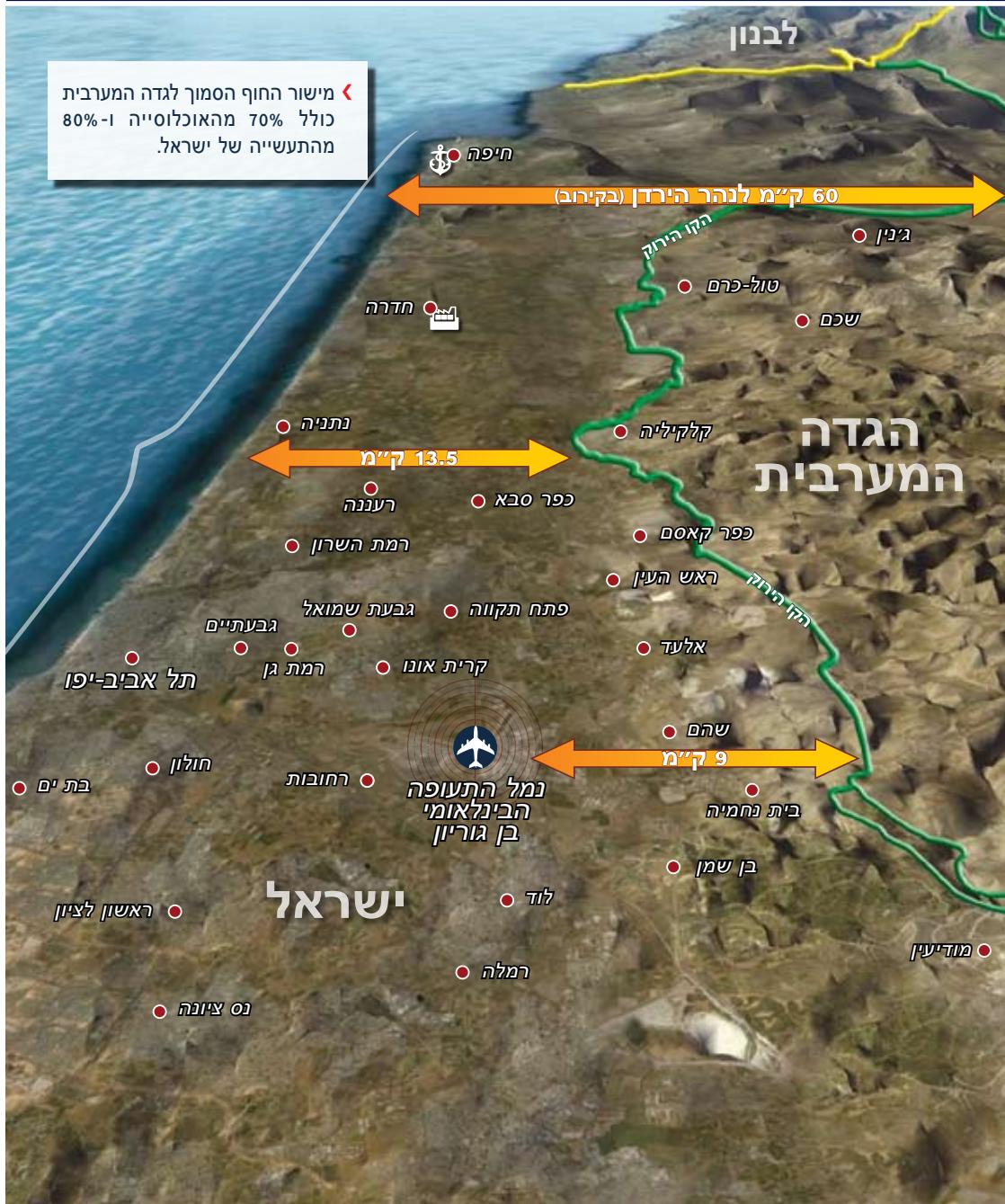
זכות היסוד של מדינת ישראל לגבולות בני-הגנה נשענת על הנסיבות האסטרטגיות והמשפטיות שהתגבשו לאחר מלחמת ששת הימים, בה נכבשו הגדה המערבית של הירדן, סיני ורמת הגולן. "הקו הירוק" אשר נקבע בהסכם שביית הנשק של 1949, הוגדר כגבול צבאי בין צבאות ישראל וירדן ולא כגבול מדיני קבוע. מיציאות זאת סיפקה את הרקע להחלטת מועצת הביטחון 242 בנובמבר 1967, שלא דרשה מצה"ל נסיגה מוחלטת לקו הנק"ל, אלא קבעה שישראל זקופה "לגבולות מוכרים ובוטחים" ולאו דווקא זהים לקווים נטולי ההגנה שקדמו למלחמה.

כיום נוטים רבים לשוכן עד כמה הייתה ישראל פגיעה בעבר. לפניו 1967 היו "מותניה הצורתי" של ישראל, קרי המרחק בין עיר החוף המרכזית של ישראל לבין הגדה המערבית תחת הכיבוש הירדני, כ-12 ק"מ בלבד – מרחק שלא יכול לספק עומק הגנתי מינימאלי במרקבה של פלישה. ישראל היא מדינה קטנה ששטחה 25,900 קילומטרים רבועים בלבד – כגודלה של מדינת ניו-ג'רזי במונחים אמריקניים. העובדה ש-70% מאוכלוסיית המדינה ו-80% מכושרה התעשייתית מרכזים ברצועת חוף צרה בין הים התיכון לבין הגדה המערבית מחמירה את הבעיה. יתרה מזאת, הגבעות הסמכות של הגדה המערבית חולשות טופוגרפית על מישור החוף הנמוך והחassoc יחסית, עובדה שמקנה יתרונות ברורים לתוקף מבחנית צפית, ירי ויכולת הגנה מפני מתקפת-נגד ישראלי. לאורך מישור החוף הצר פרוסים יעד תשתית בעלי חשיבות לאומיות: שדה התעופה הבינלאומי בן-גוריון, "חוצה ישראל" (כביש 6) – שבחולקו מרוחק ורק עשרות מטרים מהקו הירוק, מוביל המים הארץ-קומי מתח גבואה.

מטוס מסחרי (מסומן בעיגול) ממריא מנמל התעופה הבינלאומי בן-גוריון, כפי שהוא נראה ממערב פלשתינאי סמוך בגדה המערבית. ירי של טיל כתף מסוג 7-SA או רקטת קאסם מנכודה זו יוכל לעצור את כל התעופה אזרחית אל ישראל וממנה.

הפגיעה הישראלית מול היתרונות הגאוגרפיים והטופוגרפיים של מדינה פלשינית עתידית

בניגוד לכוחות המזוהים של מדיניות ערבי המקיפות אותו, צה"ל מרכיב ברובו מיחידות מילואים ה Zukot ל-48 שעות על מנת להשלים את גיוסן ולהגיע לשדה הקרב

חיווניים ופגיעיים, עליה לשלוט קרקעית באזרחי השיגור המבוקחים.

גם יירות טילים ורקטות בעלי טווח גדול יותר דרוש לפטום את מערות התתerraה, היגלי והירוט למרחק בו יהיה להם מספיק זמן כדי לגלות ולירות.

האים הבלתי קונבנציונאל

גבולות בני-הגנה מוסיפים להיות רלוונטיים גם בתקופה של אגגה גוברת בפני נשק בלתי קונבנציונאל, ובמיוחד וشك גרעיני, בזירה התקונית. ישראל היא מדינה כה קרובה שטומה עליה פזר את אוכלוסيتها, כוחותיה וכוכשייה ההגנתיים (מרכיבי התתerraה וירוט) בוצרה רחבה ככל הניתן על מנת להקטין את ביטחונו של האויב ביכולתו להציג יתרון צבאי מכריע על ידי ייזום מכמה וראשונה שלא תיתקל בתגבורת תגמול ישראליות. ככל שגדלה פגיעותה הגאוגרפית של ישראל, גובר עליה האיום, הן של מתקפה קונבנציונאלית מצד כוחות צבא מזרח-תיקוניים והן של טרוּר בלאי קוֹנוֹבְּנָצְיוֹנָאֵל.

כל שגדלה פגיעותה הגאוגרפיה של ישראל, גובר עליה האיום, הן של מתקפה קונבנציונאלית מצד כוחות צבא מזרח-תיקוניים והן של טרוּר בלאי קוֹנוֹבְּנָצְיוֹנָאֵל

מאז 1967 הפכה בקעת הירדן, הודות למיקומה ולמשמעות הטופוגרפיים הייחודיים, למרכיב החשוב ביותר בחשיבה הישראלית על גבולות בני-הגנה.

מספר נתוני מפתח על בקעת הירדן:

▪ רוחבה של ישראל מהים התקיכון עד נהר הירדן הוא **בממוצע 64 ק"מ בלבד**. זהו עומק אסטרטגי קטן ואסוטו לקחת סיכון בהתקנתנו.

▪ רוחבו של שבר בקעת הירדן הוא **рок 14.5-6.7 ק"מ**. נהר הירדן נמצא בגובה של 396 מטרים מתחת פני הים, אך הוא סמוך למזרון המזרחי התלול של גב ההר בגדרה המערבית – שבנטקודות הגבואה (בעל חצוץ) מתנשא ל-1,011 מטרים מעל פני הים. כך מהווה שבר בקעת הירדן מחסום פיזי שגובהו 914 עד 1,402 מטרים.

▪ מדוּבָר באזרחי צחיח בעל אוכלוסייה פלשתינאית מועצת ודיליה.

▪ צבא תוקף מסוגל לנעו מבקעת הירדן מערבה **ו-ק' דרום חמישה מעברים**, עליהם ניתן להגן בקלות יחסית גם כאשר מדוּבָר בכוח הסדר המצווצם של צה"ל.

ונוכח חשיבותה האסטרטגית של בקעת הירדן לביטחונה של ישראל, מופיע צה"ל – גם לאחר הסכם השלום המוצלח עם ירדן – להמשיך להחזיק בה לא רק סד"כ בט"ש הנערז בגדר ביטחון פעליה, אלא אף לפרסום בה סד"כ ברמה חטיבתית עם אופציה מוכנה לתגובה בכוחות מילואים ובצד נדרש במקרה שייפתח איום יבשתי מהותי מזרחה. הכוח הישראלי מתקוננת למנוע את פריסתן סמוך לארטירם אסטרטגיים

הערבי. איש אינו מסוגל להחזות בוודאות את התפתחותן של הבירות והמערכות בעולם הערבי בשנים הבאות. ישראל אינה יכולה לתכנן את ביטחונה רק על בסיס תמנת מצב פוליטית עכשוית וחיבטים אלו להביא בחשבון גם תcheinיות מאויימות, כפי שכבר סייפה לנו ההיסטוריה המזרחית-תיכונית המכבר.

יש להdagש שמתן ביטחון במרקחה של מתקפה קוֹנוֹבְּנָצְיוֹנָאֵלית מאסיבית נותר המבחן הクリיטי עבור ישראל. גם בעידן של רקטות וטילים, מתקפות צבאיות של כוחות יבשה – ולא מהלומות אויריות ומתקפת רקטות – הן המכריעות בסופו של דבר את המלחמות. כל עוד נותרו כוחות היבשה מרכיב מכירע בתוצאות המלחמות ימשיכו הגורמים המשפיעים על מלחמה יבשתית, כגון: עומק השטח, טופוגרפיה, גודל הכוח (הס"כ) ואופיו, להיות המרכיבים החיווניים בביטחון הלאומי הישראלי.

טרור

מאז הייסודה נאלצת ישראל להילחם בטרור המוגבה בידי מדיניות באזרחי כולי ואוּם זה רלוונטי היום כתמיד. על ידי נוכחות לאורך המישrichtה של הגדה המערבית בבקעת הירדן ובמדבר יהודה השכילה ישראל למונע הברחות נשק והסתננות של כוחות עזינים. כתוצאה לכך נמנעה הפיכת י"ש לשדה קרב מועדף על ידי חסידי הג'האד העולמי כפי שקרה באפגניסטן, עיראק וסומליה. אחד התנאים המוקדמים המרכזים באסטרטגיה של לחימה נגד טרוּר הוא בידוד אזור העימות ומונעת תגבור מצד כוחות עזינים על נשקם וצידם. כפי שלמדנו על בשרכו לבנון ובעזה, חוסר יכולת למונע זרימת נשק וכוח אדם הופכת את האזור למוקור של התקפות, ירי רקטות ומרגמות ומביאה לחוסר יציבות, סובכות דיפלומטיות ואף למלחמות.

רקטות וטילים

אם יירו כוחות טרוריסטיים מרגמות ורקטות מאזור יהודה ושומרון, כפי שהם עושים נום מעזה, יחשוף העורף הישראלי כולם לאש זו. היות והגדה המרכזיות חולשת מרחוק של מספר ק"מ על הערים המרכזיות בישראל, חיינו למונע את כניסה של מרגמות, רקטות וטילים נ"מ אלה. לא מדובר בדאגה תאורטית או בנימוח "המקרה הגרוע" אלא באירועים מוחשיים ביותר. כך, למשל, ירו אנשי אל-קאעידה טיל נ"מ מדגם 7A נגד מטוס אזרחי במומבאה שבKENYA-2002 והחמס אונסה מאמץ עיקש להבריח טילי נ"מ לתוך עזה.

הרקטות קיצרות הטווח מהוות אתגר מיוחד עבור ישראל והופכות את השיטה הצעום שברשותה לבעל חשיבות כמחסום הגנתי מהזדהה הזרונה ולחסור תחליף. למובהה האירונית, הרקטות והטילים ארוכי הטווח ובعلن ראיון הנפץ העצמתיים יותר מהווים בעיה פוחתת לעומת האיום הנש��ן מракטות קצרות טווח, שכן טילים ורקטות ארוכי טווח דורשים משורשנית לאתרו ולתקוף אותו (גם לאחר השיגור) בעוד שאת ירי הרקטות קיצרות הטווח קשה מאד לסכל ואין במה לפחות לאחר שיגורן, במיוחד כאשר הן מוטמעות בתוך אוכלוסייה אזרחית ומוספרן גבוהה בשל עלותן הנמוכה. אם ישראל מתקוננת למנוע את פריסתן סמוך לארטירם אסטרטגיים

מבריח פלשתינאי
במנהרה ברפיח בגבול מצרים-עדזה. חמסם וקבוצות ג'יהאד אחים ממשיכים להברוח סוננות של רקטות, מרגמות וכל נשק אחרים דרך מאות מנזרות דומות.

תחום נוסף בו הוכח שהסתמכות על התרעעה מודיעינית עלולה להתגלות כבעיתית הוא חיזוי העמדת המידנית שתנתנו לנו מדיניות בזירה התקינה. לוגמה, אין ספק שירדן הוכיחה את עצמה כפרטנו נאמן וחינוי לשולם עם ישראל, אך כבר פעמים בהיסטוריה הלא-רחוקה גרמו התפתחויות פטניות של הסלמה עצמאית באזרע לחץ אדיר על ההנאהה הירדנית לנוקוט עמדה עינתה יותר כלפי ישראל. ב-1967 היה המלך חוסיין המנהיג האחראי שהצטרף לקואליציה הערבית נגד ישראל, כשהוא מתייר לצבאות זרים להיכנס לממלכתו כדי להצטרף למלחמה. בתגובה שקדמה לפולישה העיראקית לכווית, הופעל לחץ רב על ירדן להתייצב לצד מנהה סದאם חוסיין, וב-1989 קיבלו מטוסים רייגול עיראקיים אישור להיכנס לתוך האוירור הירדני על מנת לצלם מטרות פוטנציאליות בישראל.

הלקח הוא כי אסור לישראל לנוטש את בקעת הירדן מתוך הנחיה שמתאפשרת ממהר כבר לא תיתכנה, או שצה"ל יקבל התרעעה מספקת לנינוי כוחות לבקעה כדי להגיב על מתקפה כזו.

בנוסף, הסתמכות על תגבור מהיר של החזית המזרחת של ישראל בידי כוחות מילאים הופcta יותר ויתור מוסכנת. כפי שכבר ציין, לשכנותיה של ישראל היתרון הכרוך באחזקה סד"כ גדולה של כוחות סדיים, תוך ייעוד תפוקה משני בכוחות המילאים. יש להן אינטנס ללחות את גיס המילאים הישראלי ככל היותו, וכן לשמר את מזון הכוחות החיווי שלחן לתגובה ממושכת יותר. טילים עשויים לפגוע בתהיל גיס המילאים עצמוו בכך שכוכנו לעבר נקודות מפגש ומרכז חלוקת ציוד. בתנאים כאלה יש לצפות כי המדיניות השכנות ישתמשו באורסנל הטילים הביליסטיים והרקטות ארוכות הטווח הגדול שברשותן כדי לטרמה זו – מניעת הגעת תגבורת מספקת לחזיות ישראל, כולל לבקעת הירדן.

בקעת הירדן משמש גם כ"תיל ממעיד" שהתקפה עליו תגרור גיסים מילאים כללי, ובכל משא ומתן עם הפלשתינים עמדה ישראל גם על הזכות להגע כוחות נוספים לבקעה דרך כבישים אסטרטגיים לכשיידרש.

האם אי אפשר להסתמן על התרעעה כתחליף לנוכחות?

לעתים חוזרת ונשאלת השאלה: מדוע לא תוכל ישראל להסתמן על יכולות המודיעין הצבאי להתריע בפני מתקפה קרובה, על מנת לגייס את כוחות המילאים בזמן כדי לנצח כל מתקפה יבשתית פוטנציאלית ובכך ליתר את הצורך בפריסת "כוח קדמי" בבקעת הירדן? התשובה היא שבשנת 1973 החזיק צה"ל סד"כ בלתי מספק בחזית המצרים והסורים מתוך ביטחון שככל מקרה יזכה להתרעה מודיעינית מוקדמת דיה על מנת לTAGברו. הדבר התברר בדיעד כשגיאה קרייטית: המצרים והסורים הצליחו לבצע מתקפות פתע ואמנו חיבורים ללמידה לך נאוב זה של מלחמת יום הכיפורים.

מדוע לא תוכל ישראל להסתמן על יכולות המודיעין הצבאי להתריע בפני מתקפה קרובה? בשנת 1973 החזיק צה"ל סד"כ בלתי מספק בחזית המצרים והסורים מתוך ביטחון שככל מקרה יזכה להתרעה מודיעינית מוקדמת דיה על מנת לTAGברו. הדבר התברר בדיעד כשגיאה קרייטית

קו ההגנה הקדמי של ישראל: בקעת הירדן והמורדות התלולים ממזרח לרכס גב ההר

ורקוטות למיניהם רק הגדילה את חשיבות השטח והעומק האסטרטגי עבור ישראל, שצבאה הסדיר הקטן ייאlez בבלום מתקפת אויב במשך זמן ארוך יותר ללא תగבורות של כוחות מילואים, שהגעתם למערכה עלולה להתעכב בשל ורי רקטות. יתרכן מכך גם שהצבאה הסדירה הישראלית ייאlez לפעול פרק זמן משמעותי ללא סיוע מסיבי של חיל האוויר, שייהיה טרוד גם בתקיפת משגרי טילים ורקטות אלו.

יש הטוענים שישראל תוכל להסתמך על כוח אויריו כדי לנטרל כל צבא תוקף, וכך שאפשר יהיה לוותר על מרחב הגנה אופטימלי. אך ככל שדה קרבי עתידי יוקצו לחיל האויר משימות בדרגת חשיבות גבוהה בטרם יתרוננו לספק סיוע אויריו לפריסת כוחות הבשה. בכל מקרה צפוי שהיא עלייה ראשית להשיג עליונות אוירית באמצעות המשמת הגדודת הנ"מ של מדינות האויב ולנטרל את ירי הטילים הבליסטיים כנגד ערי ישראל. לפיכך, כניסה לזרה של טילים בליסטיים

גבולות בני-הגנה וירושלים

ירושלים ממוקמת באזור בו דרושים במיוחד גבולות בני-הגנה והשפעתם עליה רבה יותר. לפני 1967 הייתה ירושלים מוקמת בקצתו של מסדרון צר שהחל בימי של החוף של ישראל והייתה מוקפת באובי משולשה צדדים. צירוף המרחק הקצר והשליטה הטופוגרפית הביא לכך לאiams ישיר על עיר הבירה (ב-1967, לדוגמה, ניצל צבא ירדן את השטח החולש על ירושלים כדי לירות כ-9,000 פגזי ארטילריה לתוך השכונות היהודיות בעיר) והן לאיים על עורך התחרורה הראשית והיחידה שחבר את ירושלים למרכל הארץ (ככיש מס' 1). כך, לדוגמה, ממוקם הכהר בית איכסא, הנמצא מעבר ל"קו הירוק", רק מספר מאות מטרים מהכובשים הראשיים ירושלים-תל-אביב.

לאחר 1967 פעל ירושאל, משיקולים הגנטיים, להשתתף שליטה קבועה בהרים החולשים על בירתה, כשהיא מפתחת את גושי התתנחיות גבעת צב מצפון, גוש עצמון מדרום ואת העיר מעלה אדומים מזרחה. מעלה אדומים אף ממוקמת לאורך אחד הצירים האסטרטגיים להגנתה תגבורות ישראליות לבקעת הירדן במקורה של מלחה. כמו כן נסלל כביש 443, ממערב לצכיש מס' 1, מירושלים לעיר מודיעין – ככיביש אסטרטגי נוסף לירושלים.

קיים חינוי לשמר על אזורים אסטרטגיים אלו ושמירה על נוכחות ישראלית בבקעת הירדן מבטיחה זאת.

סידורי ביטחון חולפים?

רעין אחר שעולה מדי פעם הוא של "סידורי ביטחון חולפים", שילוב של נוכחות ישראלית מצומצמת בבקעת הירדן עם תחנות התרבות בשטח ריבוני פלשתיני ופריסת כוחות זרים (בינלאומיים, או"ם, נאט"ו) באזור. אל לישואל להסכים ל"ਪתרונות" שכאללה. שורשי תורת הביטחון הלאומי הירושאלית נעוצים בעקרון ההסתמוכות העצמית, ומיסיבות טובות – מעבר לחשיבות החזינות של/atatos הגנה העצמית שלעצמם.

כל התפרשות ישראלית בבקעת הירדן שאינה מאפשרת עמוקה הגנתי לא תיתן מענה – לא לפחות קרבת הגנה בשעת צורך ולא לפירוץ היישות הפלשתינית.

כל הצבת כוחות ישראלים, אפילו רק בתחנות התרבות, בשטח ריבוני פלשתיני תגוזד את האינטרסים של כל הנהגה הפלשתינית ותשמש גם גורם חיכון בתוך המערכת הפוליטית הפלשתינית.

לא ניתן להבטיח את שיקולי הביטחון הישראלים בבקעת הירדן בהעברת השטח לפלשתינים והציבתם של כוחות צרים כלשם באזור. משקיפים ביןלאומיים יוכולים לפחות על יישום של הסדרים קודמים אך ורק אם כל הצדדים מעוניינים בכך. אף מדינה לא תרצה שחייביה יסכו את חייהם במקום חיליהם וישראלים. ואכן, ניסיונה של ישראל עם נוכחות בינלאומית בתנאים כאלה אינו מזמן. יוניפ"ל בגלנון לא מילא את ציפיות ישראל במניעת חטפושו מחדש של חזבאללה לאחר מלחמת לבנון השנייה ב-2006. בדומה, משקפי האיחוד האירופי נטשו את עדותיהם במעבר רפיח ב-2006 כשאוימו על ידי מתרעים מתון עזה.

סיכום

ישראל זכתה לטבעית וצורך מוכחת היסטורית ומוכר בינלאומית לגבולות בני-הגנה המאפשרים להגן על עצמה בנסיבותיה היא. ניתוח ארבעה האיים המרכזים (מתתקפה קוגניציונאלית; טרור; רי"קוטות וטילים; מתקפה

מסיבות אלה אין תחליף לאחיזה בבקעת הירדן כמורח הגנה ישראלי ולפיכך קבוע ראש הממשלה יצחק רבין בנאומו האחרון בכנסת, באוקטובר 1995, שישראל חייבת לשמור על בקעת הירדן "במבחן הכי וחוב של המושג" בכל הסכם שלום.

חשיבותה ההיסטורית של בקעת הירדן לביטחון ישראל מוגלה גם מהניסיונו הישראלי בעזה. כשיישמה ישראל את הסכמי אוסלו בעזה-1994, היא יצאה רצוצה ביחס בין דרום עזה לשטח המצרי. רצועה צרה זו שרוכבה במספר אזרחים חווים לא על 100 מטר (!) נודעה בשם "ציר פילדלפי". קבוצות פלשתינאיות ניצלו את הרצועה הצרה זו וכרו מתחת לציר פילדלפי מנהרות הברחה מחלקת העירייה רפיה בסיני לחלקה הפלשתינאי והבריחו דרכן רקטות, כל נשק ואמצעי לחימה אחרים אל תוך עזה. ישראל נאבקה במנהרות בהצלחה חלקית עד 2005, עת נסoga לחלוtin מעזה – כולל מציר פילדלפי.

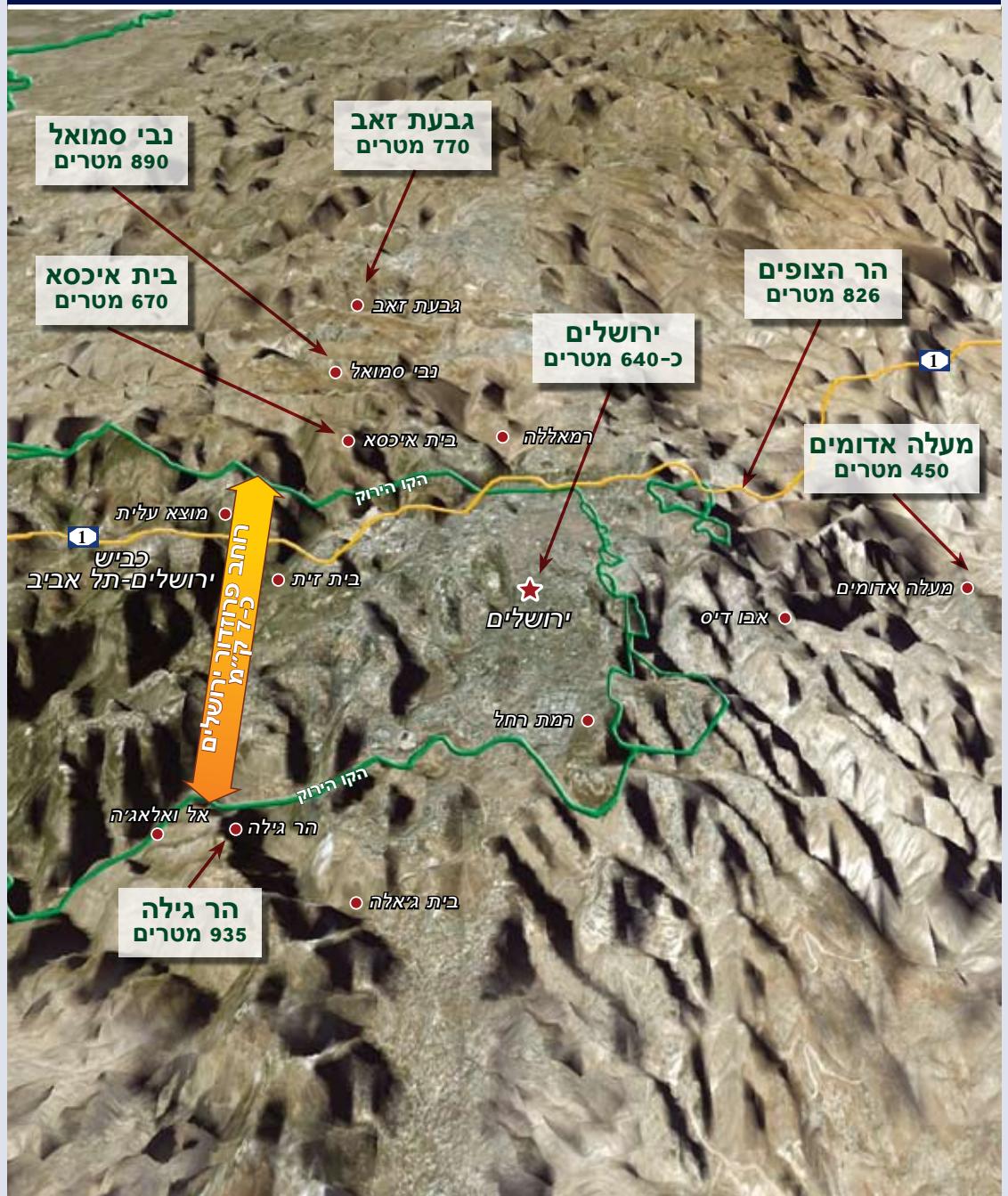
אחריו ישראל ויתרה על ציר פילדלפי, התעצמו הברחות הנשך ועה הפקה למרחב שיגור של רקטות עם טווח ויכולת קטל גדלים כלפי מרכדי אוכלוסין ישראליים. חמאם וקבוצות טרור אחרים הרחיבו את מאומי הברחה שלהם, כשהם מיזבים כלי נשך מאייראן, מטיימן ומוסדן. פעילי חמאם הצליחו לצאת מעזה ולהגיע לטהרן, שם דנו לאימונים ממשמרות המהפכה האיראנית לפניה שחזו כדי לבנות את הכוחות הפלשתינאיים. בו בזמן, "תשויות המנהרות" מספקת פרנסת לאלפי מצרים ואין להם כל עניין בסגירת המנהרות.

בمبנים ובבים, בקעת הירדן היא ציר פילדלפי של יהודה ושומרון. בעוד שקרים מנהרות ת-תקרכעות יהינה סבירה, בקעת הירדן ארכואה הרבה יותר מציר פילדלפי ומספרת מגוון של אפשרויות והזדמנויות להברחה. **הדוון היחידה למש את דרישת ישראל לכל מדינה פלשתינאית עתידית תהיה מפורצת ולmenoוע מישות כזו להפוך לעוד מאהן, היא שמירת שליטה ישראלית מלאה בבקעת הירדן.**

הדרך היחידה למש את דרישת ישראל לכל מדינה פלשתינאית עתידית תהיה מפורצת ולmenoוע מישות כזו להפוך לעוד מאהן, היא שמירת שליטה ישראלית מלאה בבקעת הירדן

שליטה ישראלית בתקעת הירדן השלכות חשובות גם על ביטחונה של ירדן. אם יפנה צה"ל את בקעת הירדן, ייפול המאמץ העיקרי למניעת הברחות על כתפי צבא ירדן. ברגע שישראל תיסוג מתקעת הירדן ימהרו קבוצות טרור אזרחים רביות, המבקשות לחזור ליהודה ולשומרון כדי לחזק את החמאם ולהציגו למחלמותו בישראל, לנצל את נקודת התורפה החדשה ויחפשו לשם כך עמדות קדמיות בתוך ירדן. המשיכה לתקעת הירדן כנתיב חדירות עוללה גם לגורום להתפתחות של קבוצות טרור רביות בתוך מלכת ירדן עצמה, דבר שלא ספק יגדיל את המעססה הביטחונית על הירדן, ויתיכון שאף יוביל לשיכוניים גדולים יותר, כפי שקרה בשנות השישים המאוחרות והבאים-1970 את המלך חוסיין לשים קץ לתשתיות הטרור הנרחבות שנוצרה בידי אש"ף ואימה להביא למלחמה אזרחים ולקritisת הממלכה.

שטחים אסטרטגיים השולטים על ירושלים: הפגיעה של ירושלים וכביש ירושלים-תל אביב

בכל מ"מ עם הרשות הפלשתינאית יש לעמוד על ריבונות ישראלית בכל האזורים בעלי החשיבות הביטחונית החיונית, גם חלק מהסדר הכלול פשרה טריטוריאלית, וכן לחפש פתרונות אקסטרא-טריטוריאליים שלא ישרדו.

גבולות בני-הגנה אלה לא רק יאפשרו לישראל לחתם את הביטחון הנדרש לתושביה, אלא גם יבטיחו שהסכם שלום עתידי יהיה בר-קיימא.

בלתי קונבנציונאלית) ובוחנת המענה להם מראה שלא קוו 67 ולא קו גדר הביטחון יכולים לשמש כקו גבול בין-הגנה לישראל, ורק ריבונות ישראלית מלאה בברית הירדן ככל אחד ביטחוני הנסמך על נהר הירדן כקו גבול, אפשר מתן ביטחון לישראל.

על ישראל לעבור ממדיניות של "ביטחון תליי הסכמים מדיניים וערביות דיפלומטיות" למדיניות של "הסכמים המבוססים על מתן ביטחון ע"ז כוחות ישראלים המוצבים במרחבים בני-הגנה".

ארה"ב וגבולות בני-הגנה: כיצד הבינה וושינגטון את החלטת מועצת הביטחון 242 וצריכה הביטחוניים של מדינת ישראל

ד"ר דורית גולד

NESSIA THE CENTER
הירושלמי לעניין
齊聚而為一
לשעבר שגריר
ישראל לאו"ם

אמריקנית, יקבע את התנאים לנסיגת שתיכפה על ישראל בגדה המערבית, בעוד שהתחייבות הדו-צדדיות שמדיניות ערבי תיאלצנה לספק בתמורה לתהinya מזערות. היה זה למעשה נושא מצרים, אונואר אסאטה, שאמר טרם חתימתו על הסכם השלום הישראלי-מצרי ב-1979, ש"ארה"ב מחזיקה ב-99 אחוז מהקלפים בידי בתהילך השלום". על כן, אם יビינו מדיניות ערבי שארה"ב לא תעפיל לחיצים על ישראל כדי לספק את מבקשן, הן תיאלצנה לשאת ולתת שירותים עם ישראל.

הבלבול בירושלים סביב העמדה האמריקנית

למרות חשיבותה הקריטית של תמיכת ארה"ב בפרשנות הישראלית להחלטה 242, שורה בירושלים חוסר בהירות סביב הנושא. טועים הדיפלומטים הישראלים בקביעתם שעלה פי העמדה האמריקנית תיאלץ ישראל, בסופו של דבר, לסתת לקו"ז 1967, להוציאו אליו תיקוני גבול קטנים. אותן ישראלים המתאימים גישה מוטעית זאת לגבי המדיניות האמריקנית נוטים להסביר שאין לישראל ברירה אלא לקבל מדיניות זאת כנתון קשייה ולוותר על זכותה בגבולות בני-הגנה.

עולם, מניחות זהיר של ההתפתחות שחלה בעמדת ארה"ב לגבי החלטה 242 עולה שהפרשנות הגורפת לגבי מדיניות ארה"ב מוטעית מיסודה. למעשה, ממשלים אמריקנים רצופים לאחר מלחמת ששת הימים הפגינו במשך הימים גמישות רבה לגבי עומק הנסיגה שישראל נדרשה לבצע. אمنם היו מקרים שפקידי ממשלהם דרשו לבצע. האגד לזרוח התקין שהתנהל מול העולם העברי – דברקו בקשר נוקשה יותר לגבי הנסיגה הנדרשת מישראל, אך ההכרעה לא נפלה בדרכם זה. במשך הזמן הציגו ממשלים אמריקניים

המדיניות האמריקנית אינהחותרת להחזיר את ישראל לקו"ז 1967

מבינה היסטורית תמכה ארה"ב בעמדת ישראל שההחלטה מועצת הביטחון 242, שהתקבלה בעקבות מלחמת ששת הימים ב-22 בנובמבר 1967, אינה מחייבת נסיגת מובלעת לקו"ז שביתת הנשק של 1949 (הנקראים גם גבולות 1967). זאת ועוד, בנוסף לפרשנות זו של החלטת האו"ם, סבו ממשלים דמוקרטיים ורפובליקנים כאחד כי ישראל זכאיות בגבולות בני-הגנה. התמיכה האמריקנית בגבולות בני-הגנה, שנשנה מתמיכה דו-מפלהתית, השתקפה גם במקתבו של נשיא ג'ורג' W. بوש ממרץ 2004. הבנה זו מושרשת בתמיכת האמריקנית רבת השנים בביטחון ישראל, מעבר לפרשניות משפטיות שונות לגבי החלטות האו"ם.

מדוע יש ליחס חשיבות כה רבה לעמדת האמריקנית? אמן, בסופו של דבר, על ישראל והפלסטינים להכיעו בעצמם לגביהם מיקום של הגבולות חלק מכל משא ומתן, אך עמדת ארה"ב לגביהם משפיעה ישירות על רמת הציפיות מצד הערבי לגביהם עמוק והויתורים הישראלים שיוכלו להשיג. ככל שארה"ב מצמצמת את תביעותיה מישראל באמצעות הצהרות נשיאותיות או אמריות מצד מזכיר המדינה, ייאלצו מדינות ערב והפלסטינים להסתפק בפחות בכל הנוגע לנסיגת ישראלית כלשהי. המדיניות המוצהרת האמריקנית משפיעה באופן מהותי על השאלה, האם ניתן לגשר על חילוקי הדעות בין ישראל לערבים סביב שולחן המשא ומתן או שמא הפער ביניהם נותר רחב מדי. יתר על כן, פועלת כאן דינמיקה נוספת בין ישראל וחב מד'. יתר על כן, פועלת דינמיקה נוספת בין ערבים סביב שולחן המשא ומתן. הדיפלומטים הערבים העדיפו מזדמנות לנצח ויתורים על ישראל באמצעות גופים בינלאומיים, כגון האו"ם, או אפילו עליידי ארה"ב, ול%;">�

ישיבת מועצת הביטחון של
האו"ם ב-23 במאי, 2002.

מספר אנשי מפתח תרמו לאירוע שמודתיהם של בכירים במשל ג'ונסון לגבי צרכי הביטחוניים של ישראל לאחר מלחמת ששת הימים. מזכיר ההגנה רוברט מקנמרה שאל את אROL ווילר, י"ר המוסדות המשולבים, מהי "הטריטוריה המינימאלית" עליה ניתן להצדיק את המשך השיטה הישראלית על מנת לאפשר לה לתגן ביתור עיליות.

וילר השיב במסמך שהוגש ב-29 ביוני 1967, אשר מסקנתנו: " מבחינה צבאית גרידא, ישראל זוקה לחלק מהשטח הערבי הכבוש על מנת לספק עבורה גבולות בני-הגנה מבחינה צבאית ". לגבי הגדה המערבית, הצביעו ראשי המוסדות "גבול העובר בשטח השולט המשköף על ירדן", ועל פי שיקולים מקטיעים – קוו הגנה אמרו להימתח עד לרכס גב ההר.⁵

כמו כן, נבחנה אפשרות לשנות את קו שביית הנشك משנת 1949 גם מסיבות נוספות. סעיף 2 להסכם שביתת הנשק הבנייר שההסכם אינו מגבל את זכויותיהם של הצדדים או את תביעותיהם העתידיות היות וההסכם "הוכנה על פי שיקולים צבאים גרידא". אשר על כן, קו שביית הנشك הישנים לא הוכרו ביןלאומית מוכך ב-31 במאי 1967 – ימים ספורים לפני פרוץ מלחמת ששת הימים – הדגיש השגריר הירדני לאו"ם בפני מועצת הביטחון של האו"ם נקודה זו בדיק – שהסכם שביתת הנشك הישן "לא קבע גבולות".⁶

לאחר מכן ציין השגריר גולדברג שהיבט נוספ' במדיניות ממשל ג'ונסון מצא ביטוי בנוסח הצעות ארה"ב באו"ם. "החלטה 242 אינה מתיחסה לירושלים, והשיטה זו הייתה מכוננת".⁷ ארה"ב לא הייתה מוכנה להמליץ על החזרת המובלעת הישראלית לקדמונו, גם אם בשנים שלאחר מכן השמיעו משללים אמריקניים לעתים ביקורת על הבניה הישראלית באזור ירושלים.

תוך מספר שנים שיקפה הדיפלומטיה האמריקנית את התפיסה שישראל זכתה לשינויים בתוואי גבולות 67'. בתחילת, נטו הביטויים הפומביים של ממשל ניקסון לגישה מינימאליסטית. מזכיר המדינה ויליאם רוג'רס הבהיר ב-1969-1970. בשעתו שיחלוו שינויים בלתי ממשותיים בקווי 1967. בשעתו נשמעה ביקורת קשה על מדיניותו של רוג'רס על ידי סטיפן וו. שובל, מוכ"ל האגדה האמריקנית למשפט בינלאומי,ليمיט הייעץ המשפטי למחלקה המדינה האמריקנית ולאחר מכן שופט בבית המשפט הבינלאומי בהאג. שובל הזכיר לרוג'רס את זכויותיה המשפטיות של ישראל בגדה המערבית במאמר שפורסם ב-American Journal of International Law- (64/344, 1970), שם כתוב: "כאשר המחזיק הקודם בשטח כבשו אותו בצורה בלתי חוקית, המדינה שמשתתפת על אותו שטח בסוגרת הפעלה חוקית של הגנה עצמית, נהנית מזכות מועדת לעומת המחזיק הישן".

בקהילת המשפט הבינלאומי היו מודיעין בכך שירדן פלהה לגדה המערבית בצורה בלתי חוקית ב-1948 ווחזיקה בה עד ל-1967, כאשר כבשה ישראל את השטח במהלך מלחמת מגן. שתי מדיניות בלבד הוכיחו בריבונותה של ירדן בגדה המערבית בין 1948 ל-1967 – הממלכה הבריטית המאוחדת ופיקיסטן. אףלו מדינות ערב לא הכירו בתביעה הירדנית לשטח. כלומר, על פי פרשנותו של שובל, זכאותה של ישראל לשינויים בקווי 1967 נובעת לא רק מפגיעהתה הקודמת אלא כתוצאה מהיותה קרבן לתוקפות ב-1967.

זה אחר זה הצהרות מפורשות השולות נסיגה ישראליות מוחלטת ל쿄 1967 ואף תומכות בזכותו של ישראל לغالות בני-הגנה.

במרוצת הזמן ממשלה אמריקנית רצופים יצאו בהצהרות מפורשות השולות נסיגה ישראלית ל쿄 1967, ואך תומכות בזכותו של ישראל לגבולות בני-הגנה

מה מה נבעה הטעינה האמריקנית בישראל? חשוב להזכיר שהחלטה 242 הייתה פרי מאיץ משותף של הלורד קרראדון, שגריר בריטניה באו"ם, ועמיתו השגריר האמריקני, ארטור גולדברג. הדבר שכן מivid בעקבות הסיגה אשר דרש מכוחות צה"ל לסתגת "משטחים" ולא "מכל השטחים" או מ"השטחים" כפי שדרשה בריה"מ.

הוצאה "ה" היזעה מסעיף הנסיגה לא נקבע על ידי צוות ניסוח Zusrat ואיפלו לא בדרוג השגרירים. לא מדובר בהיסח הדעת או עניין של דקדוקות משפטית קטנות. ההחלטה נפלה בדרג הבכיר ביותר במשל האמריקני ונידונה בשיחות ישירות בין הבית הלבן והקרמלין. למעשה היה זה הנשיא לינדון בינס ג'ונסון בכובדו ובעצמו שדק בנסיבות זה, למורת הלחץ שהפועליל ראש מועצת השרים הסובייטי, אלכסנדר קוסייגן, שדרש לכלול ניסוח קשור יותר שיחיב נסיגת ישראלית מוחלטת.¹

כונת החלטה 242 הייתה ברורה לחולין לאלו שנטלו חלק בניסוחה. נך, ג'וזף סייסקו, מי שננטמנה לאחר מכן לסגן מזכיר המדינה לענייני המזרח הקרוב ודרום מזרח אסיה, העיר לגבי ההחלטה 242 בראיון בתכנית "פגש את העיתונות" בעבר מספר שנים: "היהתי מעורב במשך זמן על ההחלטה זאת במשך חודשים רבים. ההחלטה הזאת לא דיברה על 'נסיגת מוחלטת'.² לעומת זו תואמה באותה עת במלואה עם הבריטים. ג'ורג' בראון, שכיהן כשר החוץ הבריטי ב-1967-1968 במשתת הליבור תחת ראש הממשלה הרולד וילסון, סיכם את החלטה 242 כדלקמן: "ההחלטה קבעה 'ישראל תסיג משטחים שנכbs' לא 'השטחים' ופירושו של דבר ישראל לא תסיג מכל השטחים".³

הנשיא ג'ונסון: קו 67' מרווח מרשם לחידוש מעשי האיבה

התעקשותו של הנשיא ג'ונסון על העמידות הטריטוריאלית בהחלטה 242 החלה כבר בהצהרותיו מה-19 ביוני 1967, מיד לאחר מלחמת ששת הימים. ג'ונסון הבהיר ש"חזרה מידית לנצח שסר ב-4 ביוני" – בטרם פרוץ המלחמה – "לא תהווה מרשם לשлом, אלא לחידוש מעשי האיבה", וקבע ש"קו שביית הנشك" היו שבירורים. על פי עמדת ג'ונסון נדרשו "גבולות מוכרים" אשר יבטיחו "ביטחון נגד טרור, הרים ומלחמות".⁴

הנשיא לנדרון ב' ג'ונסון
ב-17 בנובמבר 1967.
ב-22 בנובמבר קיבל
מועצת הבטחון של האו"ם
פה אחד את החלטה
הדורשת מישראל לסגת
"משתחים" לעבר "גבולות"
בטוחים ומוכרים". ג'ונסון
סירב לקבל את דרישתו
של ראש מועצת השרים
הסובייטי אלכסי קוסיgin
שעל ישראל לסגת "מלכ'
השטחים" לקויהם לפני
פרוץ המלחמה. ג'ונסון
הטעם שלישראל דרישות
"גבולות מוכרים" אשר
יספקו "ביטחון מול טרור,
הרס ומלחמה".

אין יכולם לחזור לגבולות האחרים.⁸ הדבר התברר תחת ממשל פרוד בהסכם הפרדת הכוחות השני. בעוד שההסכם נסב על נסיגת ישראלית נוספת בחצי האי סיני, ראש ממשלת ישראל דאז, יצחק רבין, הגיע לסדרת הסכומות עם אריה"ב שנגעו ליחסיותו נוספת בתהילן השלום הישראלי-ערבי. לדוגמא, הנשיא פרוד סייק לראש הממשלה רבין מכתב לגבי עתיד רמת הגולן שבו נאמר:

אריה"ב טרם גיבשה עמדה סופית לגבי גבולות. במקרה שכן תעשה זאת, היא תיחס משקל רציני לעמדת ישראל בכל הסכם שלום עם سوريا להיות מושתת על היישורותה של ישראל על רמת הגולן.⁹

ניסוח זהיר זה לא פירט את מידת הסכמתה של אריה"ב לריבונות ישראלית בחלוקת רמת הגולן או לנוכחות מתמשכת של כוחות צה"ל במרחביה הגולן. בכלל מקרה, בכתב פרוד לא מדובר כלל על נסיגת ישראלית מוחלטת לקווי 1967 או אפילו על תיקונים מזעריים של גבול 1967 בסמוך לנearer.

בקהילת המשפט הבינלאומי היו ערים لكن שירדן פלהה לגדה המערבית בצורה בלתי חוקית ב-1948 והחזיקה בה עד 1967 כאשר כבשה ישראל את השטח במלחמת מגן

הנשיא ריצ'רד ניקסון: הישראלים אין יכולם "לחזור" לגבולות 1967

כשהתמנה הנרי קיסינג'ר, יעצץ של ניקסון לבטחן לאומי, תחת רוג'ר, הוא ערך שינויים מהותיים בעמדות קודמו. כבר ב-1973, בשיחה פרטית עם קיסינג'ר שפורסמה לאחר זמן, הודה הנשיא ניקסון: "שנינו יודעים היטב שהם [ישראלים]

הישירה של קו חסיבה זה היה הצורך להגן על האינטרסים הביטחוניים של ישראל והdagga לגבול בר-הגנה בעל תוואי שונה מהותית מקווי 1967.

ממשל קלינטון מאשר מחדש את העיקרונות של גבולות בני-הגנה

התמיכת האמריקנית בגבולות בני-הגנה הפכה בעילוי לעומת זו – מפלגתית מוקיר לקיר, שנוראה על כנה גם במהלך שנות ה-90–80 של המאה הקודמת, חרף העובדה שהפלשتينאים החליפו את ירדן כטוענים הראשיים לשטחי הגדה המערבית. בשעה שהושלם פרוטוקול חברון ב-1967, שיגר מזכיר המדינה ווון קריסטופר מכתב ביחסנותו לראש הממשלה בגין נתניהו. במכתב קריסטופר הצהיר למשה קלינטון שכןו שאין בכוונתו להעלות השגות משלו לגבי צורכי הביטחון של ישראל. "מה שמאפיין את המדיניות האמריקנית היא מחויבותנו לפעול במקרים של **ANGER** ולענות על הצריכים הביטחוניים שאוטם מדיניה **ישראל**. פירושו של דבר, ישראל הוא שתחלט סופית לגבי צורכי הביטחוניים. קריסטופר הסיף ואמר: "לבסוף ברצוני לחזור על עמדתנו שישראל זכאי**ת** לגבולות בטוחים **בני-הגנה** שיישגו במשא ומתן ישיר ומtower הסכמה עם שכנותה".¹⁴

מכتب קריסטופר מ-1997 הוא משמעותי, שכן הוא מעיד על העינות האמריקנית לשיקול הדעת הישראלי באשר לצורכי הביטחוניים. בתקופה זו הייתה ישראל אמורה **לצין** "Ấתרים ביטחוניים מוגדרים" נחלק מפרישה חדשה של כוחותיה על פי הסכמי אוסלו. קריסטופר אמר בהזדמנות אחרת שקבעת האටרים הביטחוניים הישראלים נתונה לאחריות ישראל. הביטחונות הללו כללו את המסר המרגיע המרמז שארה"ב לא תטיל ספק בקשר לשיפוט הישראלי בקשר לצורכי הביטחוניים.

לטיסום, אין כל יסוד לטענה שמדובר במסורת תבעה ארה"ב מישראל נסיגה מלאה או לחילופין נסיגה כמעט מלאה משתחים שכבהה במלחמות ששת הימים. הדבר אמר במיוחד בקשר לגדה המערבית ולרכיעת עזה, שם נקבעו קווי הפסקה אש-ב-1949 על פי המקום בו עצרו הצבאות היריבים את התקדמותם, ולא הוכרו גבולות בינלאומיים קבועים. המנייע היחיד לשינוי בעמידה האמריקנית התומכת בגבולות בני-הגנה היה שינויים בעמדה הישראלית.

השפעתה של פסגת קמפ-דיוויד

אין ספק שככל שארה"ב וישראל נעו מעדות תאורטיות בסוגיות זכויותה של ישראל לגבולות בני-הגנה ונכננסו למשא ומתן ממשי, הצורך הגיעו להסכם הוא שהופיע על שני הצדדים. כך, כאשר ראש הממשלה אחד ברק הגיע לפסגת קמפ-דיוויד ביולי 2000, הוא הפך את המדיניות הישראלית המסורתית כלפי בקעת הירדן, תוך קבלת עידוד חזק מארה"ב. חדש לפני קמפ-דיוויד, הסתייג ברק ממתן התchinיות לנסיגה הישראלית הירדן,¹⁵ אך כעבור זמן קצר הוא יצא מכך מושוכן להסכים לרعيון שלפלסטינאים שתאפשר ריבונות בברקען הירדן בתנאי שימושה לצורכי הביטחון הישראליים.

תוקפן של התchinיות נשיאותיות: מקורה מכתב פורד

מכتب פורד איננו רק בגדוד חומר וקע ארכיני לאקדמאים החקרים את הדיפלומטיה האמריקנית. כדי לזכור שארה"ב חידשה במכתב פורד את התchinיותה סמוך לפתיחת עידת השלום במדריד ב-1991, כאשר מזכיר המדינה ג'יימס ביקר המציא מכtab ביחסנותו לראש הממשלה יצחק שמיר. יתר על כן, ראש הממשלה בגין נתניהו השיג התchinיות מוחודשת מממשל קלינטון למכתב פורד בטרם נפתח המשא ומתן הישראלי-פלסטיני בנושא חברון ב-1996. כמובן, מכתבי הביטחונות האמריקניים נתפסו כהתchinיות לטוויה ארוך ועל פי הנוהל המקובל בדיפלומטיה האמריקנית תקפותן לא פגה גם כאשר חלים שינויים בamodel.

הנשיא ריגן: אני יכול לבקש ישראל לחזור לקווי 1967

היה זה ממשלו של הנשיא רונלד ריגן שסייע את הביטוי הקולע ביותר לזכותה של ישראל לגבולות בני-הגנה מיד לאחר תקופת כהונתו של הנשיא ג'ימי קרטר, שהביאה לתמינה פושתת בלבד בהכנות האמריקניות-ישראלית-פואד-קיסינג'ר. ריגן בעצמו הצהיר בנאום שנשא בראשון בספטמבר 1982, שזכה לאחר מכן בשם "תכנית ריגן": "בגבולות 67', רוחבה של ישראל בנקודת הצרה ביתר הגע בקושי ל-10 מייל. רוב אוכלוסיית ישראל נמצא בטווח ארטילרי של צבאות עזינים. ריגן המציא ניסוח מישראל לשוב ולהיות בצוותא". ריגן הוויתר על טריטוריה גמיש לגבי נסיגה ישראלית: "עומק המזרח ניסוח ישראל תידרש לבצע ויקבע במידה רבה על ידי מידת השלום והנורמליזציה".¹⁶ מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ ניסח בצוותה מפורשת יותר את כוונת דרכו של הנשיא בנאום שנשא בספטמבר 1988: "ישראל לא תישא ותיתן מגבולות 1967 או לחזור אליהם".¹⁷

למה התכוון שולץ בהצהרה זו? האם ביטה בכך הכרה בזכותה של ישראל להחזיק שטחים נרחבים מוגדרת המובלית? חצי שנה קודם לכן הוא גילה יצירתיות דיפלומטית גבוהה, כאשר שקל אלטרנטיבות לנסיגה ישראלית כוללת לקווי 1967. הוא אףilio הצע "פשרה פונקציונאלית" בוגיגוד ל"פשרה טריטוריאלית" בגדה המערבית. שולץ אמר למשה שהגדה המערבית תחולק בין ישראל לבין הירדנים על בסיס פונקציות חדשות. ממשלוות שונות, לעומת שרטוט גבולות פנימיים חדשים. בנאום בפניו המועצה ליחסים חוץ בפברואר 1988 הוא קבע: "מתחולל שינוי בהגדרת משמעותה של הריבונות ומשמעותה של טריטוריה. השאלה במה שלטת הממשלה, או במה מסוגלת לשלוט כל ייחודה הסבורה שיש לה ריבונות וסמכות שיפוט על אזור מסוים – משנה את פניה".¹⁸

בספר זכרונותיו הוסיף שולץ דברים על נאומו מ-1988. הוא כתוב ששוחח עם מנהיגים ישראלים וירדנים ברוח נאומו וטען בפניהם ש"התשובה לשאלת מי שלט בנה – תשנה בהתאם לפונקציות שונות כגון ביטחון Chính, שמירה על חוק וסדר, נגשנות לאספקה מצומצמת של מים, ניהול החינוך והבריאות ופונקציות אזרחיות נוספות וכן הלאה".¹⁹ התוצאה

הנשיא רונאלד רייגן,
20 בינואר 1981.

תכנית רייגן מ-1982
דרשה שישראל תשמור
על גבולות בני-הגנה, בעוד
শশচৰু মদিনা শলন,
'ג'רג' שולץ, אמר בבירור,
"ישראל עלולים לא תנהל
משא ומתן מתון גבולות
1967 או חזרה אליהם".

מתווה קלינטון/ברק הבלתי رسمي הוסר מסדר היום

ב-7 בינואר 2001, שבועיים לפני שסימט את הקדנציה
השנייה שלו בתפקיד, הגיע הנשיא קלינטון מכונית
ליישוב הסכסוך הישראלי-פלשטייני. הפרמטרים של
קלינטון התבוססו חלקית על הרעונות שהציג ראש הממשלה
ראשון ברק בפסגת הנפל בקמפ-דיוויד ביולי 2000.
במושב הטוטויריאלי, דיבר ברק על סיפוח "גושי התנחלויות"
בגדה המערבית על ידי ישראל. ברם, הוא התנה סיפוח זהה
בביצוע חילופי שטחים, ככלור ויתור ישראל על שטח
שהיה בריבונותה בתמורה לכל שטח חדש בגדה המערבית.
"חילופי שטחים" كانوا לא התיחסו מוחלטת 242 אלא היו
ויתור ישראלי חדש של ממשלה ברק וקלינטון אימץ אותו.
לפרוטוקול יזכיר, שאלו (מיל') דני יתום, שכיהן כראש הממשלה
בביטחוני-מדיני של ברק, טען שברק עצמו לא הציע חילופי
שטחים כלפי בקמפ-דיוויד.

זאת ועוד, על פי מתווה קלינטון הייתה ישראל אמורה לסגת
מביקעת הרין (שרבין ניסה להשאיר בשליתה) ולוותר
בקרך על גבולות בני-הגנה. בתמורה הצע קלינטון "nocחות
בינלאומית" כתחליף לצה"ל. מרכיב זה החליש מאוד את
הדוctrינה הישראלית שלiosis-עצימות בסוגיות
ביטחוניות והתעלם מהניסיונו הביעתי של ישראל עם האו"ם
וכוחות בינלאומיים אחרים גם במסגרת מדינת מוגבל יותר,
כגון ניטור השלום.

בקשר של ויתור טוטויריאלי ישראלי, משל קלינטון היה
מוחן לגבות נוכחות ישראלית بما שעמד להפוך לשוחה ריבוני
פלשטייני. שלוש שנים לאחר ישום הסכם, על פי התכנית
שהכenna לתמיכת האmericנית, תוחלף נוכחות צה"ל בבעלות
הירדן בכוח וב-לאומי בהנהגת ארה"ב, שבו ישתחף גם
צה"ל מדינה פלשטיינית עתידית תהיה מחויבת לאפשר
לארה"ב גישה ושרה לגדה המערבית ולבקעת הירדן במרקחה
חירום.¹⁶ מאוחר יותר הבהיר שישראל גם תקיים תחנות
התרעעה בגדה המערבית. בקמפ-דיוויד נמסר לפלשטיינים
שארה"ב אף תומכת בשליטה ישראלית במרחב האו"ר.¹⁷

آن לאחר פסגת קמפ-דיוויד, אחרי שיישראל הסכימה
לעיקרון של כוח וב-לאומי שיכלול חילים מצה"ל, הצלחה
ארה"ב לשנות את מדתה בקהלות יחסית בכך שהצעה
nocחות בינלאומיים ללא חילים ישראליים, בלי שהדבר יתרפרש
ככרסום בצורכי הביטחון של ישראל. מה שמעורר דאגה
במיוחד לגבי אותו שינוי היא העובה שספק אם אפילו כוח
בינלאומי נקי מישראלים היה מקובל על יאסר ערפה.

הלך מתקופה זו הוא שהפלשטיינים הצליחו לשנות את
עמדותיהן הן של ארה"ב והן של ישראל בסוגיית הגבולות,
בכך שפיתו אותן עם הסכם, בשעה שהם נמנעים מעשיית
ויתורים מחייבים מצדם. האינטרס הפלשטייני הוא לבצר את
ההישגים הללו ובכך לחיבר את ממשלה ישראל שתקיםנה
בעתיד לויתרים שביבעה ישראל במהלך המשא ומתן¹⁸
למרות שבאופן رسمي שיחות קמפ-דיוויד והמשא ומתן שבא
בעקבותיהן הושתטו על העיקרון ששם דבר אינו מוסכם
שהכוול יהיה מוסכם.

מתווה קלינטון לא הפרק למדיניות האמריקנית הרשמית. לאחר שהנשיא ג'ורג' ו. בוש נכנס לבית הלבן, הודיעו פקידים אמריקנים לממשלה שרון שזה עתה נבחרה שפהרטרים של קלינטון לא יחיבו את הממשלה, ובמקביל גם ממשלה שרון לא תהיה מחויבת להצעות קודמתה. אולם הרעיונות שהוצעו בתקופה זו עדין ממשיכים לרחף מעל רוב השיחות בקרב מkeletal החלטות בוושינגטัน בקשר לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני, ובמיוחד בצוותי חשיבה ובמכוני מחקר.

כבר לפני פרסומו הרשמי, ביקר הרומטכ'ל דאז רב-אלוף שאול מופז בחבירות את מתווה קלינטון בפני הקבינט נאסון לישראל: "דיעות אחרונות" דיווח שב-29 בדצמבר קבוע מופז: "ה策עת הגישור של קלינטון אינה תואמת את האינטרסים הביטחוניים הישראלים ואם תתקבל, **היא תאים על ביצועה של המדינה**". מופז לא ביטה את עמדתו הפרטית אלא את עמדת המטכ'ל בכללותיו. כך, התגלו חילוקי דעתות אמיתיים בין ארה"ב לישראל באותה עת לגבי צורכי ההגנה העצמית של ישראל.

הנסיא ביל קלינטון
ומזכיר המדינה ווון
криיסטופור ב-7
בנובמבר, 1996.
криיסטופר נtab
ראש הממשלה
בנימין בגין: "מה
שמופיע את המדינה
האמריקנית היא
מחובותנו לפעול
במשותף במטה
לעומת על הצרכים
הביטחוניים שלהם
זהה ישראל". מכתב
криיסטופר צין "גבולה
בני-האגנה לישראל".

**הרטכ"ל, רב-אלוף שאל מופז,
ביקר בחריפות את הפרטטים
של קלינטון כאסון לישראל ובכך
הביע לא רק את עמדתו אלא
את עמדת המטכ"ל הכח"לי
בכללותו**

**הנשיא בוש: יהיה זה בלתי מציאותי
לצפות לחזרה לקוי שביתת הנשק
של 1949**

הוכחה הטובה לכך שארה"ב אימצה מחדש את מדיניותה המסורתיות לגביז דוכתה של ישראל לגבולות בני-הגנה הפעילה במקتاب הביטחונות של הנשיא בוש לראש הממשלה שרון מה-14 באפריל, 2004, לאחר ששרון הציג בוועיגטן את תכנית התנתנותקota הישראלית מרצעת עזה: "ארצות הברית מביעת שוב את מחויבותה הנוחונה של ישראל, כולל גבולות בטוחים ובני-הגנה, ולשם ולברר את יכולתה של ישראל להרתיע ולהגן על עצמה בכוחות עצמה, נגד כל יומיום או צירוף אפשרי של איומים."²⁰ עצם הופעתם של שני המונחים יחדיו באותו משפט מצביע על הקשר המשותע במקتاب בין התנתנותקota לגבולות בני-הגנה לבין היכולת הישראלית להגן על עצמה.

בוש לבטח לא זהה נסיגה ישראלית לקוי 1967. בהמשך אותו מכתב כתוב: "לאור המציאות החדש בשטח, כולל מרכז הארץ-אמריקנית בנוגע להשארת גושי התישבות בגדרה המערבית בידי ישראל. קratsר הבהיר את הדיווח, אך הכתבה העלתה את השאלה לגבי מהות ההתחייבות הכלולה במקتابו של שרון".

הנשיא בוש וראש ממשלה
ישראל אריאל שרון בבית
הלבן, ב-14 ביוני 2004.
בחילופי מכתבים בין שרון
לבוש נאמר כי ישראל
התhiba להגשה מעזה
וארה"ב אימצה את המושג
של גבולות בני-הגנה
 לישראל.

ב-2008 חרגו מעבר למצופה מישראלי במכותב בוש, אך הן בהחלט לא ביטלו את התחביבותו לראש הממשלה שרון. מזכירת המדינה קונדיליס ריס נכחה בשיחות אולמרט-עבדם, אך בסופו של דבר לא הצליחו השיחות לגash הסכמה ישראלית-פלסטינית. ריס דיווחה על התרשםיותה למשלן הנכנס של הנשיא הנבחר ברק אובמה. למרות זאת, כפי שארע לאחר שיחות קמף-דייד וטבהה ב-2000, לא הוציא שישראל תהיה מחובבת להצעות המדיניות שהוצעו במוגרת משא ומתן שנכשל.

ממשלה וגבולות בני-הגנה

במהלך המירוץ לנשיאות ב-2008, דיבר הסנטור דאז ברק אובמה ב-4 ביוני 2008 בפני הוועידה השנתית של השדולה הישראלית (איפא"ק) על הקמת מדינה פלשתינאית "סתהא ישראלית" (איפא"ק), אך הוא גם ציין ש"כל הסכם עם העם רציפה ושלמה", אך הוא גם ציין ש"כל הסכם עם העם הפלשתינאי חייב לשמר את זהותה של ישראל כמדינה יהודית, בעלת גבולות בטוחים, מוכרים ובני-הגנה". אמן אובמה תיקן לאחר מכן את ההצהרה שנשאה לפני איפא"ק בנושא ירושלים – וודיע לאת ההצהרה המקורית שעלה להיאשר "בלתי מחלוקת" – אך הוא לא שינה כלל את הצהרותו לגבי זכותה של ישראל לגבולות בני-הגנה.

אולם, לאחר שנבחר אובמה לנשיא צצו שאלות לגבי מידת הדבקות של ממשו בראעון גבולות בני-הגנה. יעצzo לביטחון לאומי, הגנරל ג'יימס ג'ונס, היה ידוע כתומך בהצבת כוח נאט"ז כמחליף לצה"ל בגדה המערבית.²³ כמו כן שרה עמיימות מסוימת לגבי השאלה האם ממשל אובמה חש מחובב חוקית למכותבו של בוש מ-2004. כשןשאל רוברט ווד, סגן

של בוש. על פי הנהול האמריקני, אמנה בין שתי מדינות מהוות התחייבות ברמה הגבוהה ביותר ולאחריה הסכם בין ראשי מדינות (כגון מזכר הבנות ללא אישור הקונגרס). עם זאת, חילופי מכתבים מהווים אף הם התחייבות בינלאומיות. קרוצר עצמו חזר על נקודה זו ב"ערוץ 10": "התcheinויות אלה הן רציניות מאוד בהקשר לריכוז האוכלוסייה הישראלית; היציפיה שלנו אינה ישירה לחזור לקו"י 1967". כאשר נשאל האם "ריכוז האוכלוסייה" הללו הם "גוש היישובות", הוא ענה: "אכן כך".²²

בנסיבותxAחורה, הציג בוש את הרעיון של מדינה פלשתינאית בת-קיימה ורציפה – רעיון בעל השכבות טריטוריאליות. רציפות שכזו משמעותה לכל הפחות יצירת חיבור ללא מכשולים בין כל ערי הגדה המערבית, כך שפלשתינאי יוכל להגיע מג'נין לחברון. הפלשתינאים עלולים לפרוש התייחסות אמריקנית לרציפות בין הגדה המערבית לרצעת עזה כחיבור בשליטה פלשתינאית, כגון "המעבר הבטוח" המוזכר בהסכם אוסלו, אך רציפות כזו תחייב את ביתורה של ישראל לשתיים. בכל מקרה, אין כל הזכות בינלאומית משפטית למדינת החזק במעבר בשליטה ריבונית בין חלקים המופרדים אוגרפית: לארה"ב אין כל שיטה ריבונית בין אלסקה למינNESת ווושינגטון. דוגמאות נוספות לביעדר חיבור ריבוני בין חלקים של מדינות אחרות המפוזרות גאוגרפית, היא עומן. ב-21 בפברואר 2005 בהביר הנשיא בוש שקריאת הממשל לרציפות טריטוריאלית התייחסה ספציפית לגדה המערבית.

בשנה האחורה למלשל בוש הציג ראש הממשלה אחד אולמרט ויתורים מרחיקי לנכת בשיחות פרטיות עם יו"ר הרש"פ מחמוד עבאס. במוגנים רבים, הצעותיו של אולמרט

ראש הממשלה בנימין נתניהו והנשיא ברק אובמה בבית הלבן, במהלך המפגש הרשמי הראשון בין שני המנהיגים, ב-18 במאי 2009.

- בעתיד, אם יימצאו ארה"ב וישראל בפסגה נסוח קמפה-דיוויד והפלשטיינאים יבקשו מפקדים אמריקניים לחשוף את עדמת ארה"ב לגבי גבולות, אזי אם מכתב בש' עדין בתוקף, פקידיים אלה אמורים לגבוט את תוכן המכתב.
- התchieビוּוֹת של בש' אמורויות היו להחזיק מעמד ללא קשר להזותה של האישיות השולט בוושינגטון. מכתב בש' זכה להסכמה דו-מפלגתית בكونגרס ב-23-24 ביוני 2004. בית הנבחרים אישר אותו ברוב מוחץ של 407 לעומת 9, והסנאט ברוב של 95-ל-3. הן חבר הקונגרס רם עמנואל והן הסנאטורית הילאי קלינטון תמכו במכתב.
- ביולי 2009 הציע הממונה על מדיניות החוץ של האיחוד האירופי שם ישראל והפלשטיינאים לא יגיעו להסכמה, על מעצת הביטחון של האו"ם לקרוא להכרה במדינה הפלשטיינית. הוא הציע שהחלטה כזו של האו"ם תקבע את מעמדן של סוגיות הליבה, כולל סוגיות הגבולות וירושלים. אם תקודם היוזמה לפכות את קווי 1967 על ישראל באמצעות מעצת הביטחון, התchieビוּות בש' יוצרות ציפייה שארה"ב תטיל וטו על החלטה כזו.²⁵
- גבולות בני-הגנה נכנסו לקיטיון הדיפלומטי האמריקני של מספר ממשלים אמריקניים בכל הנוגע למאכרים להשכנת שלום בContextHolder התיכון כיום. על ישראל לצקת תוכן ממשי בנסיבות הטורוריאלית של גבולות בני-הגנה ולנסות להגעה להבנה ספציפית יותר עם ממשלה ביחס למוחיבותו למרכיב ותיק זה הדיפלומטיה האמריקנית המזרח-תיכונית.

הדבר של מזכירות המדינה של ארה"ב, ב-1 ביוני ושוב ב-2 ביוני 2009 האם הממשלה מחייב למכתב, הוא הסתפק באמרירה שהממשלה מבקשת שני הצדדים "ישמו את התchieビוּותיהם על פי מפת הדרכים. ככל nostro עליון פעם נושא, הוא ענה לבסוף: "אני נוtan לכל מה שיש לי". במלחמות אחרות, לוודא ניתנו הוראות לאשר את תמיינתו של הממשלה הנוכחי במכתב בש'.

נראה כי ממשלה אובייה מעדיף להימנע ממאמירות ברורות לגבי גבולות בני-הגנה. בנובמבר 2009, כראש הממשלה בגין נטעינה הכריז על נוכנות להקפתה הבניה בהתקלחויות בגaza המערבית לעשרה חודשים, השמיעה מזכירת המדינה הילאי קלינטון הצהרה קצרה שסינמה את מדיניות ממשל אובייה לגבי הגבולות:

אנו מאמינים כי באמצעות משא ומתן כן, שני הצדדים מסוגלים להסכים על תוכאה שתסייע את הסכון ותאפשר פשרה בין המטרה הפלשטיינית של מדינה עצמאית ובת-קיימה בקו"י 1967, עם חילופי שטחים מוסכמים, והמטרה הישראלית של מדינה יהודית עם גבולות בטוחים ומוכרים שמשמעותם התפתחותם של כלו במהלך השנים ועונים על צורכי הביטחון הישראלים.²⁴

כן נמנעה מזכירת המדינה קלינטון מהזדהות מפורשת עם היעד הפלשטייני של פשרה טריטוריאלית בקו"י 1967 או עם המטרה הישראלית של גבולות בטוחים, והציבה את ארה"ב בעמדת בוניים לגבי שני הצדדים. הדבר היהו שינוי מהתchieבותו של בש' ב-2004, אך עדין אין מדובר בהתחששות מוחלטת למשג של גבולות בני-הגנה.

ארה"ב לא דרצה מעולם נסיגת ישראלית מוחלטת

לטיכום, ארה"ב לא התעקשה מעולם על נסיגת ישראלית מוחלטת מהשטחים שכבהה במלחמת ששת הימים לקו"י הפסקת האש ב-1949. עם זאת, ניתן לתהות מה ערכן של אותן הצהרות אמריקניות אם מצורפת אליה הקביעה שמייקומם של גבולות ישראל חיברים להיות פרו החלתם של הצדדים עצם. הדבר נכון במיוחד בימייד ביחס למכתב בש' 2004, הנוגע בבירור בנקודה זו.

МОבן מלאיו שארה"ב איננה יכולה לנכוף את מכתב בש' על ישראל והפלשטיינאים אם הצדדים מסרבים לקבל את תנאי. מכתב בש' מעידן ומסכם את הגישה האמריקנית לגבי הפרוש הנכון להחלטה 242 של מעצת הביטחון של האו"ם בכל משא ומתן עתידי. חשיבותו נובעת מרבעה שיקולים עתידיים אפשריים:

- ישראל נהגה לבקש ביחסונות מארה"ב לפני פתיחה רשמית של משא ומתן. כך נהגה ישראל לפני עידת השלום בז'נבה לאחר מלחמת יום כיפור ב-1973 ולפני עידת מדריד ב-1991. אך ב"מפת הדרכים" של הרבייעיה מאפריל 2003 אין דיון בגבולות העתידיים של ישראל והמדינה הפלשטיינית המוצעת. מכתב בש' הגן על אינטרסים חינויים של ישראל לפני תחילתו של כל משא ומתן עתידי. מדובר היה בעצם בראשת ביטחון דיפלומטית לישראל.

הערות

14. מכתבו של מזכיר המדינה ווון קרייטספור, ה-17 בינואר, 1997.
<http://mfa.gov.il/mfa/go.asp?MFAH00qo0>
15. דניס רוס, *השלום החסר: מבט מבפנים על המאבק לשלם מזרח-תיכוני*. Dennis Ross, *The Missing Peace: The Inside Story of the Fight for Middle East Peace* (New York: Farrar Straus and Giroux, 2004) p. 639
16. מרטין אנדיק, *התמים האמריקני בחוז"ל: מנגן מקרוב על דיפולומטיה שלום אמריקנית*. Martin Indyk, *Innocent Abroad: An Intimate Account of American Peace Diplomacy* (New York: Simon and Schuster, 2009) p. 303
17. שם.
18. רום, עמ' .725
19. רום, עמ' .752
20. חילופי מכתבים בין הנשיא בוש לראש הממשלה שרון, ה-14 באפריל, 2004.
<http://www.mfa.gov.il/MFA/Peace+Process/Reference+Documents/Exchange+of+letters+Sharon-Bush+14-Apr-2004.htm>
21. אלף בן, "ירוחם": ההבנה עם ארה"ב לגבי גושי התנהלות בגודה המערבית שרואה וקיימת", הארץ, 27 במרץ, 2005.
22. <http://www.usembassy-israel.org.il/publish/mission/amb/032505b.html>
23. אלף בן, "הטעמוד ליעץ לבטחן לאומי אמריקני רזהה לוצאות כוונתו" בגדה המערבית, הארץ, 23 בנובמבר, 2008.
24. מזכירות המדינה הילארו רודהム קלינטון, "הרשות הישראלית לגביה הנטולות", מתר: U.S. Department of State Diplomacy in Action, PRN: 2009/1175, <http://www.state.gov/secretary/rm/2009a/11/132434.htm>
25. "סולאנה, איש האיחוד האירופי, מפגיר באומ' להכיר במדינה פלשתינאית", 12 ביוני, 2009.
<http://www.reuters.com/article/idUSLC616115>
1. ראש מועצת השרים קוסיגן כתב לנשיא ג'ונסון ב-21 בנובמבר 1967 וביקש שהנוכח הבריטי של החלטה, שփוף להחלטה 242, כולל את "ה" הידועה לפניו "שיטחים". ג'ונסון כתב לו בחזרה בו יומי וסירב לבקשה הסובייטית. סגן שר החוץ הסובייטי, קוזנצוב, פisa באוטו יומן בני-ירוק להנגיש את המילה "כל", אך נהך.
2. Foreign Relations of the United States, 1967-1968, volume XIX, Arab-Israeli Crisis and War 1967, <http://www.stage.gov/r/pa/ho/frus/johnsonlb/xix/28070.htm>
3. עדאן ابو עוזה, נבי אלעראבי, מאיר רוזן, דביס זוז, יוג'ין ווטסן וויליאם סרגר, החלטת מועצת הביטחון 242: אבן הבנייה בעשיית שלום.
4. UN Security Council Resolution 242: The Building Block of Peacemaking (Washington, D.C.: Washington Institute for Near East Policy, 1993), p.88
5. ראה מאיר רוזן, שם, עמ' 31.
6. נאומו של הנשיא לינדון ג'ונסון ב-19 ביוני, 1967.
7. <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/Ibjpeace.html>
8. לטקסט המלא של מזכר 373-376 JCSCM-373-376 Can Israel Survive a Palestinian State? ירושלים: המכון ללימודים אסטרטגיים ופוליטיים מתקדמים, 1990, עמ' 152-148.
9. ראה השגריר פרופסור יהודה בלום, "הסעיפים הטריטוריאליים בהחלטת מועצת הביטחון 242", זכותה של ישראל לגובלות בני-הגנה:ఆרכנה: העשורים לאחר החלטת מועצת הביטחון 242, המרכז הישראלי לענייני ציבור ומדינה, עמ' 29.
10. Israel's Rights to Secure Boundaries: Four Decades Since UN Security Council Resolution 242
11. ראה גם ארתוור לאל, האומ' והஸגן המזרחי-תיכוני, עמ' 22-24 Arthur Lall, *The UN and the Middle East Crisis* (New York: Columbia University Press, 1968)
12. ארתוור גולדבורג, מכתב למערכת ה"ניו יורק טיימס", ב-5 במרץ, 1980.
13. הנני קיסינג'ר, משבר: אנטומיה של שני משברים מרכזים במדינות חז', עמ' 140.
14. Henry Kissinger, *Crisis: The Anatomy of Two Major Foreign Policy Crises* (New York: Simon and Schuster, 2003)
15. מכתב מהנשיא ג'רלד פורד לראש הממשלה רבין מהראשון בספטמבר, 1975.
http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Peace_ford_rabin_letter.html
16. נאומו של הנשיא רונלד רייגן, לראשונה בספטמבר, 1982.
<http://www.reagan.utexas.edu/resource/speeches/1982/90182d.htm>
17. נאומו של מזכיר המדינה ג'ורג' פ' שולץ, ב-16 בספטמבר, 1988.
http://www.findarticles.com/articles/mi_m1079/is_n2140_v88/ai_6876262
18. ג'ורג' פ' שולץ, מהומה ויצחון: שנותי כמזכיר המדינה, עמ' 1022 George P. Shultz, *Turmoil and Triumph: My Years as Secretary of State* (New York: Charles Schribner's Sons, 1993)
19. שם, עמ' 1023.

נוסח החלטה 242 של מועצת הביטחון של האו"ם, 22 בנובמבר, 1967

מועצה הביטחון

בhbיבעה המשך דאגתה וכוכם המצב החמור במצרים התיכון, בהדגישה שרכישת טריטוריה בדרך של מלחמה היא פסולה, ושיש צורך לפעול למען שלום צודק ובר-קיימה, שבו תוכל כל מדינה שבאזור לחיות בביטחון, בהדגישה עוד שכל המדינות החברות, בהסכימן למגילת האומות המאוחdot, קיבלו על עצמן התchיות בהתאם סעיף 2 למגילה,

1. קובעת שקיים עקרונות המגילה מחייב השכנת שלום צודק ובר-קיימה במצרים התיכון, שיושתת על הגשמת שני העקרונות הבאים:

(א) פינוי* כוחות מצרים וישראלים מטריטוריות שנכבשו במסגרת הסכום האחרון;

(ב) ביטול כל טענה או מצב של לוחמה, וכיוב והכרה של הריבונות, השלמות הטריטוריאלית והעצמאות המדינית של כל מדינה ממדינות האזור, ושל זכותן לחיות בשalom בתוקן גבולות בטוחים ומוכרים, ללא איום או מעשי אלימות;

2. מכריזה עוד על הצורך:

(א) לעורב לחופש השיט בנתיבי מים ביןלאומים באזורי;

(ב) להגיע להסדר צודק של בעית הפליטים;

(ג) לעורב לשמלות הטריטוריאלית ולעצמאות המדינית של כל מדינה ממדינות האזור, באמצעות שבכללם יצירת אזורים מפוזדים;

3. מבקשת מן המזכיר הכללי למנות נציג מיוחד, שייצא למצרים התיכון כדי ליצור ולקיים מגעים עם המדינות הנוגעות בדבר, כדי לעודד הסכם וכדי לסייע למאמצים להגיע לנכל הסדר מוסכם בדרך שלום, בהתאם לתנאים ועיקרונות שבוחלטה זו.

4. מבקשת מן המזכיר הכללי לדוח למועצה הביטחון בהקדם האפשרי על התקדמות מאמצי של הנציג המיוחד

* הנוסח העברי הרשמי לקוח מתוך קובץ מסמכים בתולדות המדינה, 1897-1979, שירות הפרסומים הממשלה – מרכז ההסברה, 1981, עמ' 240 ואילך.

ההחלטה נתקבלה פה אחד בישיבה ה-1382 של המועצה.

* ניתן לתרגם את המילה "withdrawal" גם כ"נסיגת..."

נוסח החלטה 333 של מועצת הביטחון של האו"ם, 22 באוקטובר, 1973

מועצה הביטחון

1. קוראת לכל הצדדים המעורבים בקרבות המתנהלים עתה להפסיק את האש ולסיים כל פעולה צבאית לאלאר ולא יאוחר מאשר 12 שעות לאחר קבלתה של החלטה זו, בעמדות בהן הם מחזיקים עתה.

2. קוראת לכל הצדדים הנוגעים בדבר להתחיל, מיד לאחר הפסקת האש בвиיזוע החלטת מועצת הביטחון 242, על כל חלקיה.

3. מחליטה כי מיד, ובעת ובונה אחת עם הפסקת האש, יתחיל משא ומתן בין הצדדים הנוגעים בדבר, בהתאם מתאימה, במגמה לכון שלום צודק ובר-קיימה במצרים התיכון.

נספח 2

מכתבו של ג'ורג' וו. בוש, נשיא ארצות הברית, אל ראש הממשלה אריאל שרון, 14 באפריל 2004²¹

הוד מעלהו אריאל שרון, ראש ממשלה ישראלי

ראש ממשלה יקר,
תודה לך על מכתבך המתאר את תכנית ההתנתקות שלך.

ארצות הברית ממשיכת ל��oot, והיא נחושה בדעתה למצוא דרך קידמה לקרה הסכום הישראלי-פלשטייני. אני ממשיר להיות מחויב לחזוני מ-24 ביוני 2002 בדבר שתי מדיניות שיחיו זו לצד זו בשalom ובביטחון כמפורט לelow, ולמפת הדרכים הנתיב להגעה אליו.

אנו מקדמים בברכה את תכנית ההתנתקות שהכנת, שלפיו תסיג ישראל מתקנים צבאיים מסוימים ואת כל ההתקולות מעזה. עצדים אלה, המתוירים בתכנית, יסמלו התקדמות ממשית לימיוש חזוני מ-24 ביוני 2002, ויעלו תרומה ממשית להשגת שלום. כן אנו מבינים שבקשר זה ישראל סבורה כי חשוב להציג הצעדיות חדשות לנגב ולגליל. אנו מקווים שהצעדים בעקבות תכנית זאת, העולים בקנה אחד עם חזוני, יזכירו לכל המדינות וכל הצדדים את התחייבותיהם בהתאם למפת הדרכים.

ארצות הברית מעריכה את הסיכון הנובעים מהתהיפות נזאת. אני רוצה אפוא להניח את דעתך בנוגע לנקודות אחדות.

ראשית, ארצות הברית נשארת מחויבת לחזון שלו וליישומו, כפי שתואר במפת הדרכים. ארצות הברית תעשה ככל יכולתה כדי למנוע כל ניסיון מצד גורם כלשהו לאכוף תכנית אחרת כלשהי. לפי מפת הדרכים, על הפלשטיינים לקבל עליהם הפסקה מידית של הפעולות החמושה ושל מעשי האלים נגד ישראלים בכל מקום שהוא, וכל המוסדות הרשמיים הפלשטיינים חייבים להפסיק את ההסתנה נגד ישראל. ההנאה הפלשטיינית חייבת לפעול נחרצות נגד הטרו, ובכלל זה פעולות מתמשכות, מוקדמות ותכלתיות כדי להפסיק את הטרו ולפרק את יכולות של המחלים ואת תשתיותיהם. הפלשטיינים חייבים לעורך ופורמה פוליטית מקיפה ויסודית, שתכלול דמוקרטיה פרלמנטרית חזקה וראש ממשלה בעלי סמכויות.

שנית, לא יהיה כל ביטחון לישראלים או לפלשטיינים כל עוד הם וכל המדינות באזור ומעבר לו לא יעשו יד אחת כדי להילחם בסטור ולפרק את ארגוני הטרו מנסחים. ארצות הברית חוזרת ומודגישה את מחויבותה האיתנה לביטחונה של ישראל, ובכל זה גבולות בטוחים, בני-הגנה, ולשמר ולהזק את יכולתה של ישראל להרתו ולגן על עצמה, בכוחות עצמה, מול כל איום או כל צירוף אפשרי של איומים.

שלישית, ישראל תמשיך להחזיק בזכותו להגן על עצמה נגד טרו, ובכלל זה לנוקוט פעולות נגד ארגוני טרו. ארצות הברית תעמדו בראש מאמצים – בשיתוף עם ירדן, מצרים ומדינות אחרות בהילא הבינלאומית – כדי ליצור יכולת ורצון אצל המוסדות הפלשטיינים להיאבק בטרו, לפזר את ארגוני הטרו מנשקים ולמנוע את הפיכת השטחים בהם תיסוג ישראל למקום נshedף איום, שייהי צריך לטפל בו באמצעות אחרים. ארצות הברית מבינה שאחרי שישראל_Tisוג מעזה ו/או מחקלים מיהודה ושומרון, ועד שיושגו הסכמיים על סידורים אחרים, ההסדרים הקיימים בנוגע לפיקוח על המרחב האוורי, המים הטריטוריאליים ומעברי היבשה של יהודה ושומרון ושל עזה ישארו בתוקפם.

ארצות הברית מחויבת מאוד לביטחון ישראל ורווחתה כמדינה יהודית. דומה שברור כי היה צורך למצוא מסגרת מעשית, הוגנת, כזדקת ומוסכמת לפתרון סוגיית הפליטים הפלשטיינים כחלק מכל הסדר קבוע, על-ידי הקמת מדינה פלשתינאית ויישוב הפליטים הפלשטיינים בה, ולא דווקא [than] – אפשר לתרגם גם "במקום" בישראל.

חלק מכל הסדר שלום סופי צריכים להיות לישראל גבולות בטוחים ומוכרים, ואלה יושגו במשא ומתן בין הצדדים בהתאם להחלטות מועצת הביטחון של האו"ם 242 ו-338. נוכחות המציגות החדשנה בשטח, ובכלל זה מרכז אוכלוסייה ישראליים גדולים הקיימים כבר, לא יהיה זה מציאות לצפות שההתוצאה של המשא ומתן על ההסדר הסופי תהיה חזרה מלאה ושלמה לקווי שביתת הנשך של 1949, וכל המאמצים הקודמים לשאת ולתת על פתרון של שתי מדיניות הגיעו לאותה המסקנה. מציאותו לצפות שכל הסדר קבוע יושג רק על בסיס שינוי שיסכמו בין הצדדים, ואשר ישקפו את המציגות הזאת.

אני יודע שאתה עיר לאחריות מסוימת המוטלת על מדינת ישראל, כפי שציינתי במכתבר. בכלל זה, הממשלה שלך הכריזה כי המיחסו המוקם על-ידי ישראל יהיה לצורך ביטחון ולא מחסום מדיני, יהיה זמני ולא קבוע, וכן יפגע בשום סוגיה של הסדר הקבוע, לרבות הגבולות הסופיים, והתוואי שלו יbia בחשבון – בהתחשב בצוות הביטחון – את השפעתו על פלשתינים שאינם מעורבים בפעולות טרו.

כידוע לך, ארץות הברית תומכת בהקמת מדינה פלשתינאית בעלת קשר חייט, רצופה, ריבונית עצמאית, כדי שעם הפלשתינאי יוכל לבנות את עתידו בהתאם לחזון שלי, כפי שהוגדר ביוני 2002, ובדרך שהותוותה במפת הדרכים. ארץות הברית תצטרף לגורמים אחרים בקהלת הבינלאומית כדי לקדם את הקמתם של מוסדות פוליטיים דמוקרטיים ומניגות חדשה שתהיה מחויבת למוסדות אלה, לשקם את המוסדות האזרחיים, לפתח כלכלת חופשית ומשגשגת, ולהקים מוסדות ביטחוניים ייעילים שייעסקו בשמרה על החוק והסדר ויפרקו את ארגוני הטרו מנסקם.

הסדר שלום שיישג במשא ומתן בין הישראלים לפלשתינים יביא ברכה גדולה לא רק לעם אלה אלא גם לעם כל הארץ. לפיכך, ארץות הברית סבורה שכל המדינות באזרע צריכות לשאת אחריות מסוימת: לתמוך בהקמת המוסדות של המדינה הפלשתינאית; להילחם בטרו, לבטל כל צורה של סיוע לאנשים ולגופים העוסקים בטרו, ולהתחליל להתקדם עכשו לקראות יחסים נורמליים יותר עם מדינת ישראל. מעשים אלה יהיו תרומה אמיתית לכינון שלום באזרע.

אדוני ראש הממשלה, תיארת יוזמה נועזת והיסטורית, העשויה להעלות תרומה חשובה לשלו. אני משבח את מאמציך ואת החלטתך האמיצה, שאני תומך בה. במיוחד קרובה ונכבלת ברית, ארץות הברית מתכוונת לפעול בשיתוף פעולה הדוק אחר, כדי לסייע להצלחתם.

בנאמנות,
ג'ורג' וו. בוש

נספח 3

הסנאט ובית הנבחרים של ארצות הברית מאשרים את המחויבויות כלפי ישראל בمقtabו של הנשיא בוש מ-14 באפריל 2004

החלטת הקונגרס מס' 460

ההחלטה משותפת
הואיל וארצות הברית מקווה שניית להגיע לפתרון בדרך שלום של הסכם הישראלי-פלסטיני, והואיל ויש לארצות הברית מחויבות חזקה לביטחון ישראל ולוחחתה,CMDינה יהודית, והואיל ואריאל שרון, ראש ממשלה ישראלי, הציע יוזמה שנועדה לשפר את ביטחון ישראל ולאחר מכן עוד יותר את השלום בمزוח התיכון, והואיל והנשיא ג'ורג' וו. בוש וראש הממשלה שרון, שוחחו לאחר מכן על היוזמה הזאת, והואיל והנשיא בוש הביע את תמיכת ארצות הברית ביוזמה של ראש הממשלה שרון, חלק מהשיחה, בمقtab מיום 14 באפריל 2004, והואיל וביקטו מ-14 באפריל 2004 הכרז הנשיא כי נוכחות הצדדים החדש בשטח בישראל, ובכל זאת מרכז אוכלוסייה ישראליים גדולים קיימים כבר, אין זה מציאות לצפות שהחטאה של המשא ומתן על הסדר הקבע בין ישראל לפלסטינים תהיה חרזה מלאה ושלמה לפחות שביית הנשק מ-1949, אבל יהיה זה מעשי לצפות שככל הסדר קבע יושג רק על בסיס שינוי המוסכמים על הצדדים והמשקפים מציאות זו, והואיל והנשיא הכיר בכך שכל מוגרת מעשית, הוגנת, צודקת ומוסכמת לפתרון סוגיית הפליטים הפלסטינים, חלק מכל הסדר קבע, צריכה להימצא באמצעות קביעת חלופה קבועה ויישוב הפליטים הפלסטינים שם, ולאו דווקא בישראל, והואיל והעקרונות שבאו לידי ביטוי בمقtabו של הנשיא בוש ישרפו את ביטחון ישראל ויקדמו את עניין השלום במזרח התיכון, והואיל ולא יהיה ביטחון לישראל או לפלסטינים כל עוד ישראל והפלסטינים וכל המדינות באזרוח ובעולם לא יעשו יד אחת כדי להילחם בטרור ולפרק את ארגוני הטרור מנסקם, והואיל וארצות הברית מחייבת לBITחון ישראלי, ובכל זאת גבולות בטוחים, מוגרים ובני-הגנה, ולשים יכולתה של ישראל להרתיע אוביים ולהגן על עצמה נגד כל איום ולחיזוקה, והואיל ולישראל יש זכות להגן על עצמה נגד טרור, ובכל זאת הזכות לנקיוט פועלות נגד ארגוני טרור המאיימים על אזרח ישראל, והואיל והנשיא הצהיר ב-24 ביוני 2002 על חזונו בדבר שתי מדיניות – ישראל ופלסטין – שייחזו זו לצד זו בשalom ובביטחון, וחזון זה יוכל להת�性 במלואו רק לאחר הבסת הטרור, כדי שייהי אפשר להקים מדינה חדשה על בסיס שלטון החוק וכיובן זכויות האדם, וכן –
הואיל והנשיא בוש הודיע ב-14 במרץ 2003 כי כדי לקדם שלום בר-קיים על כל מדינות ערבה להתנגד לטרור, לתמוך בהקמתה של פלשתין דמוקרטית ושוחרת שלום ולהציג במפורש שהן יחיו בשalom עם ישראל: לפיכך –

בית הנבחרים מחייב (במסכמת הסנאט), כי הקונגרס –

- (1) מאשר בתקיפות את העקרונות שתוארו מפורשות על-ידי הנשיא בוש בمقtabו מ-14 באפריל 2004 לאריאל שרון, ראש ממשלה ישראלי, אשר יחזקקו את ביטחונה ואת רוחחתה של מדינת ישראל, וכן –
- (2) תומן בהמשך המאמצים בשיתוף עם גורמים אחרים בקהילה הבינלאומית לבניית יכולתם ורצונם של המוסדות הפלשתיים להילחם בטרור, לפרק את ארגוני הטרור מנסקם ולמנוע את הפיצת השטחים שהם מטיסוג ישראל לאיום על ביטחונה.

נתתקבל בבית הנבחרים, 23 ביוני, 2004

נתתקבל בסנאט, 24 ביוני, 2004

הביטחון כמענה לאתגר האיומיים על ישראל

תתי-אלוף (מיל') יוסי קופרואס

משנה למנכ"ל
המשרד לנושאים
אסטרטגיים.
לשעבר ראש
חטיבת מחקר
והערכה באם"ג

הצורך להתייחס גם לאירועים מדיניים ותודעתניים מזדקרים במיוחד משום שאחד האיוםים העיקריים העיקריים שישראל מתמודדת עתה כו – הניסיון לפגוע ב글יטימציה של מדינת ישראל ובדרך זו למנוע ממנה להגן על עצמה – איננו אירוע צבאי. כאשר מגע ממש ספינות, לנארה בכונה להגיא לפגוע במדינת עזה, כוננות האמיתית של מרגנוי איננה לפגוע במדינת ישראל באמצעות וי או שימוש בכוח ושר. גם אין בכוננות השתלט על נמל אשדוד או להטביע את הספינות היראוליות היוצאות מולם. אולם באמצעות מתחכם, תחת מסווה של פעילות הומניטרית, הם מניסים לעורר את הלגיטימציה של מדינת ישראל בסוגרטה מערה מורכבת, מקופה ומתחכמת מאוד שמתנהלת על ידי קואליציה חובקת עולם. כאשר ארגוני הטרור משלגים רקטות, תוך שימוש במגנים אנושיים, אין כוננות לפגוע ישרות בכושר הלחימה של ישראל, אלא לחיבבה לפעול באופן שיאפשר להם ולשאר חברי הקואליציה המסייעים להם לפגוע ביכולתה של ישראל למשת את זכותה להגן על עצמה. לכן, כאשר אנו מעצבים את דרישות הביטחון שלנו, علينا לוודא שהן יספקו את הכלים שיאפשרו לנו להיות אפקטיבים גם בתחום זה. בידוענו עד כמה אתגר זה בעיתי ועד כמה מצבינו היום רוחוק מלהיות משביע רצון בתחום זה, علينا לוודא שסידורי הביטחון ימצערו את יכולת פגוע בחופש הפעולה של ישראל וביכולתה למנוע פגעה ב글יטימציה שלה.

עלינו לוודא שסידורי הביטחון ימצערו את יכולת לפגוע בחופש הפעולה של ישראל וביכולתה למנוע פגעה ב글יטימציה שלה

כאשר ארגוני הטרור משלגים רקטות, תוך שימוש במגנים אנושיים, אין כוננות לפגוע ישרות בכושר הלחימה של ישראל, אלא לחיבבה לפעול באופן שיאפשר להם ולשאר חברי הקואליציה המסייעים להם, לפגוע ביכולתה של ישראל למשת את זכותה להגן על עצמה

כשאנו ניגשים לנתח את האיום מולו נדרשת ישראל להיערכ כאשר היא מגבשת את צורכי הביטחון שלה לקרה האפשרות של הקמת מדינה פלשתינאית, איננו יכולים לאמץ גישה מוקלה ומצמצמת המתיחס רק לשורת האיוםים המדידים שניצבים בפניינו כו. זאת, משומ שאם למרות כל הקשיים והמכשולים יוישג הסכם עם הפלשתינים על פתרון כלשהו של הסכסוך (אפשרות המוטלת בספק לעת עתה) – יהיה צורך להבטיח שהיא זה פתרון אורך-טוווח ושסידורי הביטחון שייכללו בו יהיו ככל שיתנו מענה למגון רחב של איומים אפשריים לאורך זמן ולא רק לאיומים בעין הניצבים מולנו כתה. יתרה מכך, מכיוון שגם המציגות המדינית, ולא רק המציגות הביטחונית, עלולה להשתנות, יש להתייחס אל סידורי הביטחון ככולה האמורים לתת מענה בראייה כוללת ומקפת. כמובן, לקחת בחשבון גם אפשרויות של שינויים בתמונה המצב המדינית ולא רק שינויים במאפייני האיום הצבאי.

ציר פילופי החוץ בין רצעת
עה לבון סיני המצרית הפן
סוקך לברחות נשק לחמאם
ולארגוני הטרו ברצעה.

- **הסוג השני** הוא איזומים צבאים אפשריים. הם לא קיימים כיום, אך הם עלולים להתמשח בעתיד. ביצוע פיגועים אלו פועלות איבאה על ידי צבאות סדירים, גורמי טרור או פעילי טרור שמקיימים מחוץ לשטח המדינה הפלשתינית ו Shinsevo לפגוע בישראל, תוך מעבר בשטח המדינה הפלשתינית, או ממעבר מעליו. יiams הסיכוי לכך נמוך, אבל בעתיד, נכון ההתפתחויות שהוחכרו לעיל, הוא עלול לגדל.
- **הסוג השלישי** של האיזומים שנחנכו צריכים להיותו מולם, והוא האיזומים המעמין-צבאיים. ככלומר, לא איזום צבאי ישיר אלא, לדוגמה, שבוש התווך האלקטרומגנטי בMOTEHO לפגוע בישראל. זהו איזום שהרלוונטיות שלו הולכת וגוברת ועלינו להיות ערוכים מולו, בשל החינויties של תחום זה לביטחוננו ולשגרת חיינו. אם לא נוכל לשמר את התווך האלקטרומגנטי בשילטה מספקת, תוך הכרה בצריכים של שכניםינו, אנחנו עלולים להימקל בקשיים בבואנו להפעיל את כוחנו בשעת הצורך.
- **הסוג הרביעי** הוא האיזומים המדיניים, שגם מולם אנחנו צריכים להיותו. מדובר במערכות מתמשכות לבודד את ישראל, להציג אותה כפושעת, ואולי אף ליזור בעתיד תhalbין מצד המערכת הפלשתינית של ניסיון לראות בערבים החיים בישראל סוג של אירידנטה, מנוף להמשך השחיקה במעמדה של ישראל ובזיהותה. הצורך להבטיח שלא תפתח יכולת צבאית וטוריסטית בתוך מרחב אזרחית, שהטיפול בה יאפשר להציג את ישראל כמו יראו בהסדר את סוף התביעות וקץ הסכום אין לנו רק אמירות מסגרת כליליות, אלא מרכיבים חיווניים של הסדר הביטחון שיבטיבו את יציבות ההסכם, ומכאן שיש להתייחס גם אליהם כדרישות ביטחון.

המרכיב החיווני והבסיסי ביותר בסידורי הביטחון הוא בניהת תרבות של שלום, שבמוקודה הכרה מצד אש"ף ו"הרשות הפלשתינית" בזכותו של ישראל להתקיים בביטחון מדינת הלاء החופשית והדמוקרטי של העם היהודי

- **הסוג האחרון** הוא האיזומים האסטרטגיים, ובראשם המאמץ המתmeshך, אותו ציינתי קודם לכן, לעירע את הכרה בזכותו של ישראל להתקיים בביטחון בגבולות בטוחים ומוכרים כמדינה הלاء החופשית והדמוקרטי של העם היהודי. מול מאץ מתmeshך זה, علينا לוודא שהיבשות שניתן להקרין באמצעות סידורי ביטחון הולמים תמנעו מחרושי רעהה של מדינת הלاء החופשית ולפעול בכיוון זה. זו הסיבה שהמרכיב החיווני והבסיסי ביותר בסידורי הביטחון הוא בניהת תרבות של שלום, שבמוקודה הכרה מצד אש"ף ו"הרשות הפלשתינית" בזכותו של ישראל להתקיים בביטחון מדינת הלاء החופשית והדמוקרטי של העם היהודי, תוך הבירה כי הפעלת

מעבר לכך, חשוב שדרישות ישראל תהינה כאלה שמיושן ימנע מלכתילה את היוזמות האיזומים שמולם הן אמורים לאפשר מותן מענה. אם בכל אופן יוצעו איזומים כאלה – הדרישות אמורים לאפשר מותן מענה מיטבי מולם, אבל פיתוח נכוון של דרישת ביטחונית ועמידה בדרישה ביטחונית אמורים, בסופה של דבר, גם להפחית את הסיכוי שהאים יתפתח. דוגמה פשוטה ביותר הממחישה זאת היא גדר הביטחון. הגדר מרתיעה מחלבים מלבסנות לחזות אותה וכך בדרך כלל היא אכןנה עומדת כלל למבחן מכשול פיסי, שתכליתו למונע חידרת מחלבים. המבחן אינו שמחבלים מונסים כל העת לחזות את הגדר ונעצרים על ידי כוחותינו. מחלבים פשוט לא מגעים לגדר ואין מונסים להעמיד אותה במבחן. כתוצאה מותן מענה מוצלח לדרישת ביטחונית עלול להיווצר מצב – "סינדרום יונה" – שבו האיזומים שמלו פותח המענה לא יתקיים ועוד ייווצר לחץ שבביסו הטעונה שניית היה לוותר על מענה זה. בפועל צריך להמשיך ולקיים מענים אלה שכן ביטולם עלול להוביל להתפתחות האיזומים שאיתם הם נועדו להתמודד. בזמןנו, כשחובנו על האיזומים שעולמים להתפתח כאשר תקום ישות פלשתינית, רק מעתים העלו על דעתם, לדוגמה, שהמשך שהייתנו ביצור פילדפי לאחר ההנתנקות יהיה כל כך חינוי, כי אם לא נאהה שם ייכנסו לרצועת עזה רקטות וטילים לטווחים של עד 60 ק"מ. כל עוד קיימת סכירות ממשמעותית שהאים יתמשח יש לקיים מענה עבורו. הדברים מקבלים משנה תקופה כוון, כאשר ניכרת היחלשות ביכולת האמריקנית לגבות דרישות ביטחונית, ולכן ישראל איננה יכולה לצפות שארה"ב תוויא שהתפתחויות בעיתיות לא תתרחשנה. המצב האסטרטגי בມזרחה התקין מתאפיין בחוסר יציבות ונכח המאבק בין מתונים לרדיקלים, כשהמגמה הבולטת בשנים האחרונות היא התוצאות הגורמים הרדייקליים. נום קיימת מעתפת של גורמים מתוניים יחסית בסמיות לישראל, אולם איננו יכולים להיות בטוחים שכן יהיה לניצח. איראן הולכת ומתחזקת, מעמידה את השפעתה באזוריים הסמוכים לגבולנו, בעוד מהמשת ומאמנה את הגורמים הקיצוניים. חיזבאללה עורך היום, כפי אמר מזכיר ההגנה האמריקני, עם יותר נשך מאשר לרוב המדינות בעולם. חמאס ברצעת עזה הולך ומטעם, וגם הסורים אינם טומבים את ידם בצלחת. וכך על הדרך שבה עליינו להעיר לחתה בחובן את חוסר יציבותה זהה.

לפיכך, ניתן לומר שקיימים חמישה סוגים של איזומים שעליינו להיערך מולם:

- **הראשון** הוא איזום צבאים בעין הקויימים כוון, שברור שמלום צריך להיות. בראשם, היכולת לבצע פיגועי טרור דרך הגבול ביבשה, דרך האויר ובתוך הימי, או לשגר רקטות מעל הגבול נגד יעדים בשטח ישראל. זהו איזום ראשי ומרכזי שצריך להיערך מולם. חשוב לציין שחלק מדינת ישראל עשוי להיות בעתיד, במסגרת הסדר, באזוריים שהיה קשה להגן עליהם, מפני שבBOR של הסדר עתידי יהיה בוחן את המיציאות החדששה שהתפתחה בשטחי יהודה ושומרון מאז 67', ככלור יכלול אכבעות ישראליות בעומק השטח הפלשתינאי, שהגנה עליהן תהיה אתגר לא מבוטל. בהתמודדות מול איזומים אלה אי אפשר יהיה להסתפק בסידורי ביטחון המשותפים על פעילות הצד השני או גורמים בונ'ל.

אלימות וטרור נגד ישראל בכלל, וכן אזרחים ישראליים בפרט, הם לא רק בנגד לאינטראס הפלשתינאי, אלא הם גם בלתי מוסרים. יש צורך לפיקח בשינויים מתאימים במערך הביטחון הפלשתינאי ובדרך טיפולו בטרור, כמו גם במערכות החינוך ובמסורת שמעבירות האליטה הפלשינית, הדתיות והתרבותיות לצד הפלשתינאי וכינון מגנוני מעקב שיאפשרו לודא שינויים אלה אכן ספemo בחשיבה הפלשתינאית, נוכח ההתנגדות הצפיה מצד גורמים קיצוניים. מכיוון שבנויות תרבות של שלום וביצוע שינויים נדרש במערך הביטחון ובטיפולו בטרור הם מחייבים מתחשים, ברור שתהליכי בניית מציאות מהלכים איננו תורם דבר לביטחון. אך איןנו סבורים שהשלום איננו תורם דבר לביטחון. אך איןנו סבורים כל עוד הפלשתינאים אינם מוכנים להכיר בזכותו של התקיים בארץ ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי, הביטחון חייב להיות הבסיס שעליו נשען כל הסדר. אם מצב זה ישתנה ברבות הימים, וכולנו מתפללים שכ' יהיה, אז אפשר יהיה להתאים את סידורי הביטחון למציאות החדש. כל זמן שהשלום איננו מושחת על הכרה בזכותה של מדינת ישראל להתקיים בביטחון כמדינה הלאום של העם היהודי, אין לנו ברירה אלא להשתתת הסדרים עתידיים על דרישות ביטחון מרוחיבות.

על פניו, קיים חשש שכ' סוג של סידורי ביטחון עשוי לא לשאת חן בענייני הפלשתינאים ממשם שהוא נתפס בעיניהם כפוגע בריבונותם. משום כך יש לבחון במשא ומתן את משקל התמורה של השלום לביטחון, שהרי איןנו סבורים שהשלום איננו תורם דבר לביטחון. אך איןנו סבורים כל עוד הפלשתינאים אינם מוכנים להכיר בזכותו של התקיים בארץ ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי, הביטחון חייב להיות הבסיס שעליו נשען כל הסדר. אם מצב זה ישתנה ברבות הימים, וכולנו מתפללים שכ' יהיה, אז אפשר יהיה להתאים את סידורי הביטחון למציאות החדש. כל זמן שהשלום איננו מושחת על הכרה בזכותה של מדינת ישראל להתקיים בביטחון כמדינה הלאום של העם היהודי, אין לנו ברירה אלא להשתתת הסדרים עתידיים על דרישות ביטחון מרוחיבות.

עקרונות מפתח למדינה פלשׁתינאית מפוזרת

אלוף (מיל') אהרון זאבי פרקש

ראש אמ"ן לשעבר
ונשיא המכון
למדיניות העם
היהודי

פגיעה האסטרטגית של ישראל

העמדה הישראלית רבת השנים המחייבת פירוץ כל שטחה של ישות פלשׁתינאית עצמאית נובעת מאימונים אסטרטגיים העשויים להתפתח במקלן הן מתוך המדינה הפלשׁתינאית העתידית והן משחקנים אזרחיים עזינים. מאז כינונה ב-1948 מתמודדת ישראל עם אסימטריות אחוריות רבות המוצמצמות את יכולתה להגן עצמה. אוכלוסיית ישראל, המונה 7.5–7.6 מיליון נפש, מרכזת בשטח של 25,900 קמ"ר, כולל הגדרה המערבית השנויה בחלוקת, כשהיא מוקפת במדינות ערבית בעלות אוכלוסייה של כשלוש מאות מיליון נפש ושטחים העולים פי 650 על שטחה של ישראל. במשך השנים היה היעד העיקרי להציג יכולת התגוננות מול כוחות עזינים, שכן שכינה הערבים והפלשׁתינאים לא הרפו מכונותיהם התוקפניות והעיניות חרב הסכמי השלום ההיסטוריים עם מצרים וירדן.

ישראל חסר גם רצף ט裏וטורילי עם מדינות שכנות דידותיות, העשויה לספק עורך תנועה שיסייעו להגנת האינטרסים הלאומיים והביטחוניים של המדינה.

כל האסימטריות הבסיסיות הללו הניעו מומחי צבא וביטחון בישראל לפתח דקטרינת ביטחון הכוללת הרתעה, הטרעה והכרעה.² אולם המדינה עדין חיבת להתמודד עם נתון בעיתי שלא ניתן לשינוי: רוחבה של ישראל, כולל הגדרה המערבית, הוא 64 ק"מ בלבד.

העדר עמוק אסטרטגי חזק את ישראל למצוינים בלתי אפשריים, שבhem זה"³ נאלץ להגן על המדינה מתוך ערים גדולות כגון צפת, נהריה וקריית שמונה בצתון, אשקלון ואשדוד בדרום. תוחשיים אלה הפכו למציאות קונקרטית לאחר הנסיגת הישראלית החז"צית מדרום ב-2000

ישראל חתירה לפירוץ המדינה הפלשׁתינאית מза הסכם אוסלו

تبיעתה של מדינת ישראל לפירוץ של המדינה הפלשׁתינאית העתידית נותרה בעינה מז'צתה העקרונות, אשר שימושה כבסיס לתהיליך אוסלו ולכינונה של הרשות הפלשׁתינאית (הרש"פ). אולם המונח 'פירוץ' במובנו המקורי (דהינו, הגבלה על אמל"ח), מהויה הגדרה מדי שאינה מספקת את מכלול הדרישות הביטחונית הישראלית. המושג במובנו הרחב יותר כולל מניעת התפתחותם של איוםים צבאיים סימטריים ואסימטריים נגד ישראל, כולל מלחמה קוגניציונאלית, טרור ומלחמת גילה – מtower שטח הרש"פ וגם דרכו. פירוץ, אם כן, הוא אמצעי לשימורה על ביטחונה של ישראל ולא מטרה בפני עצמה.

מאז 1936 – עוד בטרם הוקמה המדינה – ועד עצם היום הזה, ישראל דקהה בדרך הפולה הטוטו-ויאלית. היא עשתה זאת חרף הסיכון הביטחוניים הגדולים הקיימים במדינות זו, מותן תקויה להציג שלום, יציבות ושגשוג לאזרחה ויחסים טובים עם שכנותיה.¹

למרות כישלון החוזר ונשנה של יוזמות השלום השונות, פעולות צבאיות ופיגועי טרור ביידי מדינות ערב השכנות, ובשנים האחרונות גם בידי הרש"פ, ישראל שבה והושיטה את ידה לשalom ולפשרה, כאשר ראש הממשלה בנימין נתניהו הביע את הסכמתו להקמתה של מדינה פלשׁתינאית עתידית מפוזרת. אולם הצייר הישראלי לא ישלים עם כינונה של ישות פלשׁתינאית המאפשרת את קיומה של תשתיית טרוריסטית או הצבעם של כוחות צבא עזים.

שתי רקטות משוגרות נגד
ישראל מtówן העיר עזה ב-22
מאי, 2007. לאחר הנסיגת
החד"צדיות מרצועת עזה
באוגוסט 2005 ובקבות
השליטה החמאס על
הרצעה ביוני 2007, חלה
עליה דרמטית בהתקפות נגד
ערים ויישובים ישראליים.

האתגרים הביטחוניים הניצבים לפתחנו

סביר להניח כי ישראל תתמודד לפחות מול שני תרחישים מרכזיים בעקבות הקמת מדינה פלשתינית ונוכח המגמות המסתמנות במצור התיכון:
על פי התרחיש הראשון, המדינה הפלשתינית תשמש בסיס נוח לפיתוח תשתיות טרור, כפי שאירע בעזה לאחר הנסיגת הישראלית החד-צדדיות ב-2005.⁴

ומרצועת עזה ב-2005, אשר חשפו מרכז אוכלוסייה בצפון ובדרום לאלפי רקטות לטוח קצר ובינוי שנורו בידי שלוחיה של איראן – החיזבאללה לבנון והחמאם בעזה. כל הנראה בידי שני הגורמים הללו רקטות וטילים המסוגלים הגיעו לתל אביב.³

במקרה של הסכם שלום עם הרשות' פ' ייתכןישראל תיאלץ לוותר על העומק המינימאלי שהגדה המערבית מספקת לה כיום.

הרמטכ"ל לשעבר רב-אלוף שאל מופף, מושマル, ראש הממשלה לשעבר אריאל שרון, במורגן, ושור היבטן לשעבר בנימין בן אליעזר מימיון, סוקרים 50 טונות של אלמ"ח בספינת המתען קארין A שנתקפה בידי ישראלי והוצגו בפני אלית ב-6 בינואר, 2002. הנש�� בקארין A נשלח עבורה יאסר ערפאת ממשמרות המהפכה האירואית והמחיש את התמייה היירה של המשטר האיראני בפעולות הטורו של הרשות הפלשתינית נגד ישראל.

הרשות⁷ פ' יאסר ערפהת אף מימנו, הדריכו וצידם נתריסר ארגוני בייחון מתחרים תוך אספקת נשק לכ- 60,000- מאנשי כוחות הביטחון⁸ – באמצעות יצור מקומי והברחות – נשק שאחזקתו נאסלה במסגרת ההסתכמים הללו. למשה כבר בראשון ביולי, 1994, ביום בו נכנס ערפהת לרצועת עזה דרך מצרים לראשונה זה 27 שנה, הוא הבהיר במכוונתו, בחסות פמילייתו, נשק ופעילי טרור.

- בינויג לארגוני אוסלו, שקבעו שהפלסטינים יפעלו רק כוחות בייחון פנים כגון גגון משטרת בל' סטטוטים צבאים כלשםם, ערפהת ומפקדי הפט"ח העניקו למנגנון הביטחון הלאומי את מלאו האיפיון הצבאי (דהינו מבנה ארגוני, תפקדים מבצעיים, שמות יחידות, דרגות וכו') ורחיבו את ממדיו הרבה מעבר למוסכם. גם החמאם, לאחר השתלטוונו על עזה, הקים מסגרות צבאיות גלויות עם חטיבות אזריות, שחוימו ככוחות צבאים ותפקדו כזרוע הצבאית של התנועה.⁹
- מאז 2005, שולב הטרור המتمשר של החמאם נגד ישראל עם יכולות צבאיות מוקדמות יותר, כגון רקטות גראד, טילי נ"ט וכן מושק אחר המערער את האיזון עם ישראל. עצירת התופעה ומניעתה מהווע עיקרון חיוני בפיזור ויש להבטיח את אכיפתו.
- מתקפת הטרוור נגד אזרחים ישראלים שלווים שניהלה הרשות הפלסטינית מסתיו 2000 (האינטריפאדה השנייה) מהווע רקו ומניעו לתביעה הישראלית לקיום הסכמים חתומים ולמנוע פיתוח יכולות צבאיות וכולות טרור בשטחים תחת שליטה פלשתינית, ומדגימה את התעלומות של הפלשתינים מהסכם אלו.
- מאז חמתת הסכמי אוסלו הבינו ארגוני הטרור וכוחות הביטחון של אש"ף נשק וייעוד לייצור נשק מאיראן דרך מצרים לטור עזה (דרך ציר פילדפי) ואפילו מעזה לטור הגדה המערבית (לעתים עשו שימוש לצורכי זה בפלסטינים שנכנסו לישראל לקבלת טיפול רפואי). רק שליטה ישראלית ובdiskה קפdonית במרחב הגובל הם שמנעו דורמת כמות מוגברת של נשק וייעוד שכזה לתוך הגדה מעזה.¹⁰

חופש הפעולות הצבאית הישראלית בגדה המערבית הוא שמנע עד כה מהטרוריסטים את היכולת לייצר רקטות ולשרוג לעבר ירושלים וتل אביב

למרות שהמציאות המתפתחת באיז"ש בשנה האחרונות שוננה, קיימת חשיבות רבה ללמידה מהעבר ולנסות לישם את הלקחים בהסכם עתידיים. חופש הפעולות הצבאית הישראליות בגדה המערבית הוא שמאפשר לצה"ל להגיע לכל מקום שבו מיצרים או מסתירים נשק, ועד עתה הדבר מנע מהטרוריסטים את יכולת הייצור והשיגור של רקטות לעבר ירושלים וטל אביב. אותו חופש פועלה גם אפשר לצה"ל לירות מפגעים מתאבדים בטרם הצלicho לבצע את משימותיהם הרצחניות.

מצב זה יציב אתגר מתמיד לישראל, אשר תיאלץ באופן נרחב וDAO להתמודד עם חידות מחליפים למטרות פגועים או ירי תלול-מסלול למרcen הקרקע, כפי שארע לאחר סיגות ישראליות קודמות. כך, בין 2005 ל-2006 נרשמה עליה של יותר מ-500 אוחזים בידי הרקטות של החמאם.⁵ יש להניח כי נסעה ישרה לאליפות המוגהה עלולה אף היא להוביל לעימותים מתמשכים, שיכבידו מאוד על שגרת החיים של הישראלים וישבשו את יישוםם של הסכמי השלום.

על-פי התריחס השני, היעצא מנקודת מוצאת אזרחיות, כאשר השיטה הפלשתינאי ישתמש בסיס להתקפות נגד ישראל. המנע להתקפות אלה יהיה הקיצונות האסלאלית. המשטר האיראני נמצא על סף יכולות גרעיניות וננהנה כבר עתה מכוכחות שיגור טילים בליסטיים לעבר ישראל, המדיניות הערביות השכנות, רוסיה וחלק מאירופה. שמרנות המהפכה באיראן שולטות במערכות הנשק והירושות ביתו, כולל תכניות הגרעין שלה, ומספרות טרוריה אסטרטגית לקבוצות קיצוניות אותן הן מייסדות שלוחותיהן בחו"ל המזרח התיכון. מדובר במיליציות שיעיות קיצוניות בעיראק, חיזבאללה לבנון, חמאם והג'יהאד האסלאמי הפלסטיני עבירה ובגדה המערבית.⁶

ישראל עשויה לעמוד בפני שני תרחישים מרכזיים בעקבות כינונה של מדינה פלשתינית: או שתהפוך בסיס למתකפות טרור או צינור לאיומים ממזרה

איiran תמשיך לנצל את יכולות הגרעיניות המתעצמות – ותดำเนיה כעצמה גרעינית – כדי למשש את איפופתיה להגמונייה אזרחיות. המשטר האיראני גם יתמיד במאציזיו לשולט במתהש בעיראק באמצעות הrob השיעי המקומי לאחר נסיגת הכוחות האמריקניים. גיבוש ציר שייעי קיצוני בהובלה איראנית, הכולל את עיראק, סוריה והחיזבאללה לבנון, נוסף על הפעולות המתמשכת של אל-קאעידה והחמאם, עלול גם לפגוע ביציבות המשטר בירדן.⁷

שילוב זה של יכולות עונינים עלול להוות איום צבאי קוגניציוני על ישראל ממזרה. איום שכזה יכול להתמשב במתתקפות אזוריות, ירי טילי קרקע-קרקע, פריסת כוחות צבאים / או צבאים למחרצה, / או שימוש בשליחים – הכל דרך המדינה הפלשתינית (התריחס ותמשב באופן תואם דו-אם ישתתל החמאם על המדינה הפלשתינית, בשיתוף עם קבוצות טרור מקומיות הנהנות מגינוי איראני). בסיבובם הללו תיאלץ ישראל להתמודד עם טרור בלתי פום ותתקשה לשמור על ביטחון אזרחייה.

לקחים מהסכמים שכשלו עם הרשות

יכולותיה של ישראל לצפות מראש איזומים עתידיים מובסים על הלקחים מניסיון העבר. מאז 1993, כאשר ממשלה ישראל והארגון לשחרור פלשתן (אש"ף) השיקו את תהליך השלום בחתימה על הצהרת העקרונית של אוסלו, הופקו הלקחים הבאים מן האירועים שהתרחשו בשטח:

- מאז התקופה שנקבעה לאכיפת הסכמי אוסלו והסכם הבניינים של 1995, אש"ף לא מנע ייצור והברחת נשק לשטחים הפלשתינאים. יתר על כן אש"ף, פת"ח וו"ר

לבנון

חיפה

חדרה

ג'נין

טול-כרם

שכם

קלקיליה

פתח תקווה

מודיעין

בית שמש

חברון

ירדן

בקעת
הירדן

רמאללה

ירושלים

הגדה
המערבית

האיום של טילים פלשתינאים על מרכז אוכלוסייה ותשתיות ישראליים

איום הטילים מרצועת עזה

רकטה טווח

קסאם II (ייצור ביתי)	9.3 ק"מ
גראד (תוצרת איראן)	18.75 ק"מ
גראד (תוצרת סין)	37.5 ק"מ
פאג'יר (תוצרת איראן)	55.5 ק"מ

תל אביב-יפו

רוחבota נמל התעופה
הבינלאומי
בן גוריון

ישראל

עזה

אשקלון

אשדוד

קרישט מלacci

באר שבע

נתניה

תול

התמודדות מול איומי טרור ואיומים צבאיים

אינם נוצר מיחסו בין כוונות עניות לבין יכולת תוקפנות. מהתמודדותה רבת השנים בעימותים צבאיים ובטרור, נוכח ישראל לדעת כי הטרעה על כוונות עניות היא משימה קשה יותר במיוחד מול ארגוני טרור ומדיניות בהן אין אחירות מדיניתית. בזואה של ישראל לטפל בשחקן שאינו מדינה, דוגמת הרשות הפלשינאית, צריכה ישראל להתמודד עם כלים שונים שיעילותם נמוכה מהלה הלאיסטי, כגון הרעה והענישה מוגבלת שנמצאו אפקטיביים מול מדינות. הפילוג בין הפט"ח בגדה המערבית והחמאס בעזה מחייב עוד יותר את הקושי זהה. על כן, ישראל איננה יכולה להתפרש על פירוק תשתיות טרור מנשקיון בתוך גבולותיה של הרש"פ ולארכם. ההצלחה הגבוהה יחסית של ישראל בפיירוק תשתיות טרור נשענת על מודיעין איקוטי ומודזיך ועל חופש פעולה מלא, הכולן יכולת כניסה למרכזי הערים והכפרים הפלשינאיים כדי לאთר ולהشمיד מעבדות לייצור פצצות, מחרותן ליצור רקמות וכלי נשק אחרים ומצורני נשק ותחמושת. כך מטפל אשбелל באשיטות אטומריות ואנרגיות גרעיניות.

באשר לאומות הסימטריים מול מדינות, ישראל חייבת לKH
בוחשון את KH הערב, כולל ניסיונות של צבאות סוריה
ועיראק להשתלט על ירדן ולנצל אותה כבסיס תקיפה נגד
ישראל ללא הסכמתה של הממלכה האוasmית. בעבר גם
ניסה KH להפיל את חוסיין מלך ירדן. לאחרונה אנו עדים
למא Mits בלבתי נלאים מצד המשטר האיראני לגבש ציר שיעי
קייזוני בהשתתפות עיראק, סוריה ולבנון תחת המטרייה
הגרעינית המתפתחת באיראן. בו בזמן מנשה איראן לאחד
גורמים קיזוניים תחת הנחייתם של משמרות המהפכה
האיראנית בתוך השטח הפלסטיני עלי מנת לפגוע בעורף
הישראלאי. כל אלו עלולים להוות איום צבאי קונקרטי ממש
על ישראל.

ברוח זו, כל הסכם בין ישראל לפלשתינים חייב להבטיח שמדינה פלשתינית לא תאפשר את התפתחותה של ישנות טרוריסטית בעלת יכולת צבאית סימטרית ואסימטרית, שתוכל לתקוף בכל עת את ישראל. הסכם חייב לאסור כל פעילות טרור או פרישה של כוחות צבא זרים למטרת מתקפה על ישראל. הוא גם חייב לכלול דרישת חד-משמעות למניעת פיתוח יכולות צבאיות פלשתיניות שימושיות בחסותנו ובתוך שטחו של גורם שלישי וכן לאסור על כינון בריותות צבאיות וסטרטגיות עם איברי ישראל או עם ישויות שאינן חברות נזירות קיומה ושל נסראל¹¹

הבנות וחילוקי דעת במהלן המו"מ בין ישראל לפלאשטיינים - עבר ונowa

במטרת הבנות הושגו לבני הרפורמה בכווית
הביטחון הפלשניאים על פי חזונו של ראש הרשות'פ' מוחמד
עבאס, ברוח העירקון של "שלטון אחד, חוק אחד ונשך אחד".¹²
המשמעותה על הכוחות הלאי כוללת שיטור פנימי, כגון
השלטן חוק וסדר, מניעת טרור ואלימות, פירוק תשתיות
טרור, פירוק קבוצות חמושות מנשקין ובטחת הגבולות
למניעת גברותם בשח וHAMMEROT מחרליות וברכיות

- למרות האתגר הביטחוני המורכב והקשה אותו מזכיבים הפלשתינים בפני ישראל – כפי שהיא בעבר וועל לחזור על עצמו גם בעתיד – סירבו עד כה ראשי אש"פ והרשות הפלשתינית להסכים על הגדרת פירוזה של המדינה הפלשתינית.

למעשה מהניגות הרשות הפלשתינית מטעינה שביקור הפירוז מכל תוכן.¹³ נציגי הרשות אמרו במפורש כי "סביר לנו" האגדות בנסח"ק "כונן הימנעות מרכישת מטוסים קרב וטנקים (בלוקטיכון צבאי: נשק בלבד), אך הם עומדים על זכותם להחזיק בנשק תולול-מסולול (מרגמות) טילי נ"ט (אר. פי. ג')." ומשוירנים נושא מחלוקתם.

הפלשתינים הסבירו את הצורך בנשק מסווג זה לצורך שליהם להיות הכוח הדומיננטי בשטח, כולל היכולת להגן על השטון המרוכci. הם גם הציעו על זכותם למדינה יובונית להחזיק בכוח צבאי, לפחות לצורכי הגנה עצמית, לאבטחת הגבול נגד איזומים מבחו ופירוק מיליציות מזיניות המהוות איום מבירם.

ניתן להתייחס לתביעות הפלשתיניות הללו רק בהקשר של הסכם כללי על בניית אמון בין הצדדים. ההסדר חייב לכלול הכרה מדינית סימטרית הדדית – מדינה פלשתינית ומדינה יהודית, חינוך לשלום, ממשלה פלשתינית מאוחדת ואחריאות, ואבטחת כוונות שוחרות שלום של המדינה הפלשתינית החדשה.

במהלך פסגת קמפ-דיוויד ב-2000, שנערכה ביוזמת הנשיא קלינטון במטרה לקבוע את הפרמטרים להסדר הקבע בין ישראל לפלשתינים, ניסתה ארצות הברית לרךן את המונח "פירוז" על ידי שימוש במליה חדשה שאיננו מוכרת במשמעות הבינלאומית – *nonmilitarization* – "אי מתן אופי צבאי".

אולם הצד הפלשתיני סירב גם זאת.

במילים אחרות, על בסיס ניסיון העבר, קשה לגשר על הפער בין שני הצדדים בכל הקשור לרמת ההגבלות שיוטלו על יגולותיה הצבאיות של המדינה הפלשתינית לכשתקם. נותרה אי הסכמה גם באשר לשאלות ביטחוניות אחרות, כגון:

 - הסדרי ביטחון מיוחדים לטובת ישראל בברית הירדן (עד לדרך אלון ובכלל) לעצירת הברחת נשק והסתננות מחבלים (בדומה וכמווכר ביצור פילדלפי על גבול מצרים ועה). הסדרים אלו יבטיחו לישראל אופציה מבצעית נגד איזום צבאי מזרחה, כך שכל כוח החוצה את נהר הירדן לתוך המדינה הפלשתינית, יעצר עוד בטרם הגיעו לרכס ההר המרכזי ולירושלים הבירה.
 - הידוק היחסים הקיימים בין ירדן לישראל בהתאם להסכם השלום ביןיהן מ-1994, כולל הנספח הביטחוני בונגוע להמשך פעילותה של ירדן למניעת כל איזומי הטרור מצדו המזרחי של הגבול ולשמירת הביטחון היומי הן בים סוף והן בים המלח.
 - מרחב אוביiri אחוד בשליטת ישראל, למניעת טרו אוויiri ומתקפה צבאית אוביiri נגד ישראל.
 - שליטה ימית מול חוף עזה, כולל נמל עזה לכשיוקם, על מנת למנוע הברחות נשק לתוך עזה ומתפקיד מכוון הים נגד ישראל. זאת בשיתוף פעולה עם מצרים – כפי שוכם בנספח הביטחוני להסכם השלום עם ישראל

חילים וישראלים פורקים את הרשות שתפסה ישראל על ספינת הנשק FRANCOP והמורשת בנמל אשדוד – נובמבר 2009.

אנשי השיטות תפסו את ה-FRANCOP, שעלה 500 פי הדוחים נשאה 500 טונות של נשק אמריקני שהיה מיועד לחיזבאללה לבנון.

המمد הצבאי
מבחןמה של ישראל משמעתו של הפירוז היא מניעת הקמתו של צבא פלשטייני או מניעת בנייתן של יכולות צבאיות העשויות להוות איום. הפירוז יושתת על העקרונות הבאים:

- הסכמה לקיום המשטרה הפלשטיינית ומוסגרות ביחסון פנימיות כגון "כוחות דיטון"¹⁸ בחסות אמריקנית. לא תותר הקמתן של מוסגרות צבאיות או אחרות בעלות אפיונים צבאיים בולטים.
- להרשות לפלשטיינים להחזיק ארכ' ורक בנשק שנועד למטרות ביחסון פנים ושיטור.
- לא תאפשרנה בריתות צבאיות או שיתופי פעולה צבאיים בין כוחות הביטחון הפלשטיינים לבין צבאות זרים. הדבר כולל אישור על נוכחותם של צבאZR או קבוצות חמושות בתוך שטחה של המדינה הפלשטיינית.
- איסור על הצבת כוחות צבא של המדינה הפלשטיינית מחוץ לתERRה של המדינה הפלשטיינית. כוחות אלה מהווים איום פוטנציאלי לפעולה נגד ישראל בעותות משבר ובמצבים בלתי צפויים אחרים.
- הידרין של תשתיות צבאיות – כגון תעשיות בייחוניות – ומונעת יצורם של רכיבים DO-תכליתיים, שנועדו לביצוע שימושים אזרחיים.
- שליטה, בקרה ובידוק אפקטיבי במעטפת הביטחונית על הגבולות ובمعברי הגבול הבינלאומיים על מנת למנוע מגנגן לעיל לבקרה ולפיקוח, הנשען על משקיפים בינלאומיים, שתפקידם לוודא שהצד הפלשטייני עמד בהתחייבותו לגבי הפירוז.

עמדת ישראל לגבי פירוז
התיחסות של ישראל למונח פירוז מבוססת על הגדרה רחבה יותר מהמקובל או מהמשמעות הבינלאומי, שהיא והמנוח הנפוץ איןנו עונה על ההשלכות המתקשות מטיבם המשתנה של עימותים ואוים צבאיים. על פי הגדרה הישראלית, פירוז הוא אמצעי להשגת העיר, דהיינו מניעת התפתחותו או מימושו של כל איום ביחסוני – יהיזה זה סימטרי, אסימטרי, צבאי, טרור או אחר, המסוגם לשמש את שוגת החיים בישראל – מתוך השטח הפלשטייני או דרך.¹⁹ אולם גם ההקשר של אותו פירוז הוא ייחודי, והוא אינו מתייחס לשתי מדינות בעלות כוחות סדרים, אלא למدينة פלשטיינית בהקמה שלא עבר של פעילות טרור מתמשכת נגד ישראל.²⁰ על כן, חיבת ישראל להקפיד על איסור קיומו של שטח אסטרטגי "מפר אייזון" בצד הפלשטייני וכן עליה לדורש הגבלות רחבות על יכולות הביטחונית של מדינה פלשטיינית עתידית, כולל הקמת צבא סדיר עם מטוסים, טנקים ושריון כבד ונשק קונבנציונלי אחר.²¹

על פי הגדרה הישראלית, פירוז הוא מונע התפתחותן של איום ביחסוני מתוך או דרך השטח הפלשטייני.

על פי הגדרה הישראלית, פירוז הוא מכב המונע התפתחותן של אים ביחסוני מתוך או דרך השטח הפלשטייני

חברים בגזרי חילוי
אל-אקצא המסוגנים
לפתח במהלך מועד
בשם בגדי המעריבת,
19 בנובמבר, 2009.
אלפיים מחברי מיליציות
גדודי אל-אקצא עדים
מחזקים בכלי נשק
בبيיהם על פי הסכם
בלתי כנובע עם הרשות
הפלסטינית.

מחויבות מצדה של המדינה הפלסטינית למנוע הסטה
במסגדים ובמוסדות דתיים ותרבותיים אחרים.

■ שיתוף פעולה בין ישראל לכוחות הביטחון הפלסטיניים
בתחומי המבצעי ובתחום איסוף מידעין צבאי, על מנת
לעצור את הטרור ולמנוע הקמתן של תשתיות טרור בתוך
המדינה הפלסטינית.

■ הקמת מנגנון פיקוח וניטור שטחינו לפיקח ולהבטיח
שהצד הפלסטיני יעמוד בתחביבו למןוע פעילות
טרור והקמה של תשתיות טרור. משקיפים בינלאומיים
יוכלו ליטול חלק במאץ זה ולסייע לכוחות הביטחון
הפלסטיניים להציג את יכולות הביטחון הפנים הנחוצות,
ואף לאמן כוחות ביטחון פלسطينאים בשטח.

יישום הפירוז

ミימוש המטרה האסטרטגית של מניעת התפתחות איוםים על
ישראל מהמדינה הפלסטינית מחייב תהליך רב-שלבי:

השלב הראשון – פירוז והסדרי ביטחון שיגיבו את יכולתה
של המדינה הפלסטינית להקים צבא וכן יגבילו את מספר
כלי הנשקי ידי כוחות הביטחון הפלסטיניים. בשלב
ההתחלתי, תונ肯 לפירוז ממשמעות רחבה יותר, שתכלול
מניעת טרור ואיסור על תשתיות טרור במדינה הפלסטינית.
אסור שהסדרי הביטחון הללו יפגעו ביכולתה של ישראל להציג
מתוך הגנה עצמית לאיוםים פוטנציאליים שמציבה המדינה
הפלסטינית או לאומים היוצאים ממנה.

מד הטרו

הכללים של הפירוז יהיו ככלא שלא יתרו התפתחותם של
איוםים מתוך המדינה הפלסטינית או דרכה. כמו כן, תחייב
המדינה הפלסטינית למנוע פעולות טרור, וכן הסטה והטפה
לטרור בתוך החברה הפלסטינית ויצירת תשתיות טרור בתוך
גבולה. הדרישות הביטחוניות הבאות נטולות את
האיוםים הללו לסוגיהם:

■ היררכיות מצד המשטרה הפלסטינית וכוחות ביטחון
נוספים בפעולות מלטעה-למעלה, (במקום ממعلاה-
למטה). הדבר כולל אבטחת החוק והסדר, מניעת טרור,
פירוק תשתיות טרור ומיליציות חמורות, מניעת הברחת
נשק וסתננות של פעליל טרור.¹⁹

■ מניעת התרבותות בכוח או התרבותות אידיאולוגית של
קייצונים רדייליים ואובי השлом בתפקודו התקין של
המדינה הפלסטינית, במיוחד בכל הקשרו לשינוי
לקיצונים, לארגוני טרור ולבזבזות חמורות, כולל ניסיונות
לשבר את פעילות הממשלה הפלסטינית ויכולתה
שלשול בשטח.

■ מניעת הסטה לטרור ובנית "תרבות שלום" – הדבר
יחייב הממשלה מסגרות מסוימות למניעת הסטה, נטרול
כל אפיקי התמיכה בארגוני טרור (כולל העברת כספים
לארגוני סיוע לנזקקים); וסילוקם של חומרי לימוד
המעודדים אלימות ופיגועי התאבדות. הדבר גם טען

מאוחדת, כאשריות גדולה יותר נופלת על ישראל נכון, פגיעותה הרבה לאוימים צבאים וטרוריסטים פוטנציאליים, והצורך שלא להזות ולירט מטושים בלתי מזוהים ועוניים טרם כניסה לשלמי ישראל. בתוך מסגרת זו, יוקם מגנון לשיתוף פעולה בתגובה אזרחית.

הסדרי ביטחון מיוחדים בקעת הירדן

בקעת הירדן קיים צורך בהסדרי ביטחון מיוחדים – משולשים: ירדן, הרשות' פ' ישראל – על מנת לחסום את הטרור ולמנוע הברחותם של כלי נשק אסורים וחדרת מחבלים דרך מעבר הגבול ולאורך הגבול המזרחי שלו.

לאור העובדהஇiom צבאי מזרחה, על ישראל לשמור את היכולת למנוע מעבר צבאות זרים דרך נהר הירדן אל תוך המדינה הפלשתינית, והשתלטות צבא זו על האזור או על המורדות המזרחיים של רכס הרי יהודה.

עקב קרבתה של המדינה הפלשתינית לישראל, קיים צורך להבטיח פיקוח אפקטיבי על מעברי הגבול, כדי למנוע זיגוגם של כלי נשק ואמל"ח דרך בקעת הירדן אל המדינה הפלשתינית.

דרישות ביטחון נוספת של ישראל

■ הגנה ממתקפה מהרכס החולש צפונית לעיר נמל התעופה הבינלאומי בנ-גוריון באמצעות שילטה ישראלית באזורי פגיעים אסטרטגיים, כדי למנוע הפלת מטושים ממראים ונחתים באמצעות ירי טילים נגד-מטוסים משפח פלשתינאי.

■ פיקוח ימי של חיל הים הישראלי ומסגרות שיתוף פעולה בינלאומי אדorzיות על מנת לעצור ספינות חדשות, מניעת פעילות עיינית וטרור מימיים, וחסימה של הברחת כל נשק וחומרם תומכי לחימה לתוך המדינה הפלשתינית.

■ תיאום אלקטרומגנטי למניעת הפרעות הדדיות ושיבוש של תקשורת ישראליות צבאיות ואזרחיות.²²

■ עדיף למקם אתרים ישראליים אסטרטגיים ותחנות התרבות בתוך ישראל. אולם, אם יוכלו המודיעין הפלשתיניות יפגעו תוכזהה מכך, יש למקם תחנות אלה בתוך הגדה המערבית כדי להבטיח זמן תגובה ראוי לאוימים צבאים וטרור מזרחה.

■ הבנות והסדרים מיוחדים שיאפשרו פרישה של כוחות צה"ל בשעות חרום כנגד כוחות צבאים ובלתי סדירים החודרים, בגין לסתומים, לשטח המדינה הפלשתינית.

בשלב השני, יהיה צורך בהסדרים המשקפים את הלקחים שהופקו במהלך השנים, בהן לא עמדו הפלשתינאים בהסכם דו-צדדיים קודמים. יש לערב צד שלישי כדי לפפק ולווודא שהצד הפלשתינאי מישם את התcheinויותיו הbiteחוניות, ולטובת ההרעה הישראלית ישראלית (על-ידי חשיפה פומבית ונקיטת צעדים) נגד הפרות פלשתינאיות של הסדרי הביטחון. הסדרים אלה חייבים לכלול:

■ פיקוח על קיומו המלא של הפירוז, שיתבסס על משקיפים בינלאומיים ביחסות אמריקנית או אחרת, כפי שIOSCOM בין הצדדים.

שלב השני – ישום הסדרים המסתמכים על מעורבותם של משקיפים בינלאומיים, תוך העדפה לפיקוח אמריקני, שיבתו את יישום של כל הסעיפים הכלולים בהסכם הביטחון. בו בזמן, ינתן סיוע לכוחות הביטחון הפלשתינאים ביצוע משימות הקשורות לביטחון פנים, מניעת טרור ופירוק תשתיות טרור. יש להבטיח שהשימוש בפקחים לא יפגע בכל דרך שהיא בשימוש יכולתה של ישראל להגנה עצמית באמצעות זה".²³

שלב השלישי – הבטחת מינוף ליישום ההסכם. מטרתם של ערביות, מנגנונים ומציע מינוף בינלאומיים ובין-ערביים היא להבטיח שהמחריר אותו ישלחו הפלשתינאים על אי-קיום ההסכם ועל הרוח שיפיקו מכך.

במשך הזמן, ניתן יהיה להגביר את רף המגבלות של הסדרי הביטחון של הפלשתינאים, בהתאם להתקויות במצב הביטחוני. יש מקום לישם באופן הדרגתי את ההסדרים, ולהנמיך בשלהם את פרופיל פעילות הביטחון הישראליית על ידי צמצום נוכחות צה"ל בשטח המדינה הפלשתינאית.

חשיבותה של המדינה הפלשתינאית

בתחילת, תהיה למדינה הפלשתינאית אחריות למניעת הופעתם וmieושם של אוים נגדי ישראל, על פי הפרמטרים הבאים:

- תוטנה הגבלות על נשק והשימוש בו בידי המשטרה וכוחות הביטחון הפלשתינאים.
- סדר הכוחות ומבנה היחידות יוגלו למטרות סיור וביטחון פנים, ולא יתאמו למתקנות של כוחות צבאיים עם משימות צבאיות.

■ בניית כוחות "מלטה-למעלה" תורחב על פי הדגם של "כוחות דיטון" לאמונם של כוחות ביטחון פנים²⁴ בידי אריה"ב והמערב, אך הכוחות חיבטים להוכיח את יכולתם בלחימה אקטיבית למניעת טרור, תשתיות טרור ופעילות תומכת טרור, ללא פעילות צה"ל, האחראי כיוון לרוב המוחלט של המבצעים נגד טרור בגדרה המערבית.²⁵

■ יש ליצור "תרבות שלום" על ידי אכיפת האיסור נגד הסטה, המוצאת ביטוי בדרכם שונות, כגון חינוך תלמידי בתיכון להתנגדות אלימה ולפיגועי התאבדות נגד ישראל, דרישות המעודדות התנגדות אלימה נגדי ישראל במסגדים ובמוסדות אחרים במדינה הפלשתינאית.

■ יוטל איסור על בריות צבאיות, שיתוף פעולה צבאי ורגלים משותפים של המדינה הפלשתינאית עם כוחות צבא זרים, וכן יאסר עליה להחזק יחידות צבאיות מחו"ז לגבולותיה.

מרחב אוורי משותף בשליטה ישראל

על ישראל לשולוט מרחב האוורי המשותף כדי למנוע פעולות צבאיות עיינית ופעילות טרור אוירית ממשמי המדינה הפלשתינאית, או דרכה. המחשור במשאי זמן וטח הופכים את חלוקת המרחב האוורי לשנים, כשרוחבו הוא רק 64 קילומטר בין נהר הירדן מזרחה לים התיכון ממערב, לשם בלתי אפשרית. המרחב האוורי המשותף מחיב שילטה

עיקרונו הפירוז חינוי ביוטר לשמריה על הביטחון והשלום ובנויות אמון בין הרשות לבין ישראל. קיימות דרכים שונות לאכוף אותו, וניתן לבסס את חלקן על הסכמי הפירוז שסתוכמו עם ירדן, מצרים וסוריה.²³ יש לפתח מנגנון אכיפה כדי להיאבק בפעולות הסמויה מהעיר, כגון פעילות ת-קרקעית, ובמיוחד בניית מנהרות מעזה לטי ונתוך הגדה המערבית. יש לפתח דרכים לפירוז שטח קטן הגדה המערבית ועה. בעוד של "נשק לשימוש מוגדר" ("standoff weaponry").²⁴ ללא צבא, טנקים ומשוריינים, ההפרות מהצד הפלשטיינאי לא תהינה גלויות לעין כל. על כן, מנגנון הפירוז והשיטות לאכיפתו במקורה הנוכחי יהיו שונים מלוא הקיימים מול ירדן ומצרים. כמו כן, חשוב במיוחד להתחיל בשיחות משמעותיות עם הרשות סביר עיקרונו בנית כוחות ביטחון ושיטור וכוחות להגנת המשטר כתחליף לכוחות צבאים.

בניגוד לטענה הפלשטיינאית הנpostaה שהסתם שלום עמה ביטחון, נוכח וישראל לדעת כי התנאי המדקיים והכרחי לשלם יציב הוא שמירה על האינטגריסם החיוניים של ישראל. כל הסכם חייב לצמצם ככל האפשר את הגורמים העולמים לעודד התקפות של כוחות עיניים על ישראל. המטרה הביטחונית העיקרית של ישראל מול הפלשטיינים היא מניעת התפתחותם של איום צבאים, סיימטריים או אסימטריים, ומונעת טרור ומלחמות גירה מתוך המדינה הפלשטיינית או דרכה. יש לזכור כי התיחסות להיתכנותם של איוםים כאלה במסגרת של הסכם דו-צדדי מחייבת את ישראל ליטול על עצמה סיכוןים ביטחוניים מבוקרים ונשלטים.

■ פיקוח וনיטור בידי צה"ל ונציגי צד-שלישי, ללא כוחות ביטחון זרים, על מעבריו הגובל הבינלאומיים למניעת הברחתם של כלי נשק אסורים וחומרים רב-שימושיים, חדירת טרוריסטים והעברת מימון וסיעע אחר לקבוצות טרור בתוך המדינה הפלשטיינית.

■ פיקוח על המעטפת החיצונית לאורך גבולות המדינה הפלשטיינית כדי למנוע הברחה של כלי נשק וחומרים אסורים, חדירת פעלוי טרור וחזיה או חדרה של כוחות צבאים ובלתי סדרים עיניים לישראל אל תוך המדינה הפלשטיינית.

בשלב השלישי, יקבעו ביטחונות בינלאומיים ואמצעי מינוף כדי לדוחק לצד הפלשטייני לעמדת התחייבותו במסגרת ההסכם ולספק ביטחונות לישראל לאפשרות שהפלשטיינים ירו את הסדרי הביטחון.

הגבול על כלי נשק

ישראל והפלשטיינים חייבים לגבות רשיימה מוסכמת של יכולות וכי נשק מותרים בהם ייצרו כוחות הביטחון הפלשטיינאים בהתאם למשמעותם. בהתקבש על הניסיון הישראלי עם הנספח הצבאי להסתם השלים עם מצרים וירדן, והסכם הפרדת הכוחות בין ישראל לסוריה ברמת הגולן, ישראל מבנה שחוינו להגדר יכוות וкли נשק מותרים – ולא רק את אלה האסורים – שכן לא ניתן לחזות את כל הטכנולוגיות הצבאיות העתידיות. אם יוכלו הצדדים לנגב אר וرك בשמות הפריטים האסורים, יש להקים גוף משותף שיבחן את הרשימה ויעדכן אותה בהתאם להתפתחויות.

סודות של
כל נשק כאלו,
שהואו בסלוויה
הפלשטיינית ב-2
בפברואר 2007,
מובאים אל תוך
זהה דרך מנהרות
תת-קרקעית מתחת
לציר פלדוף, בין
סיני המצרים לעזה
הפלשטיינית. רשות
הבטיחון הישראלית
ழיהוות שאם בקעת
ירדן תועבר לרשות
תתאפשר הברחה של
כל נשק להר הגדה
המערבית, השולטים
על גוש דן ובתי נמל
התעופה בן-גוריון.

הערות

* המחבר מבקש להביע את תודתו לתאלוף (מייל') אודי דקל לשעבר ראש החטיבה לתוכון אסטרטגי בצה"ל, על סיוון להכנת מאמר זה.

1 התנועה הלאומית הפלשתינית סירבה להצעות שלום הישראליות ב-1936, ב-1947 (נאשר דחתה את מכינית החלוקה של האיים) וב-1967 נארח אימצה את מדיניות שלושת הלאוים בחרותם (לא למשא ומתן, לא להכרה דיפלומטי, לא לשולם עם ישראל) וכן הצעת להקמת מדינה פלשתינית שהציגו ישראל בקמף-דיידי ב-2000 וב-2008 (להלן "השלוםanganapolis").

2 הרתעה – יצירות יכולת והקרנות לאובג'ריב ישראל היא מדינה בעלת יכולת צבאית מפותחת המסוגלת לפגוע קשות באיבאה ולמנוע מהם הייגים מדיניים באמצעות צבאים. הפצת הנוכ אוסיריק בעיראק משמשת דוגמה להרתעה. המתקפה על הכוח בסוריה – המייחסת לישראל בידי מוקמות זרים – מהווה דוגמה לבניית כוח הרתעה. זהה הוא היסבה להשחה של איראן מהתקפה ישראלית. אם נחלש כוח ההרתעה, חינוי מייחד לדעת פרטימ על האיבר, יכולתי וכוכוונין.

3 התרעעה – מסיבה זאת עלה הצורך לבנות מערכת מודיעין חזקה. זהה ההסבר לחשיבותו של המודיעין הישראלי בתפישת הביטחון של המדינה. הוא גם מאפשר אחזקה צבאית רקען למדינה לקים שגרת חיים וריגול.

4 הכרעה – במקורה שההרתעה נכשלה ולא ניתנת הרעה מספקת לגבי יכולותיו וכוכוונתו של האובי, דרוש כוח מודיעין המסוגל להעניר את הלחימה לשטו של האויב. מסיבה זו, ישאל מחייב בחיל אויר עצמאית, ארטילריה חזקה, וכוח סדר מימייאל המסוגל להחיק מעמד עד לגווים של כוחות המילואים. אז ניתן לנצל את הצבא ככל ידי לפתח עומק לפנים ומרקח בין החזית לעורף.

5 אימונים אלה מדגימים את הרקע לתורת הביטחון הישראליית, אשר חריבת להתמקד בפיתוח כלופות לעומק האסטרטגי, כולל הגורמים הבאים: עמוק לפנים (באמצעות העברת הלוחמה לשטח האויב והסתת הלחימה מההויר האסטרטגי הישראלי). עומק באוויר ונחלל, המתאפשר בזכות העליזות הטכנולוגית הישראלית בתקשורת, במודיעין ובנשק מנגד (騰空戰術) ו"ס" ו"נ".

6 עומק ימי – חיל הים הוא ذרוע אסטרטגי בעל חשיבות גבוהה מאוד להשגת עומק. עליונות ימית דרשויה על מנת לשמר את החופש הימי בישראל וממנה.

7 עומק סכנוגוי – יכולת זו מושגת הודות להונ האינטלקטואלי של מדינת ישראל – היכולות הייחודיות של מודיעין ישראלי והתשויות הרטוניות בתחום הנוגעים לידע מודיעיני מודיעין.

8 ישראל גם פיתחה יכולות מיוחדות באויאוניקה, המותקנת על המטוסים המתקדמים שנרכשו בארה"ב ו-navionics – המותקנת על כל השיט ומכונות מתקדמות על סך המרכיבה הישראלי.

9 יכולות חשובות של יכולות אל, אין בהן די למלחמה אסימטרית ומלחמה בסורו. לכן, על בסיס צורכי הלחימה, ובמיוחד נגד טורו המתאבדים באסלאם, פיתחה ישראל יכולות חשאיות המבוססות על שילוב סנסורים מתקדמים ביותר ומקוורות (בשילוב עם מודיעין אונשי וחוירות) היוצרים "אמבטיית מודיעין" לאיוור עדינים ומטילות בדן אמתה. היכולות הללו הביאו לתוצאות מרשימות תוך זמן קצר מאד. השורה התהתקונה היא ישראל השכילה להתמודד ביצור מרשימה עם הטרו ולפגוע ביכולתו וכוטאה מכך הצלחה להחזר את המדינה לאווח חיים תקין. שימור ופיתוח היכולות הללו מהוות תנאי לבניית כוח הרתעה למלחמה בטרו וגס למלחמה אסימטרית. אלם ברור שישראל מסוגלת לישם את היכולות הללו ביעילות רבה יותר כאשר במקביל קיימת בכוחות זה"ל בית לחם. עדות לכך ממשש הפער בין האיים לישראל מעזה ומלבנון לעונת הגדה המערבית, שם נוכח זה"ל.

- ראה אלף יואב גלנט, "האתגר האסטרטגי של עזה," Galant, "The Strategic Challenge of Gaza," Jerusalem Issue Brief, vol. 6, no. 28, Jerusalem Center for Public Affairs/Institute for Contemporary Affairs, April 17, 2007 <http://www.jcpa.org/JCPA/Templates>ShowPage.asp?DBID=1&TMID=111&LNGID=1&FID=283&PID=0&IID=1549>
- האלוף יואב גלנט, הרמטכ"ל הנוכחי ולשעבר אלף פיקוד דרום, העירן קר את התמורה שחלה בעקבות נסיגת צה"ל מעזה: "ההתנקות מעדוה אליצה את ארגוני טסרו'ל לעבו' לשיטות טror חדשות כגון רקטות 2007 במקורה של המפעלים המתאבדים באילת. מדובר סני המציג גידול פי 3 משפחה הכלל של ישראל בכללו וארגוני טror פלשתינאים מסווגים בצעז מתקפות משוטחים. שייטת הפעולה בין החמאם, איראן וח'יבאללה, ארגוני טror עולמיים ארוחים יציר בסיס יעד ומגביר את המוטיבציה, דבר המשיע לחטאות. בעזה קיימת מוטיבציה גבוהה לפגוע בישראל וישנים רבים בעלי ניסיון צבאי ומצוות השומרים על קשר עם איראן וחונים לתמיכה, ידע, תחמושת וחומר נפץ. כל הארגונים השונים מתקמים תשתיות טror מוגברות..המתפרקות על הגדר ממישיקות. בעזה מתקים מתקנים תשתיתיים טror מוגברות..המתפרקות על הגדר ממישיקות. הם מנוטים לעקוף את הגדר דורך. הם גם מנוטים להסתנן לישראל דורך 20 מטר מתחת לקרקע. הם גם מנוטים להסתנן לישראל בדרום הגדר, אלא אצלם, אולם עתה עודם לרשותם גובל באורך 200 ק"מ בין ישראל לירדן, הגיא והאד ועוזה התנהלות העמימות משקיעים ממשיכים ריבים להחדיר מפיגומים מתאבדים לתוך ישראל. החמאס אינו פעיל עתה אבל מוכן לתקוף בהתרעה של גזע."
- במהלך שנת 2005 פגעה ישראל 179 רקטות. ההתקnakות מעזה התרחשו באוגוסט 2005. מספר הרקטות שנעו לעבר ישראל זינק ב-2006 – 946 – גזול של 500%. ראה גורי גולד, "המלחמה של ישראל לעצירת מתקפת הרקטות," Israel's War to Halt Palestinian Rocket Attacks, *Jerusalem Issue Brief*, vol. 7, no. 34, Jerusalem Center for Public Affairs / Institute for Contemporary Affairs, March 3, 2008, http://jcpa.org/JCPA/Templates>ShowPage.asp?DRIT=1&DBI=D=1&LNGID=1&TMID=111&FID=253&PID=0&IID=2049&TTL=.Israel's_War_to_Halt_Palestinian_Rocket_Attacks וב-יאולוף (מייל') משה יעלון, "המרוץ איראני לעליונות אזורית וההשלכות האסטרטגיות עבור המדיניות התקציבית," Iran's Race for Regional Supremacy: Strategic Implications for the Middle East, Jerusalem Center for Public Affairs, 2008, p. 11, <http://www.jcpa.org/text/iran2-june08.pdf>
- זרורי גולד, "אל-קאעידה, זוראקו'ו וישראל: האם נקיים אים ג'האד' לדודו החזית המזרחתית?," Al-Qaeda, Zarqawi, and Israel: Is There a New Jihadi Threat Destabilizing the Eastern Front? *Jerusalem Viewpoints*, no. 538, Jerusalem Center for Public Affairs, January 1, 2006 ראה גם בר-אלוף (מייל'). משה יעלון, "מלחמת לבנון השני: משפט The Second Lebanon War: From Territory to Ideology," Iran's Race for Regional Supremacy, p. 35 <http://www.miftah.org/Display.cfm?DocId=10400&CategoryId=21>
- 9 לדוגמא ראה גלנט, "האתגר האסטרטגי של עזה".
- 10 המשמר הנשיאותי של הרש"פ בשלית מוחמד דחלאן, שהוא אמרו להגן על המUberים בעזה בחסות אה"ב ואירועים, מהוות דוגמה מצינית לסוג הנכשל הביטחוני שיש למונע אותו בכל הסכם עתידי. ביום שהחמאס השתלט על עזה ביוני 2007, הוא פירע את המשמר הנשיאותי והחרים את כל נשקו והאמל"ח של – שרבו סופק בפיו אה"ב – ובוסףו של דבר העבר הנשיך לשימוש נגד ישראל.

של הרובעיה והקים כוח עצמאי שנקרא "כוחות הביטחון הלאומיים הפלשטיינאים" – ברוח הפלשטיינאי הם מכונים "כוחות דיטון". הכוחות סוננו ואומנו בידי קבלי מפנה שונה בטוחנים אמריקניים בראשות פיקוחו של הגנול קית' דיטון. תחת פיקוחו של פיאר, גיסו כוחות הביטחון האלואים הפלשטיינאים להשליט חוק וסדר בעיר הגודה המערבית, כולל ג'נין, שכם, בית-לחם וחברון.

"כוחות דיטון" בחשבים עליל האמריקנים כהצתלה הגדולה של ממשלה פיאר. ההתלוות האמריקנית נוכח הצלחותיו בשל הראשון הובילו להכפלת המכ-3,500 חילום ולטוספות של 70% בתקציב 2009 – 130–150 מיליון דולר. ראה "נאומו של הגנול קית' דיטון", וכן "ארה"ג מתכננת להרחיב את התוכניות לכוחותינו של עבאס".

גם צה"ל הבחן בתמורה החזיבית של כוחות דיטון במניעת אלימות בגודה המערבית במהלך המבצע מול החמאם בעזה בתחלת 2009. אולם תתי-אלוף מיכאל הרץוג, הרל"ש הצבאי של שר הביטחון האוד ברק, אמר בהצעגה משותפת עם גנול דיטון במכון ווינגייט למדינתות המזרח הרחוק, שבעוד שחל שיפור מהותי בכוחות הביטחון הפלשטיינאים לעומת השנה הקודמת, הם עדין רוחקים מדי מובלעת בגודה המערבית. ראה נאומו של האלוף מיכאל הרץוג, "סדרם הימים הביטחוניים במזרח התקון, הערכיה ישראליות".

Speech by Brig.-Gen. Michael Herzog, "The Middle East Security Agenda, an Israeli Assessment," Washington, May 7, 2009
<http://www.Institute for Near East Policy.washingtoninstitute.org/html/pdf/HerzogKeynote.pdf>

20 ישראל תצטרכו להשתכנע שקיים בצד הפלשטייני מנגנון יעיל המסוגל לטפל בעיות. ישאל גם ח比亚ת לדוק האם פעולות היישום והטיפול אمنם מתחדשות בשטח. לישראל לא תהיה כל ברירה אלא להעביר לפלשטיינאים את הסמכות לביצוע פעולות אלו. מדובר בסיכון שישראל. חייבות ליטול על עצמה מהתחלה ההסכם נוכח חוסר האמון בין הצדדים. הצדדים ייאלצו להקם מנגנון הבודק כל הזמן ומואוד השפהפלשטיינאים מבצעיים מה שמוטר להם ואינם מפתחים יכולות מהותיות מבחינה צבאית או בתחום הטטרו העשויות להסביר לישראל ודק מהותי. ברור שלאז הפלשטיינאי היה תמיד יכולת מוגבלת כגון נשק קל, ועלינו חייבים לפחות מנגנוןים חזקים דים לבקש את השימוש באוטו נשק. המנגנוןים גם ייאלצו למן עת הפיכת הגבול עם ירדן לצינור הברחות לאמל"ח והסתננות גורמי טרו, כפי שמורחץ ביצור פילדלפי, המפריד בין שני הצדדים לצור לעזה, והמציא כוון בשילוט החמאם. מניעת ההברחות וההסתננות מהווים היבטים מרכזיים בפירושו.

21 המדינה הפלשטיינאית העתידית תמקם בשטח החולש על העורף האסטרטגי והאדורי של מדינת ישראל – מצב העשייל לאפשר שיבוש תקשורת אלחוטית. על כן, חייב להיות תיאום עם גוף משותף שיקחה תדרים (וטווים) ותהייה לו יכולת לתקן הפרות ולאירוע התהבותיות. היוות וישראל היא הצד הפעיל יותר (מבחן טופוגרפיה, סכנולוגיות וביחסנות) – לבסוח בהשוואה לצבא הירחי – לישראל ניתן עמידות בהקצת תדרים וטווים, ככל מניעת שיבושים ופרעות.

22 אכיפת עירון הפירוז עם סוריה ומצרים התבצע בעבר על ידי טיסות ביון מודיעיני שלישיש שיטלים מודיעיניים משלוחם את 10 הקילומטרים משני צדי הגבול. סרט הצללים העבר הן לسورים והן לישראל. במקרה המצרי, שני הצדדים צפוי בשרות בטוחנו דומה. لكن בדור היה יכול איזה צד מפר את הסכם ואיזה צד מכביד אותו. וזה רק אחת מדרכי האכיפה, אך היא רלוונטית רק לגבי פעולות שיניתן לצפות מהሞואר.

על פי הדגם המצרי של פירוז, בהתאם לחוזה החלום מ-1979, נשק ספציפי נאסר בשרות ספציפי. עם המצרים הדבר יכול יותר לסייע בעומת המקרה הפלשטייני, היה ווגדל השיטה בסיני ומעיטוס האוכלוסייה בו מאפרשרים יישום הגבלות על הכוחות. לדוגמא, למצרים מותר להכניס דיבריה מצריה אחת עד לקו A הממוקם כ-50–55 קילומטר מזרחה לתעלת סואץ. קיימים גם קו B וקו C עד למרחק 3 קילומטר מוגבון, שתלתוכו אסור להכניס נשק כלשהו. ההסכם בין ישראל למצרים מסדר א' והגבילות על כל נשק וסוגיהם בתוך סיני. הגבלות מוגבלות על האמל"ח וסוג היחידות ומתחוללות על פי שטחים גאוגרפיים.

11 שיתוף הפעולה בין הרפובליקה האסלאמית האיראנית לבין אש"ף, כפי שנחשף בתפיסת הספינה קארין A ב-2002, מהויה דוגמה טובת לבירור שבאי מסוכנת בין הפלשטיינים לבין ישות ריבונית עינית כגון המשטר האיראני. ב-2002 דרש יו"ר הרש"פ יאיר ערפאט, ששגן בזאתה עת היה יושב ראש הרש"פ הנוכחי מחמוד עבאס, 50 טונות של נשק ותחמושת מראשי מושבות המהפקה האסלאמית בטהון, ספינת הנשק נתפסה על ידי אנשי הקונדו הימי בים סוף במרוחק של כ-500 ק"מ מעזה. ראה: "ספינת הנשק האש"פ תאייראן,"

The PLO Weapons Ship from Iran," Jerusalem Issue Brief," vol. 1, no. 15, Jerusalem Center for Public Affairs / Institute for Contemporary Affairs, January 7, 2002, <http://www.jcpa.org/art/brief1-15.htm>

12 עבאמ: "אש"ף מאמץ את התוכנית המצרית לאחדות פלשתינית," Maan Palestinian News Agency, October 27, 2008, <http://www.maannews.net/eng/ViewDetails.aspx?ID=205902>

13 חשיבותו של עירון זה בזורה בעינה. אפיו בהסכם השלום עם מצרים כלל הגדירות לגבי סוג האמל"ח שיתוף להכנים לטיינר וסוגי אמל"ח אסורים. אולם במרוצת השנים תל ההפתוויות, המוכרות מתחדשות ומשתכללות. ונוצרות יחולות חדשות שלא ניתן להזוז לפני שלושים שנה.

14 <http://www.mfa.gov.il/MFA/Peace%20Process/Guide%20to%20the%20Peace%20Process/Israel-Egypt%20Peace%20Treaty>

עירון הירוד קבע שמדינה פלשתינאית לא תהא בעלת יכולת להפעיל מטוסי קרב, מסוקי קרב או יכולת וקטית שתאים על ישראל ולא תפתח נשק "מפר איזון". עירון זה חל גם על מענית פיתוח ניולות מודיעיניות ובקרה על פעילות ישראלית (במלחמות אחרות, אסור לפלשטיינים לפתח יכולות המסתווות לאלו שביי ישראל או העשויות לפוגם ביכולת הפעולה הרחבה של ישראל) ואסור לפלשטיינים ללחוץ צבאי סדי. ניתן להציג עליות אゾרי.

15 אין אנו לדין במצב כגון העברת הונג לסיין בעבר 99 שנה או הנסיגת האמריקנית מעתלת פנמה. אם כך היה המצב איזו ניתן היה לברוד על פירוז בשלבים כאשר הפלשטיינים זוכים לתוחשת עצומות בעוד שישראל זוכה לתוחשת בטחון. כך ניתן בונים ביחד את האמון הנדרש לאורך זמן לחיות אלה בצדם בשלום ובביטחון.

16 אפיו לגבי מדינות שביניהן קיימים יחסי אמון לשך שנים, נותרו אמורים מפורדים ודבבר בכך בתר שאותו לא יכול לחייב איבאה היסטורית ארוכת שנים אותה לא ניתן לשכך בזמן קצר. אך אسوו יהיה לסתום על הסכמים וחתימות על הניר בלבד. ישראל חייב לדרש עצדי מונע בשטח.

17 לסקירה מקיפה לגבי תפקוד כוחות ביטחון הפנים הפלשטיינים, שאומנו בידי הגנול האיראני קית' דיטון וונצאים תחת פיקוחו תוך השתתפות האיחוד האירופי, ראה "נאום הגנול קית' דיטון, המתאם הביטחוני בין ישראל לרשות הפלשתינית הלאומית,"

Washington Institute for Near East Policy, May 7, 2009,

<http://www.washingtoninstitute.org/html/pdf/DaytonKeynote.pdf>. See also, "U.S. Plans to Expand Program for Abbas' Forces," Reuters, April 27, 2009

18 בתהילן קבועה הגבולות לפרק זמן מדינה פלשתינאית עתידית ש לערוץ אבחנה ברורה בין הגדרת צבא וכוח שיטור פיני לabwechtת הממשלת, לשמירה על ביטחון הציבור ולמניעת פשע והברחות. זה יהיה דומה למדי למשימות של "כוחות דיטון" בחסות אמריקנית בגודה המערבית והכח הבינלאומי הפרסום לאורך הגבול בסיני, לרמות הפקידים שהצטברו במרוצת הזמן.

19 מאי 2005, בעקבות ההשתלטות בכוח של החמאס בעזה, הסכימה הרשות הפלשטיינית לרופמה בחסות אמריקנית, המנוחת והמתוקצבת מוקנית על ידי ראש הממשלה סלאם פיאד. פיאד שיתף פעולה עם תכנית הרפורמה הביטחונית האמריקנית בהתאם למפת הדריכים

שליטה למרחב האויר ובספקטרום האלקטרומגנטי

תת-אלוף (מיל') אודי דקל

לשעבר ראש החטיבה לתקנים אסטרטגי בצה"ל, ראש יחידת המ"מ עם הפלשטיינאים, כפוף לרה"מ אהוד אולמרט

האים האויריים מהווים אתגר ביטחוני משמעותי עבור ישראל. תידרשנה לפחות דקוטה להזנתה מטוסים יירוט של חיל האויר מול חניתת מטוס עין פוטנציאלי, זאת kali להתחשב בזמן הטיסה הדרוש מהבסיס עד למקום המפגש בין המטוסים המירות למטוס החודר, על מנת להזות אותו או להפיל אותו – אם אכן מדובר במטוס בעל כוונות עיניות.

במקרה של מתקפה אוירית שיעדה ירושלים, יש להפיל את המטוס העין לפחות 10 מילים ימיים מזרחה לעיר – ולא ישירות מעלה. אחרת, הן המטוס והן החימוש שעלו עליו להתרסק אל תוך ריכוזי אוכלוסייה, ולגרום לתוצאות הרות אסונות.

הנאמר לעיל מסביר מדוע ישראל סובלת ממחסור בזמן ובמרחב הנחותיים להtagוננות מול מתקפה אוירית על ירושלים מכיוון מזרח, ובמיוחד אם יחול איסור על מטוסי יירוט וישראלים לפעול מעל בקעת הירדן.

מדי ים מדניק צה"ל מיריטים לאויר נגדי מטרות בלתי-מצוות, אשר הן נמצאות עדין בשמי ירדן, כדי להבטיח שהמפגש האוירני עם מטוס עין יתרחש מיד לאחר שייחלו מעל גבול נهر הירדן. גם נוהל זה מציריך זמן יקר, לשם זהה מקרים של מטרה אוירית כעינה, ידידותית, או לחוףין – מטוס אזרחי תמים שטעה ממסלולו.

הזנקות מסווג זה מתקימות על בסיס יומי, מאחר שלא ניתן ליצור תמונה אוירית מדויקת ומדויקת באופןDOI, גם בהינתן קשר ותיאום בין מרכזי השיטה של התעבורה האוירית הצבאיות והאזורית של ירדן וישראל.

באופן דומה ניתן אישור גישה למרחב האויר הישראלי מהים התיכון ממזרח רק למטוסים שהזהודה וחוזה למרחק של 100 ק"מ מישראל.

פגיעהוֹתָה של ישראל למתקפה אוירית

במהלך פסגת קמפ-דיוויד בקי"ץ 2000, היצבו מומחים צבאיים אמריקניים סימני שאלה לגבי חוויותה של דרישת ישראל לשילטה למרחב האויר מואחד מעל כל השטח שבין הים התיכון לנهر הירדן. בין הנימוקים שהעלו הנציגים הישראלים הייתה האפשרות של מתקפת טרוור אוירית. הישראלים הסבירו את הצורך בהיערכות למקרה של מתקפת טרוור אוירית באמצעות מטוס אזרחי עמוס בחומר נפץ, אשר יתרסק לתוך אחת מעריה של ישראל. אחד האמריקנים שזכה בדיון הגיב בביטול, וקבע כי הישראלים התבכו בדימוי פורח בכל הנוגע לאיומים בלתי סבירים, המספק להם תירוץ לדרישות ביטחון מופרזות.

כעבור שנה, ב-11 בספטמבר 2001, התרחש בארא"ב מגה-פגיעה אוירית ע"י אל-קאעידה ששירט מטוסים נועדים למשימת התאבדות לתוך מגדלי התאומים בניו-יורק ובנין הפנטגון בוושינגטון, שגרמו למותם של אלפי אנשים והברתו את הצורך להיערך לקרבת תרחישים הקשורים לאירועי טרור וביטחון לאומי.

השילוב של הנسبות הגאוגרפיות הייחודיות, יחד עם הפוטנציאלי הגבוה של התממשות איזומי הטror ואיזומים צבאיים במרחב האויר נגדי מדינת ישראל, יוצרים מצב בסיסי של **העדן זמן ומרחב** להגיב בעוד מועד לאירועים מהאויר ולמנוע תקופה אוירית עונתית על מדינת ישראל.

לישראל "モתניים" צרות מואוד – המרחק בין נهر הירדן לים התיכון הוא כ-40 מילים ימיים (בערך 70 ק"מ). משמעות הדבר שמטוסים קרוב יכולים להזות בטיסה את ישראל לוחנה בתוך פחות מארבע דקות. יתר על כן, מטוס יכול לחזור לישראל דרך בקעת הירדן ולהגיע לירושלים בתוך פחות משלשים דקות.

מטוס נסועים חטוף בידי
מחבלים אל-קאעידה מטורק
לתוכן המגדל הדרומי של
מגדלי התאומים, 11
בספטמבר 2001, במתכפת
הטרור החמור ביותר
בהיסטוריה של ארה"ב. פיגועי
ה-11 בספטמבר מדגישים
את החשיבות של שליטה
ישראלית במרחב האוויארי
המאוחדר מעל ישראל ומדינה
פלשׁתינאית עתידית.

של ירי טילי כתף נגד מטוסים על ידי גורמים עוניים מרכס הגדה המערבית, השולט על נמל התעופה העיקרי של ישראל וגוש דן.

בתחילת שנת 2000, עם פרוץ האינתיפאדה השנייה, ביטלו חברות תעופה רבות את טיסותיהן לישראל. ניתן לצפות שגם מחלימים פלשתינים ישרו רקמות לעבר נמל התעופה בגין-גוריון, כל חברות תעופה יבטלו מידית את טיסותיהן, ולמעטם יבודדו את ישראל מן העולם החיצון.

על כן, קיימת חשיבות לא פחותה לשילטה ביחסונית ישראלית טריטוריאלית באזוריים הקרים ביותר לנמל התעופה ובנתיבי הגישה לנמל התעופה בגין-גוריון.

על חיל האוויר הישראלי לשמור על חופש מבצעי מלא למרחב אוויר אחד, ולשמור את הסדרי הביטחון הנחוצים כדי להגן על התעופה האזרחית לישראל וממנה, ובמיוחד על נמל התעופה בגין-גוריון.

כדי להגן על שמי המדינה ולמנוע מתקפות טרור נגד ריכוז האוכלוסין ומטילות אסטרטגיות וצבאיות, על ישראל לעמוד על חמיש דרישות בסיסיות:

- שילטה ישראלית גוברת למרחב אוויר משופף (שטח שרוחבו בסך הכל הוא כ-40 מילים ימיים) ובತני נתן לפיצול.

- חופש פעולה לחיל האוויר הישראלי בכל המרחב האוויר ממערב לנهر הירדן וים המלח (ומעל למדינה פלשתינית עתידית).

- העדר איום אוויר פוטנציאלי מתחום המדינה הפלשתינית כלפי ישראל. במצב היהודי של העדר זמן ומרחב לתגובה, לישראל אין יכולת לירות מטוס עין המראיה לדוגמה משדה התעופה עתרות (קלנדיה) ומתרסק מיד לתוך ירושלים.

- הבגלת וצמצום התנועה האווירית הזרה למרחב האוויר המאוחד, לאוэр הצפיפות למרחב המצויץ, בשל עומס תבעורה אזרחית וצבאית (כולל מחסום למרחבי אימון לחיל האוויר הישראלי).

- קביעת הסדרי ביטחון מיוחדים למניעת הפלת מטוסים הנוחתים וממראים בנמל התעופה הבינלאומי בגין-גוריון. הפלשתינאים רואים בשילטה למרחב האוויר מעלה מדינם סמל לריבונות. הם גם מבקשים להקים נמל תעופה בינלאומי שיחבר את המדינה הפלשתינית למדינות אחרות וישמש מעבר ביןלאומי לஸחרות ולאנשיים.

במהלך השיחות שהתקיימו בעבר עם ישראל, הסכימו הפלשתינאים להגבנות על היכולות הצבאיות האוויריות שלהם, מתוך הכרה שאין להם כל צורך במטוסי קרב או בסיסקי תקיפה וכל נשק אוויריים התקפיים אחרים, המהווים איום ישיר על ישראל. למורת זאת, הם דרשו חופש פעולה מרחב האוויר מעלה למדינה הפלשתינית עבור מטוסים ומסוקים לצורכי תעופה אזרחית וביתחון פנים (שיתור).

- העדפה הפלשתינאית כוללת את הדרישות הבאות:
 - אייסור על פעילות צבאית ישראלית למרחב האוויר הפלשתיני.

תקידן של מערכות נגד מטוסים

טייל קרקע-אוויר ונשך נגד מטוסים אינם מהווים פתרון להגנה האווירית של ישראל. בגין מטוסי יירוט – המצדדים ביכולות זיהוי נרחבות, כולל האפשרות של זיהוי בראייה – סוללות נ"מ אינן מסוגלות להבחין בזודאות בין מטרות אויריות עניות לבין מטרות אחרות. בירוט באמצעות סוללות נ"מ נדרש להפעיל מטוסים עוניים הרחק ממטרת התקיפה שלהם, ובמקרה הייחודי שלנו – מעל שטח הגדה המערבית. קשה מאוד לדמיין מצב שבו טיל קרקע-אוויר ישוגר למרחב האוויר של מדינה שכנה, ללא זיהוי מוחלט של המטרות תחליף לירוט עצמו.

בעבר, התירה ירדן כניסה מטוסי קרב עיראקיים למרחב אוויריו שלא אפשרה את טיסותם בתניב מקביל לגובל הישראלית לצורכי ביצוע צלומי אוויר של שטח ישראל

אמנם,יחסו שלום שוררים כוים בין ישראל לירדן ויש כיבוד הדדי של המרחב האוויר של כל מדינה, קשרי תעופה אזרחיים ושיתוף פעולה במעבר מטוסים דרך המסדרון האוויר הבינלאומי המפריד ביניהן. אולם, אין כל ערובה ששיתוף פעולה שכזה יימשך גם בעתיד. בעבר, התירה ירדן כניסה מטוסי קרב עיראקיים למרחב האוויר שלא אפשרה את טיסותם בתניב מקביל לגובל הוואדיי לצורכי ביצוע צלומי אוויר של שטח ישראל. במקרים אחדות, למרחב הרגעה הנוכחית, ישראל אינה יכולה להפקיד בעתיד את ביטחונה בידי רצונם הטוב של הירדנים או הפלשתינאים.

ישראל תתקשה להגיע להסכם בעקבותיו עליה הסיכון הביטחוני כלפי העורף האזרחי והאסטרטגי של המדינה בהשוואה למצב הונחי. התיאור הקצר לעיל של מרכיבות הבעיה מדגיש את הצורך לשמור בחופש הפעולה המבצעי של חיל האוויר הישראלי למרחב אוויר אחד. כדי להתקדם במשא ומתן עם הפלשתינאים נדרש לאטור פתרונות יצירתיים, בהם אדון בהמשך.

הגנה על נמל התעופה בגין-גוריון

הגנה על נמל התעופה בגין-גוריון, הן מרי עון לעבר מסלולי ההמראה והן מניסיונות להפעיל מטוסים אזרחיים במהלך המראתם או נחיתתם, מהווה אתגר ביחסוני נספ. נתיבי המראה ונחיתה מושפעים מכיוון הרוח. לפיקר, מטוסים חייבים לעתים לחוף מעלה ישובים פלשתינאים. ישראל סובלת ממחיתות ביחסונית טופוגרפיה חמורה היהות וכל התעופה האזרחית הבינלאומית חשופה למתקפה אפשרית

מטוס F-16 ישראלי ממריא למשימה בדרכו ללבנון, 6 ביולי 2006. על חיל האוויר הישראלי לשומר על חופש מוצביו מלא, ולשמור את הסדר הביטחוני הנוכחיים כדי להגן על התעופה לישראל וממנה ובמיוחד על נמל התעופה בנ-גוריון.

- ניתן יהיה לצרף פקח אויר פלשתינאי לתחנת הבקעה הישראלית על התנועה האוירית, והוא ישמור על קשר עם מסוקים אזרחיים פלשתינאים וזרים הפעילים או חוצים את המרחב האויר מעל למדינה הפלשתינאית. כל זאת, תחת פיקוח ישראלי.
- הגבול בין ישראל למدينة הפלשתינאית חייב לשקר את צורכי הביטחון של נמל התעופה בנ-גוריון. זאת ועוד, דרישים הסדרי ביחס מיחדים כדי לאבטח את נתיבי הטיסה אל נמל התעופה וממנו.

שדות תעופה פלשתינאים

הפלשתינאים דורשים את שדה התעופה קלנדיה (עתרות) בירושלים, על מנת להסב אותו לנמל התעופה הבינלאומי של המדינה הפלשתינאית. בכוונתם גם להקים שדות תעופה נוספים לתנועה אוירית פלשתינאית פנימית. הפעלת שדה התעופה עטרות ע"י הפלשתינאים, בצדם לבירת ישראל, מהווה סיכון ביטחוני שלא ניתן להשלים עמו.

הפעלתו של נמל תעופה פלשתינאי בגדה המערבית כרכוה בסיכוןים ביטחוניים ממשמעותיים – הן במונחים של ביטחון והן במונחים של בטיחות התעופה. ישראל ת Abed את היכולת לירות מטוס עזין בדרך לתקוף מטרה ישראלית. בនוסף, קיימת סכנה של עומס תנועה אוירית במסדרון הבינלאומי בין ישראל וירדן, חפיפה בפעולות האוירית באזורי הccoliות את נמל התעופה בנ-גוריון, שדות תעופה צבאיים ישראליים ונמלי תעופה אזרחיים בגדה המערבית.

במקרה שיישראל תהיה מוכנה ליטול על עצמה סיכונים ביטחוניים ובתיותיים הנוגעים מהקמת נמל תעופה פלשתינאי, יש להtentנות את הקמתו בדרישות הבאות:

- כל נמל תעופה חייב להיות ממוקם הרחק מרכודי אוכלוסין ישראליים, בעדיות לצד הירדן או המצרי של הגבול

- הפעלה של שדות תעופה וקיים עורך תעופה פתוח בין המדינה הפלשתינאית לעולם החוץ.
- קשרי אויר קבועים ומוסדרים בין הגדה המערבית ועה במערכות מסדרון אויריו מעל לישראל.
- הסתמכות על אמונות בינלאומיות – בעיקר על הסכם שיקאגו – הקובעת שהמדינה תשמר על ריבונותה ברוח האויר שלו.
- כפועל יוצא נוצר פער ניכר בין הצדדים. נקודת המוצא של ישראל בכל משא ומתן היא צורכי הביטחון שלו, בעוד שהאינטרס הפלשתינאי כולל ריבונות, כלכללה. כדי לגשר על פער זה, יש לתכנן הסדרים שיגנו על דרישות הביטחון של ישראל, עם זאת יאפשרו מתן ביטוי לירבות הפלשתינאית. כל הסכם בין הצדדים בנושא המרחב האוירי הטריטוריאלי מחיב הסכמה על העקרונות הבאים:
- יש לשמר מרחב אוירי אחד, כישראל תשמור בידה את האחריות הגוברת, כדי לאפשר לה לטפל במצבים חריגים, לאור מגבלות הזמן החמורים בתמנן מענה לאיומי ביטחון אפרשיים על ישראל.
- המדינה הפלשתינאית, מתוקף ריבונותה, תעניק לצד הישראלי סמכויות ברוח האויר, מעל שטח המדינה הפלשתינאית.
- לפלשתינאים תהא הזכות להפעיל תעופה אזרחית העומדת בתיקני הבטיחות והביטחון של רשות התעופה האזרחית הישראלית, על בסיס קרייטריונים בינלאומיים.
- הצד הפלשתיני יכול לקבל תשלום כספית עבור השימוש ברוח האויר שלו, בהתאם למקובל בתעופה הבינלאומית.
- הפיקוח והבקשה על התנועה האוירית יהיו בידי ישראל.

לבנון

ירדן

מטוֹן קָרְבָּן יִכְלֶל חֲצֹת אֶת הָאָרֶץ תַּונְךְ פָּחוֹת מִ

טול-כרם

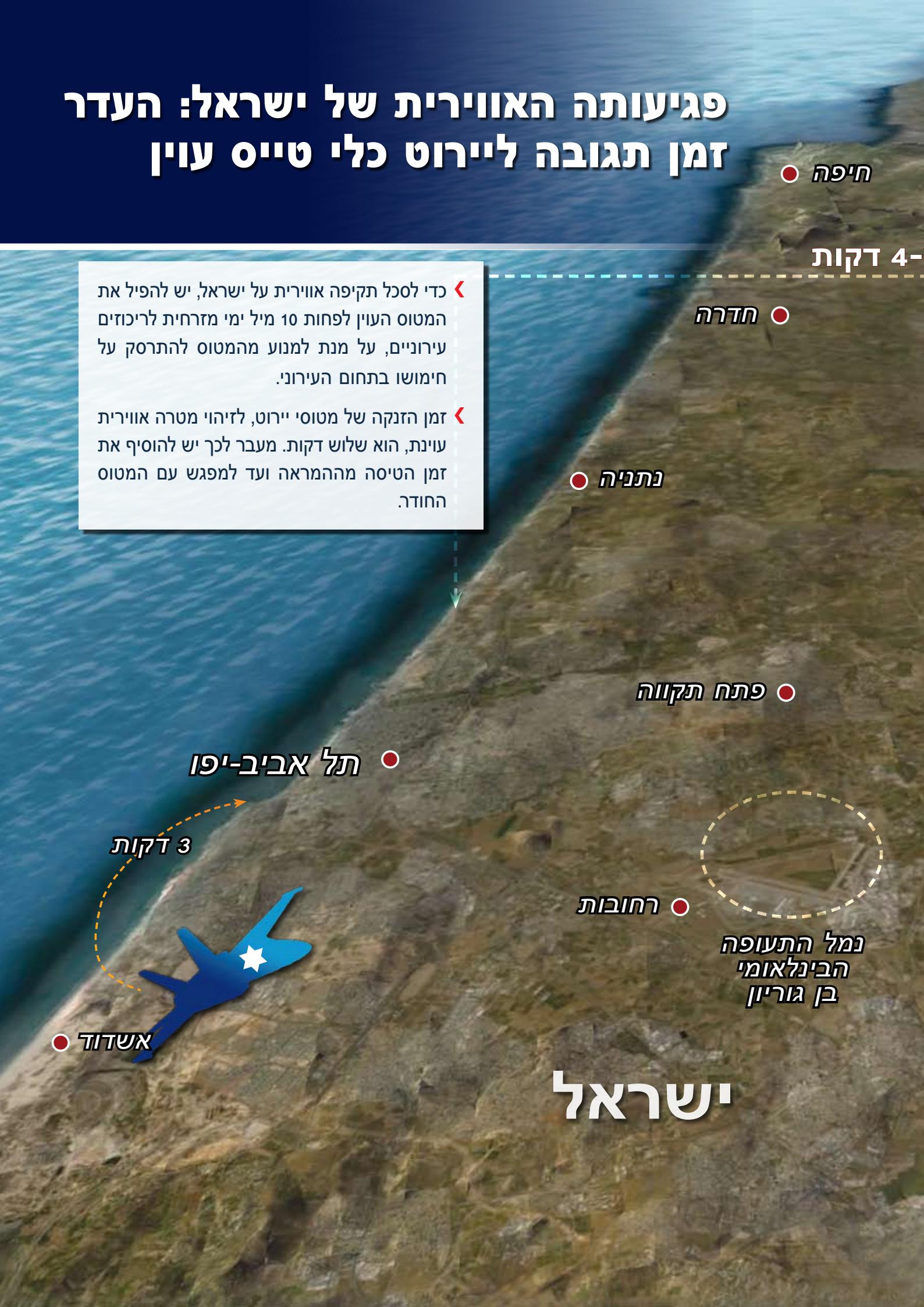
שְׁכִם

קְלָקִילִיה

הגדה המערבית

מודיעין

פגיעה האוירית של ישראל: העדר זמן תגובה ליירוט כלי טיס עזין

משמעותי בנסיבות בטישה. בדרך כלל גורמות הפרעות אלה מתחנות ודיוו' פיראטיות המשדרות בתחום התדרים של מגל הפיקוח. כאשר מקור הפגיעה היא תחנת רדיו בשטחים הפלשניים, דרשות ישראל שהרש"פ תעזר את פעולה התנהנה. אם הפערות מתמשכות, נשלחים כוחות להחרים את המסדר.

יות והתקפות הגלים האלקטרומגנטיים אינה נוצרת רק הגבול וקיימת אסימטריה בטופוגרפיה ובטכנולוגיה, אז מראות התקשרות של ישראל פגימות הרבה יותר לחסימה ולפגיעה. לפיכך, הספקטרום האלקטרומגנטי אינו ניתן לחלקה ונדרשת שליטה והכוונה מאוחדת.

במסגרת הסכמי הביניים בין ישראל והרש"פ הוקמה ועדת לתיאום אלקטرومגנטי, כדי להקצות תדרים לשני הצדדים ולמנוע הפערות ושיבושים הדדיים. אולם, ברוחם העולם מוביל לקיום תיאום אלקטرومגנטי בין מדינות לוטוסיים של מספר עשרות קילומטרים המגבול. במקורה הנוכחי מדובר בכל השטח בין נהר הירדן לים התיכון, כולל כל השטחים הפלשניים. לפיכך, ברור לשני הצדדים שקיים צורך בתיאום אלקטرومגנטי. אולם נותרה השאלה, האם אחד מהצדדים יהיה אחראי גוברת ולמי תהיה הזכות המיליה האחונה.

ישראל חיוני לשמרו על תפקוד תקין של מערכות התקשרות הציבוריות, הצבאיות והאזורניות שלה. חיוני לא פחתה להבטיח כי הפלשינים לא ינצלו את יתרון הטופוגרפי כדי לחסום או לנטרל את מערכות התקשרות הישראלית, או כדי לאסוף מידעין לשימוש עצמי או לשימוש מדיניות וגורם עוינים

ישראל חיוני לשמרו על תפקוד תקין של מערכות התקשרות הציבוריות, הצבאיות והאזורניות שלה. חיוני לא פחתה להבטיח כי הפלשינים לא ינצלו את יתרון הטופוגרפי כדי לחסום או לנטרל את מערכות התקשרות הישראלית, או כדי לאסוף מידעין לשימוש עצמי או לשימוש מדיניות וגורם עוינים. מידעין לשימוש עצמי או לשימוש מדיניות וגורם עוינים. לחשש זה יש על מה להסתמן. לדוגמה, כוחות צה"ל שנכנסו לבנון במהלך מלחמת לבנון השנייה ב-2006, גלו מערכות איסוף מידעין איראניות מתחומכם, בעלות יכולתCisco של עומק השטח הישראלי. לאור זאת, עם מדת ישראל על הצורן באירועים גוררת בשליטה בספקטרום האלקטרומגנטי, והוא מנגנון פיקוח אפקטיבי שיבטיח את יישום התcheinויות הצדדים והפעולה התקינה של המערכות.

הפלשינים, לעומת זאת, רואים את הנושא – כמו במקרה של המרחב האורי – בהקשר של סוגיית הריבונות. הם דורשים ריבונות מלאה ועצמאית בניהול הספקטרום האלקטרומגנטי, רואים את דרישות ישראל כמפורטות, ומורים כי ישראל מעוניינת לשולט בתחום התקשרות הפלשנית מ稳定性 ביחסוניות גם עסקיות. הפלשינים נשענים בדרישותיהם על אמונות בינלאומיות.

המשותף עם מדינה פלשתינית אפשרית. למורת שבבעד ישראל הסכימה לפחותו של נמל התעופה דנניה בגבול עזה-מצרים, היא לא יכולה להסכים לסייע דומה בגaza המערבית, לאור הקربה למרxit הארץ ולעורך האסטרטגי שלה. לפיכך, יש עדיפות להקמת נמל תעופה פלשתינאי בשטח ירדני, תוך הבטחת פיקוח ובידוק ביטחוני על מעבר אכשיים וסוחות אל תוך התחום הפלשני. שיורי תייחון הביטחון של מלכת ירדן יהיו אחרים מאשר היבטי הביטחון, הפיקוח והבטיחות של נמל התעופה.

יש מקום את נתבי המראה והנחתה בצד המצרי או הירדני של הגבול, כאשר כל כניסה אל תוך המרחב האויר המאוחד תהיה טעונה אישור ישראלי.

יש לתפעלת נמל התעופה על פי הקריטריונים הישראלים והבינלאומיים המובילים בתחום ביטחון וב Sicherheit. אם נמל התעופה ישמש לטיסות בינלאומיות, הוא יוגדר כמעבר ביןלאומי ויכול היכולה לבדוק אפקטיבית מטען ווחורות, לגביין, כולל היכולת לבדוק אפקטיבית מטען ווחורות, ומונעת הברחות של כל נשק וסchorah אסורה. בנוסף, יקבעו דרכי למונעת חירה של גורמים טרוריסטיים – אל תוך המדינה הפלשתינית העתידית, כגון פיקוח – ואף זכות להתרבות – ישראלית, יתכן בשיתוף עם צד שלישי.

לא יותקן כל ציוד ניוט ותעופה שעלול להוות איום על ישראל, או כסות לע פעילות של גורמים עוינים לישראל (לדוגמה, מכ"ם של נמל התעופה יכול לפרק על פעלות אוירית וריגשה בתוך ישראל, מידע שנייה להעיר לגורמים עוינים לישראל). בנוסף, יהיה צורך בתיאום אלקטرومגנטי של תדרי התקשרות האוירית כדי למנוע שימוש הדדי, העולל לפגוע באופן חמור בביטחון האוירית.

הסכם תעופה בין הצדדים יאפשר פתיחה של נתיב טיסה ביןלאומי שחוצה את המרחב האויר המשותף ומאפשר טיסה למלזיה, עם תמורה מוסכמת לצד הפלשניים. ישראל יוכל לשקול פתיחה של מסדרון אויריאן שכזה אם יתרו לחירות טיסה ישראלית להשתמש בנתייב הטיסה הבינלאומיים מעל מדינות ערבית. הדבר יזכיר באופן נicer את הטיסות לסין, להוות ולזרחה הרחוק.

שליטה בספקטרום האלקטרומגנטי

בדומה לצורכי הביטחון החוניינים של ישראל לשיטה במרחב אויריאן מאוחד, אם תקום מדינה פלשתינאית, הרי התנאים הטופוגרפיים והטוווחים המצוומרים בין מרכז האוכלוסין והתקשרות של שתי הישויות אינם מאפשרים חלקה של הספקטרום האלקטרומגנטי. הרשות הפלשתינאית הנהנית מיתרון טופוגרפי היהות והיא ממוקמת בעיקר על גב ההר, ומערכות התקשרות שלא פגימות הרבה פחות להפערות ולшибושים, לעומת זאת, הממערכות בישראל השוכנת לאורן משישו החוף והשפלה בנחיתות טופוגרפית. לדוגמה, תחנת שידור פלשתינאית היושבת על הר עיבל, ליד שכם, יכולה לשמש כמעט את כל מערכת התקשרות באזורי ישראלים הצדדים במסדרים באותו תדרים.

כבר עתה סובלת ישראל מшибושים חוזרים ונשנים של ערוצי התקשרות האוירית האזרחית בנמל התעופה ב-ג'רוזון, ולעתים חייבות הרשות לסגור את נמל התעופה לחניתות,

חוליל ישראלי בכפו
הדרום-לבנוני מrown א'ראם,
29 ביולי 2006. נסיבות
זה"ל נכנעו לבנון נמהר
מלחמת לבנון השנייה
ב-2006, הם גלו מערכות
אסוף מודיעין איראניות
מתוחכמות, בעלות טווח
שכיסה את עומק השטח
ישראל. לאור זאת,
ישראל מתקשת על
שליטה גוברת בספקטרום
האלקטرومגנטי.

העדר האמון ההודי בין הצדדים נובע מainterסים סותרים
ומהבדלי גישה ביחס לסוגיה זו. ישראל רואה את הספקטרום
האלקטرومגנטי מזוויות של ביטחון ושמור הפעילות התקינה
של מערכות תקשורת, בעוד שהפלשטיינים מעוניינים בעקבות
להפגן את ריבונותם. כדי לגשר על הפער, ניתן לגייס צד
שלישי כדי לפתח על כיבוד ההסכם על ידי שני הצדדים,
ולבחון האם געשה נזק משמעותי או מכון לאינטרסים של
שנייהם.

סיכום

הפלשטיינים חוזרים וטוענים שהם מבינים את צורכי הביטחון
של ישראל, אך מתקשים שהשלום יביא ביטחון. לפיקח הם
מאימים שהאינטרסים שלהם, בעיקר מימוש הריבונות
במלואה, קודמים לאינטרסים הישראלים. ישראל, לעומת
 זאת, רואה בביטחון תנאי הכרחי לשימור השלום והיציבות,
 ולא תוכל להסכים להצעות בסוגרתן יפגע מצבה הביטחונית
 באופן משמעותי בשל ההסכם המדייני.

רק באמצעות הבנה הדידית של צורכי הצד השני – והקמת
מנגנון תיאום אפקטיבי שישפוך פתרונות מתאימים לדרישות
שני הצדדים – ניתן יהיה לישם הסכם יציב ונקיימה. לאור
התנאים המיוחדים של העדר זמן ומרחב, אסימטריה טופוגרפית
ותנאי השטח, לא ניתן לחלק את המרחב האוירית ואת
הספקטרום האלקטרומגנטי בין ישראל למدينة פלשטיינית
עתידית. בשתי הסוגיות הללו נדרש פתרונות של מרחב אויר
ומרחב אלקטرومגנטי מואחדים. האחריות הגוברת לקבלת
החלטות בהקשר זה וישום חיבת להישאר בידי ישראל. צורכי
הביטחון של ישראל, כולל הצורך לשמור על יציבות וביטחון
לאחר הקמתה של מדינה פלשטיינית עצמאית, הם מרכיבים
וסובבים, ועל כן האחריות הכוללת חייבת להיות בידי ישראל. עם
 זאת, יש לנבד את הצורך הפלשטייני להפגן סמני ריבונות
בתחומיים של המרחב האוירית והספקטרום האלקטרומגנטי,
ונitin להציג זאת באמצעות מנגנונים מסווגים לתיאום
לניהול ולישוב בעיות.

הדרך לגשר בין צורכי שני הצדדים היא באמצעות וuda
משותפת לתיאום אלקטромגנטי, שתופק על המשימות
הבותאות:

- הקצאת מדרים בספקטרום האלקטרומגנטי לשימוש
הצדדים.
 - הבטחת צורכי הביטחון של ישראל והחלת הפירוז של
המדינה הפלשטיינית מיכולות צבאיות ובכלל זה בתחום
התקשורת (לדוגמה, איסור על ציוד שיבוש, חסימה
והפרעה). לשם כך, דרוש בידוק אפקטיבי במגעו הגובל
הבינלאומיים למניעת כניסה של ציוד האסור על פי
ההסכם.
 - שירה על ההבנות בין שני הצדדים בכל הקשור למגבלות
על היכולות הצבאיות הפלשטייניות, שימושתן אי-
הקצתה בתחום תדר לפלשטיינים המועדים לשימוש
צבאי.
 - הגבלת הפעלתן של מערכות הפגעות בריצפות ובאמינות
התקשורת של הצד השני. בהקשר זה, הפלשטיינים
מפעלים כוים מערכות תקשורת בטכנולוגיה מיושנת,
הגולשות בתדר ומפריעות למערכות תקשורת
סבוכיות.
 - מניעת שידור פיראטי והבטחת יכולת אכיפה בפיקוח,
ניסוח ובדיקה בעומק השטח הפלשטייני.
 - כינון מגנן הדדי להפסכת שידורים הגורמים להפרעות
והסכמה על הפעלה מתמשכת של מערכות תקשורת.
 - פיקוח על התקנת אנטנות וczyod העולים להיות
מנוצלים לרעה בידי גורמים עוניים.
- לאור הפגיעה הטופוגרפית והטכנולוגית של ישראל וצורכי
הביטחון שלו – וכן למניעת נזק לכ יכולות התקורת הקיימות –
על ישראל לשמור על זכויות גוברות בוועדה זו.

שינויים במאפייני האיים על ישראל והשלכותיהם על סדרי הביטחון הנדרשים

אלוף (מיל') גיורא איילנד

לשעבר ראש אגף המבצעים בצה"ל
וראש המועצה לביטחון לאומי

על גdot הירדן קרוב לרמת הגולן. כך – ביום פקודה – כאשר תבין ישראל של שפניות של הטורים למלחמה והדיניזיות שלהם יתחללו לנوع לרמת הגולן, הרי הכוחות הישראלים, שהיו מוצבים קרוב יותר לרמת הגולן, ישובו ויתפסו במהירות את שטחי הגולן, כדי שהמפגש עם הטורים יהיה פחות או יותר בקר ובו ישראל מחזיקה כיום. תפיסה זו התבססה על חמש הנחות, כולן صحيحות, אך די בקר שרק אחת מהן נכונה – וכל הקונספט של ישראל הידועה להגן על עצמה אחורי ויתור על הגולן – קורם.²

הנקודה השניה והמדוימה בעיתוי הנוכחי היא, שבמהלן 2010 ניהלה ישראל משא ומתן, אمنם עקיף, באמצעות התוכנים, עם סוריה על הסדר קבוע ישראלי-סוראי. למרבה הפלא, על אף העובדה שלא נעשה בירור מקטועי-ביטחוני על השלכות היציאה מהגולן, ישראל הייתה מוכנה לומר באותו משא ומתן עקיף עם הסורים, שיש ביכולתה לוותר על רמת הגולן. אני מצהיר חד-משמעות כי מאז שנת 2000 ועד היום לא נעשה כל דיון או סימולציה, ولو פשוטה, שבחנה את יכולתה של ישראל להגן על עצמה **לא** רמת הגולן. רק אחרי סימולציה כזאת, יכול הדוג המדיני לטען כי הוא יכול ליטול את הסיכון, אולם התנאי ההכרחי הוא עריכת של סימולציה כזו.

היערכות לסוגי האיים החדשניים

במו"מ עם הפלשתינים לפני שנים עשר עשתה ישראל חלקה דינוטומית בין שני סוגים של איומים:

א. האיים הצבאי – בעיקר מההתפקידיות אפשריות בירדן, בעיראק (המצב בעיראק באותה עת היה שונה מהנסיבות כוים) והאזור של ח'יזית מזרחה.

ב. הטרו – שמקורו מהפלשתינים בגדי. הכונונה הייתה למחייב פלשתיני שמנסה לחוץ את הגדר ולבצע

ראשית לככל יש לציין כי הצורך בשליטה הישראלית במרחב האוירית ובחום האלקטרומגנטי לא הוגג כלל על ידי ישראל במאתיים שהתקיימו בשנת 2000. כתוצאה לכך הוגנו הפרמטרים של קלינטון בסוף שנת 2000 כתכנית הנוגעת בכל אחת מסוגיות הלבנה של גבולות, פליטים וירושלים, כולל סיורי ביטחון, ללא מענה מינימאלי נדרש לסוגיות אלה. אני מניח כי ככל מ"ט עתידי יתבסס במידה רבה מאוד על מה שלכאורה הוסכם, או לא הוסכם, ב-2000 – ישראל תתקשה מאד לקבל בסופו של דבר את הנדרש לביטחונה ביחס לשיטה במרחב האוירי האלקטרומגנטי.

סידורי ביטחון במו"מ עם סוריה והפלשתינים

בשנים 1999–2000 ניהלה ישראל משא ומתן מתקדם ומפורט למדי שנערך במקביל עם הסורים ועם הפלשתינים. היה ברור שיישראל תיאלץ לוותר על שטח בשני המקרים – ויתור על רמת הגולן כדי להגיע להסדר עם סוריה ויתור על שטח גדול מאוד ואולי אפילו רובה שטח הגדה לטבות הפלשתינים, כאשר סידורי ביטחון אמרויים היו לפצצת את ישראל על אבדן השטח. בשני המסלולים גישה זו הייתה נcona בחלוקת לאוთה עת, אך הייתה גם קצרה ורואות ביתר.

כאשר דנה ישראל באוותה עת בשאלת, כיצד תוכל להגן על עצמה אחרי הסכם שלום עם סוריה, קבע מי שהיה אז ראש הממשלה ושר הביטחון, ובצדק לדעתו, ישראל אינה יודעת להגן על עצמה ללא רמת הגולן. אך כיצד נפתחו את הדילמה של הסכם שלום שבו תימסר רמת הגולן לידי הסורים, יחד עם הקביעה כי אי אפשר להגן על ישראל ללא הגולן? הפטנס שאמור היה להוות מענה לדילמה זו היה הכללת הסדרי הביטחון בהסכם כדלקמן: הרוחת הדיניזיות הסוריות הרוחק מזרחה, בעוד שהדיניזיות הישראלית ייצבו

טיל סאגר נגד טנקים מתוצרת
רוסיה ומורגמות שנתפסו על
ידי ישראל באניה קארון A
מושגים בנסיס חיל הים ב-6
בנואר 2002. משלוח הנשק
יצא מיראן והוא מיועד לרשות
הפלשתינית.

האים האמתי איננו הטנקים, אלא רקטות, טילים נגד מטוסים וטילים נגד רכב או נגד טנקים, כאשר המכנה המשותף לכל סוגי כלי הנשק הלו הוא קלות הברחה והיצור בסתר, כי שמתרחש כיום בעזה

הסדר עם הפלשתינים - הקשר האזורית

אשר על כן, רק שליטה אפקטיבית בבקעת הירדן, לאורן גבול ישראל-ירדן, תוכל למנוע את הברחתם של אוטם סוג אמצעים שהזכו לעיל. יום קיימים בגבול עזה-מצרים 14 ק"מ של שטח פתוח, חולות סיני, שאין בשיטתו ישראלי וועל כן אין פיקוח אמיתי למניעת הכנסה או ההברחות של אוטם כל נשק. אם נותר על שליטה אפקטיבית בערים הפלשתינאיות, ניטול על עצמן סיכון בכך אום שאין לנו פתרון以外 נגדו.

בשנת 2000 נאמר לנו כי ההתמודדות עם טרור נעשית באמצעות מודיעין, שיתוף פעולה וגדר יעללה. אך כו"ם לבש הטרור צורות אחרות, שהעניקו את החשיבות הטיטו-ריאלית יותר מכפי שהיא צפוי בעבר, לא רק לגבי בקעת הירדן, אלא דווקא במובן הצר של תווואי הגבול החדש באחור הקו הירוק או מזרחה לו. ישנו מספר עקרונות ברזל שכלי ויתור עליהם מהוות אובדן שליטה על הגן על מדינת ישראל. לפני שאמינה אוטם חשוב להזכיר נקודה שואלי נשכח מאיתנו בניהול המשא ומתן עם הפלשתינים או בשיחות עם האמריקנים על הנושא הפלשתיני. כוונתי להתייחסות לנושא הישראלי-פלשתיני כעומד בפני עצמו ולקביעת סידורי ביחסו בהתאם להנחה זו.

בפועל המציאותות שונה. אם אכן_Tisוג ישראל לקו' 67' הרי מזרחית מגבול ישראל-פלשתין שכנים לא רק הרשות הפלשתינאית אלא אוביים פוטנציאליים נוספים. הסדר עם הפלשתינים איננו מבטיח הסדר עם חזבאללה, או שלום עם סוריה. השאלה אם ישראל יודעת להגן על עצמה היא רלוונטית לא רק מול הפלשתינים, אלא יש לבחון אותה גם בתרחיש לא בלתי סביר של מלחמה עם סוריה, עם חזבאללה ועם הפלשתינאים. נסיבות שכאה עלילות לשתק את יכולתה של ישראל להניע כוחות לרמת הגולן, או למנוע פגיעה באתרים של סוללות החץ או מערכים אחרים שהם חינוניים למלחמה נגד סוג אחר של אויב. שיתוק זה פירושו חוסר יכולת להפעיל לא רק את הכוחות הקרקעיים, אלא אףלו חלק מה坦ונה האוירית הנדרשת ואפי"ו מטוסים לפינוי נפגעים, עקב שליטה הפלשתינאית עם טיל נ"ט מתודים על כל אזור מישור החוף. ככלומר בקביעת הסדר הביטחון נדרשת התייחסות רחבה יותר, מעבר לצורכי ישראל מול הפלשתינאים.

פעולות התאבדות בתוך מדינת ישראל. המענה לאום זה צריך להיות ברמה של מכשול גדר, מודיעין וכוכ"ב, מתוך מחשבה שאין משמעותם למרוב הטריטוריאלי בהחלטה על מיקומו של המכשול מול האום של מובל מתאבד.

אולם אירע עשר העשור האחרון מהווים שינוי דרמטי באשר לסוג האום ממדינה פלשתינאית, אם תקם, או מהישות הפלשתינאית הקיימת. הכוונה למעבר לשולה סוג כל נשק, אשר יוצרם בעיה קשה מאוד להתמודד איתה: 1. רקטות וטילים מסוגים שונים שיוצבו בגדה ומסוגלים

בקלות לכטוט את כל שטחה של מדינת ישראל.

2. טילים מתקדמים נגד מטוסים המסוגלים להפיל לא רק מטוסים נסועים כבד שטס באופן מסובב מעלה שדה התעופה בגין, אלא גם מטוסים ואפי"ו מטוסי קרב.

3. טילים נגד טנקים, הייעלים מאוד עד טווחים של חמישה קילומטר ויכולים לנכט בקלות לא רק מקומות אסטרטגיים כמו כביש 6, אלא הרבה מעבר לכך – כולל חלק מהאתרים החינויים ביותר להגנתה של מדינת ישראל.

מה משותף לשולשת סוג כל הנשק הללו? שלושתם עומדים בסתריה עמוקה לעקרונות המנחים את הפתרון שהוצע לבעה הביטחונית, הנובעת מהסדר עם הפלשתינים. כבר לפני עשר שנים נאמר כי התשובה להתמודדותו של ישראל עם האום הפלשתיני היא מדינה פלשתינאית **מפורצת**. אך למה הכוונה? אם תהיה מפורצת מטנקים, מטוסים ומטוטים, יש להניח שיחסם הסכם מפורט על כך ויוקם מנגנון של פיקוח (monitoring), שיודע את אכיפתו.

חווןיות השליטה בשטח

אולם האום האמתי איננו הטנקים, אלא רקטות, טילים נגד מטוסים וטילים נגד רכב או כלי הנשק הלו הוא קלות ההברחה המשותף לכל סוג כל הנשק ביום בעזה. כל מנגנון פיקוח והיצור בסתר, כי שמתורח כיום בעזה. קר, למשל, בשירה של שירות או שיקם לא יכול למנוע זאת. קר, או שירא ששלשרות או מאות משאיות הנושאות ארגזים של תוצרת חקלאית, אין שום מניעה שיוסתרו גם טילים. אין גם שום בעיה להחזיק אותם בbatis וברתפים בתוך שטח בניו בטול-כרם, בקלקיליה או בשכם ואין כל דרך לדעת על קיומם עד להפעלתם נגד ישראל. האום שהם מסוגלים לייצר למدين ישראלי הוא הרבה יותר מאשר טנקים או מטוסים טוביים מאוד. להיפך, מול טנקים משמעותי מאיום של טנקים או מטוסים. והוא אין כל ארטילריה ניתן להתמודד באמצעות טוביים מאריך, אך אין כל דרך אפקטיבית להתמודד עם הברחות או ייצור מקומי של טילים. על כן, המושג "מדינה מפורצת" הוא מושג כמעט ריק מתוכן, אם איןנו מלווה במנגנון פיקוח. הכל יודעים כי גם במקרה הטוב ביותר המנגנונים הקיימים יודעים לפחות רק על נשק צבאי סטנדרטי. הדרך היחידה לפיקח על מבנית ההברחה של סוג נשק כלשהו בתוך השטח או למניעת יצורם בתוך השטח הוא שליטה.

אם אכן תיסוג ישראל לקווי 67' הרי מזרחית מגבולים ישראל-פלשתין שוכנים לא רק הרשות הפלשתינאית אלא אויבים פוטנציאליים נוספים

הדגש הוא *by itself* – נלומר – בכוחות עצמה. וכן נקודת המוצא בשיחות עם האמריקנים על סידורי ביטחון, אשר כללו לעיתים ויכוחים על דרגת החשיבות של צורן זה או אחר ודריכים אפשריות לפיצוי על אובדן שליטה נזאת או אחרת – ישראל מגינה על עצמה עצמה.

הגישה האירופאית שונה. גם אוטם אירופאים הסבורים שחשיבות לשמר לא רק על קיומה של מדינת ישראל אלא גם על ביטחונה, אינם משוכנעים כלל כי רק ישראל תוכל לספק ביטחון לאזרחות ומציעים פתרונות אחרים: פירוז, כוח בינלאומי, ערבויות בינלאומיות וכו'. ההיסטוריה רוויה בדוגמאות שליליות ועוגומות ליישום פתרונות כאלה. ביום מתחולל שינוי מהותי בגין השיטה האמריקנית, וכן יש מקום לדאגה. שכן זה אינו נאמר במפורש אך נראה כرسום הדרמטי בעמדת האמריקנית, בין אם מדובר במידת הגיבו לפועלה הישראלית זו או אחרת או בדרכים אחרות: ניכר חוסר סובלנות חולן וגדל הפעלת כוח כלשהו על ידי ישראל על מנת להגן על עצמה, כפי שנונחו בעמדת האמריקנית בנושא האמנה להפצת נשק גרעיני (NPT) ובנושא המשט לעזה. ארה"ב מתישרת עם העמדות של אירופה בנקודה קריטית זו וישראל מבדעת את המשענת העיקרית שתוכל לסייע לה להגיע להסדרי ביטחון, שאפשר לחוות אותם. כך עלולה ישראל ליגור לפתרון של הסכמים, כוח בינלאומי, ערביות בינלאומית והבטחות, שעלו למסוף לאחד ביום פקודה.

הערות

- 1 Maj.-Gen. (res.) Giora Eiland, *Defensible Borders on the Golan Heights* (Jerusalem: Jerusalem Center for Public Affairs, 2009), p. 20
2 לקראיה נוספת רואו מחקו של האלוף במיל' ג'ורא אילנד *Defensible Borders on the Golan Heights* בהוצאה המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה. <http://www.jcpa.org/text/DefensibleBorders-GolanHeights.pdf>

השליטה בשטח – היבטים טקטיים

אתийחים עתה למספר היבטים טקטיים, אך אין כי במקורה זה הטקטיקה יכולה לשנות משמעותית את יכולת ההגנה בפועל:

א. קו ראייה – קו ראייה הוא יתרון משמעותי מאוד לכולת הירי של האויב. נשק שטוח-مسلسل פשוט יותר, יעיל יותר וזמן בكمויות גדולות יותר הוא בעיתוי בפני עצמו. لكن חיבים למונע שליטת האויב בקו ראייה באמצעות הרוחket הגבול מספר קילומטרים מזרחית, לא רק מבחינת המרחק אלא גם מבחינת הטופוגרפיה. כך, למשל, אין לאפשר שליטה פלשתינאית בנשק שטוח-مسلسل על כביש 6 ואטרים אחרים.

ב. על מנת להפעיל ביעילות את מערכות ההגנה של ישראל נגד רקטות (ובשנים האחרונות שמענו ברובות לא רק על טיל החץ אלא על כיפת ברזל ומערכות נוספות נוספות) נדרש **טוחן מינימום להפעלה ייעילה**. גם מערכת סטטולוגית מתקדמת לא תדע להתמודד עם רקטה ממוקד קילומטר או שניים. המערכות זוקקות לטווח של מספר קילומטרים כדי לקוטש את הירי ולהתמודד עמו. لكن חיבת ישראל לשמר מרחק טקטי שיאפשר זאת.

ג. גם כאשר לישראל כוח צבאי יבשתי, אויר או אחר גדול מאוד, **יש צורך במינימום של מוחב כדי להפעילו**. המרחב המינימאלי הנדרש אינו קיים בנסיבות ה策ונות של מדינת ישראל.

שאלות יסוד אלה נוגעות להעדר שלולים של עוזף ביטחון, והן מציבות את הצריכים האלמנטריים לתרחישים לא בלתי סבירים.

שינויים במדיניות ארה"ב בנוגע לזכותה של ישראל להגן על עצמה בכוחות עצמה

עדلاحרונה היה קו אבחנה מאד ברור בין המדיניות האמריקנית לבין המדיניות האירופית או אחרת. המדיניות האמריקנית הייתה חזקה וברורה ושמعتה אותה באופן אישי בדבריו של נשיא ארה"ב, הנשיא בוש, אשר ייצג גישה שהיתה מקובלת על האמריקנים מזה עשורות שנים: Israel has to be strong enough in order to defend itself by itself against any enemy and against any coalition of enemies.

הסיכון הכספי בפרישת כוחות שלום זרים בגaza המערבית

אלוף (מיל') יעקב עמידורו

לשעבר ראש חטיבת מחקר והערכה באם"ן, מזכירו הצבאי של שר הביטחון ומפקד המכלה לביטחון לאומי

כנו את השלום והבטיחו הבינלאומי ולבנות מחדש את מרחותה של ממשלה לבנון באזרה. צה"ל אומנם נסוג מלبنנון (עד שחזר אליה ב-1982), אך בשתי משימותיו הנוספות לא עמד יוניפיל' כלול ועיקר. הוא לא החיזיר לנו שום ביטחון וממשלה לבנון לא מימשה את ריבונותה בדרום שהיא בשליטת אם"ל עבר לשיטת חיזבאללה.

דרום לבנון חזר לשמש מוקד טרוריסטי ממנו המטירו כוחות עזים אש על ישראל על אף נוכחות יוניפיל'. לעומת זאת, יוניפיל' התעורר והפריע לפעולות צה"ל. פרישת יוניפיל' לא מנעה את התדרדרות המצב ופירוש מלחתם לבנון ב-1982. לאחר המלחמה וכינון רצועת הביטחון ב-1985 נותרו הבויות עם יוניפיל' בעין, כאשר האיים נגד ישראל מצד אש"ף הפך לאיים מצד חיזבאללה בגבוי איראן. בשנים הבאות ועד הנסיגה החוד-צדדיות בשנת 2000 פעל צה"ל על פי הכללים הכרואים לנוכחות צבא סדי, כשהוא שולט על החלק הצמוד לבול ישראל מצפון ובשתח זה, כמו גם מעס מצפון לו, נמצאים כוחות של יוניפיל'.

בניגוד לצה"ל, נאך כן עתה, חיזבאללה הוא כוח חמוץ המורכב מבתים סדירים, התוקף מtower אוכלוסייה אזרחית ומסתתו בתוכה. אנשיו אינם מודוזים לאיש על כנissetם או יציאתם מהשיטה, ודאי שלא על תנועותיהם בשיטה. והנה פלא פלאים, בכל שנות קיומו של יוניפיל', ממש למשך למעלה מ-30 שנה, האו"ם לא לכד ולא מחהב אחד מאנשי החיזבאללה ואף לא נקט בעולה כלשהי מולם גם כאשר החיזבאללה פתח באש. המורב לו היה מסוגל יוניפיל' היה, לדוגמה, כאשר קירב החיזבאללה את עמדות הארטילריה שלו למרחק של פחות ממחמשים מטר מעמדת האו"ם ופתח בירי נגד מטרות ישראליות, ואך הוציאה מחלוקת האו"ם למבצעי שמירת השלום תולונה דיפלומטית רשמית. עלبشرנו למדנו כי יוניפיל' הפריע מWOOD לפעלויות צה"ל, אך לא זכרו לי אף מקרה אחד שבו מונע כוח של האו"םஇeo שחייא פעילות של הארגונים הלבנוניים.

הניסיונו הישראלי עם כוחות שלום בינלאומיים

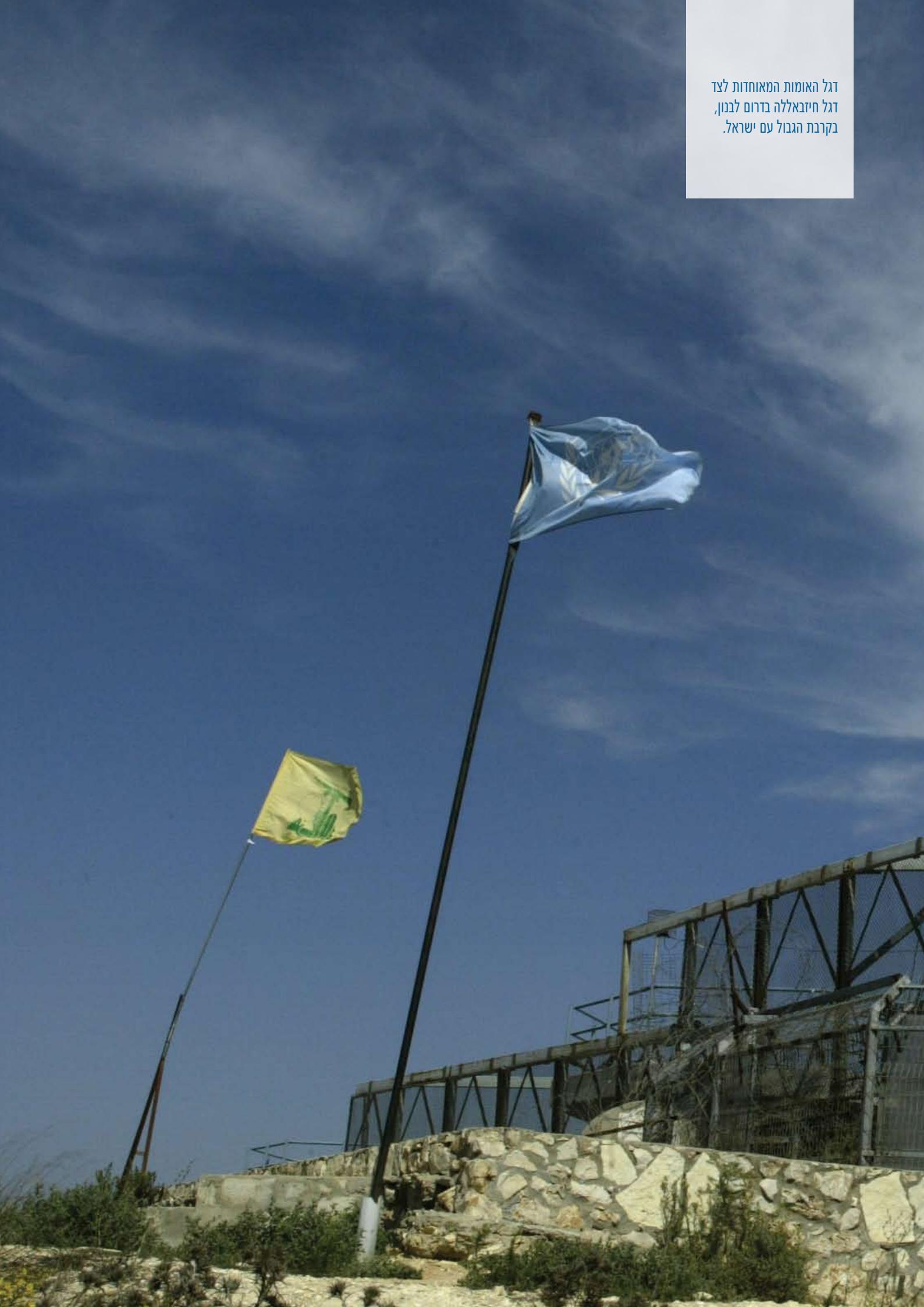
במלחמת ששת הימים שירתו כחילים כחילים 202 של חטיבת הצנחנים. ביום הראשון לקרבות נכנסו לרצעת עזה באזרה חזן יונס. תוך כדי תנועה קיבלו הוראה להימנע מפתחה באשל קבוצת חיילים זרים האמורים להגיע לאזור פסי הרכבת. בעבר שעה התק儒家 קבוצה של חיילים הוודים חמוש טורבן סייקי, הם צעדו בין הפסים ברבעיות מסוירות, רובייהם על שכם כאשר הקנים פונים כלפי מטה, איתות ברור לנכש אין בכוונתם לשימוש בהם. אלו היו חיילי UNEF, כוח החירום של האו"ם, שנסוג מהשטח ערב פרוץ המלחמה.

UNEFA הקם בסוף מבצע סיני על מנת לשמש ככוח חיץ בין מצרים לישראל לאחר נסיגת ישראל מחצי הארץ סיני ומרוצעת עזה. ברם, ברגע האמת, דווקא בשעה שנוכחותו הייתה חיונית למניעת מלחמה נוספת, עזבו חיילי האו"ם על פי דרישתו של נשיא מצרים גאמל עבד אל-נאצר ממדצ'ל האו"ם או תאנט. נסיגת UNEF מסיני, שהוזקקה על ידי האו"ם בתירועים משפטיים, הייתה אחת ההתקפות המרכזיות ששימשה הרד לפrox מלחמת ששת הימים ושימשה אירוע מוקן לגיבוש עמדת ישראל לפני הצעות המושתתות על כוחות בינלאומיים לשמירה על ביטחונה.

כוחות יוניפיל' לבנון

ماוחר יותר, במחצית שנות ה-80 של המאה הקודמת, התברר לי נציג מודיעין בפיקוד צפון כי יוניפיל', כפי שכונה כוח האו"ם לבנון, היה לתלי עיל לחוטין. יוניפיל' הקם בשנת 1978 בהתאם להחלטת מועצת הביטחון 425 בעקבות מבצע ליטני – בו נכנסו חיילי צה"ל לבנון בתגובה למתקפות טרור חזירות ונשנות של אש"ף על צפון הארץ. המנדט של יוניפיל' היה לוודא כי ישראל אכן נסoga מלبنנון, להחזיר על

דגל האומות המאוחדות לצד
דגל חיזבאללה בדרום לבנון,
בקרבת הגבול עם ישראל.

מקיימים את הסעיפים הביטחוניים בהסכם עם ישראל, בשעה שהשלטונות הפלשתינים מסתיגים בחריפות מஸפר הגבלות ביטחונית – לדוגמה פירוז – אותן הם רואים כפגיעה במערכות הפלשתינאיות, יש לצפות כי ממשלה שכזאת לא תעודד את המשך נוכחותם של הכוחות הבינלאומיים. מה מלמד הניסיון בהקשר זה?

בעה הוצבו משקיפים אירופאים לאורך הגבול המצרי, בהתאם להסכם המערבים ברפייח, שהושג בתוקפה של מצירתה המדינית קוגודיסיה ריס בשנת 2005. אולם האירופאים נטשו את עמדותיהם כאשר התהממה הלחומה הפנים-פלשתינאית בין החמאס לפת"ח בעקבות ניצחון החמאס בńוחיות לרשות המחוקקת הפלשתינאית בשנת 2006. המשקיפים גם נפלו קרבן לחטיפות מצד הפלשתינים המקומיים, והדבר תרם להחלטתם לפנות את האזור.

בכל-airico שחתה שליטת הרש"פ לא הצליחו סוררים בריטים ואmericנים לאכוף ב-2006 עונשי מאסר נגד מחלבים פלשתינאים כפי שוטכו בהכנות בינלאומיות. בסופו של דבר נאלץ צה"ל לפעול ונכנס לבית הסוהר על מנת להבריר את האסירים הפלשתינאים, שטילו באופן גלי ורחבות ירייהם בכל עת שעלה הרצון לפניהם, לבתי כלא ישראליים. ב��וצה זאת, שהיתה אמורה להיות תחת פיקוח של כוח בינלאומי, היה גם אחמד סעัดת, ראש החזית העממית לשחרור פלשתין שהיה האחראי לרצוח השר רחבעם זאבי ב-2001. אכן מדובר בשימה מוגדרת מאד ומצוצמת בהיקפה שהיתה באחריות שתים מהמדינות המובילות בעולם, ארה"ב ובריטניה, ומה התוצאה?

הצגת נוכחותם של הכוחות הבינלאומיים ככאלה שאמורים לספק פתרון לביעות הביטחון של ישראל בעקבות נסיגה מהשטחים היא איחית עיניים. הפתרון הזה לא עבד באזורי עבר ואין סיבה להניח שייעבוד בעתיד. איפילו הלחימה נגד אל-קאעידה והטליבאן באפגניסטן, משימה שנתפסה כמוגבה על ידי הקהילה הבינלאומית כולה, עמודה לספוג מכשה עת חלק מהמדינות מוציאות את כוחותיהן לא שום סמן של הצלחה – רק מושום עייפות דעת הקהל. הניסיון הישראלי למיד שהכחות היחידים שניטו לסמון עליהם למשימה זו הם חילוי צה"ל. יתר על כן, נוכחותו של כוח או"ם או כוח בינלאומי אחר יפעל כאמור נגבי יכולת ההגנה העצמית של ישראל.ישראל לא תוכל להתעלם מקיומו ותחשוש לסken את חילויו, אך שהוא מכשול בפני צה"ל ובעצם קיומו ייתן מחסה לכוחות שייפעלו נגד ישראל. על כן חיבור ישראל לשמר בדיה את הזכות הבלעדית לפעול נגד קבוצות טרור מזיניות ולפсол את האופציה של כוח בינלאומי.

ישראל רוצה להגן על עצמה – ב עצמה

העיקרון החינוי הישראלי-tagן על עצמה בכוחות עצמה אינו בגדר חידוש. הוא היה אחד מהעקרונות העיקריים בתפיסה הלאומית של בן-גוריון מאז מלחמת העצמאות. זה היה עיקרון יסודי שינכן מההבנה שגם ישראל תאבד את יכולת להגן על עצמה בעצמה היא מאבדת הן את הלגיטימציה לקיים והן, במסלול אטי, גם את הלגיטימציה שלה בעיניו העולמי. וכך מהתמיד כך היה פניו הדברים ולכן אין פלא שרבים בעולם, כולל האו"ם, הכירו בזכותה של ישראל לגבותה

גם ביום יונייפ"ל מספק תזכורת תמידית לציבור הישראל לחולשתם של הכוחות הבינלאומיים המופקדים על מניעת התקפות טרור נגד ישראל. מאז הנסיגה החידצתית של צה"ל מדרום לבנון במאי 2000 התעכמו מאגרי הנשק של החיזבאללה במדינות ובאיוות, תוך שהוא צובר כ-20,000 רקטות, שמהן נורו למעלה מ-4,000 לעבר ערים ויישובים ישראליים במהלך מלחמת לבנון השנייה ב-2006. זאת ועוד, במציע של החיזבאללה באוקטובר 2000 חדרו כוחותיו לשטח ישראל, אל מעבר לגבול אליו נסoga ישראל על פי דרישת האו"ם, חטפו שלושה חיילים ישראליים ורצו את הinter. הכל התרחש מתוך לאפה של עמדת יונייפ"ל ממש ניתן היה לתצפת בקלות על האירוע, כשהאזור כולם אמרו להיות בשליטת יונייפ"ל. גם לאחר החטיפה לא הקים יונייפ"ל מחסומים על מנת לעצור את כל הרכב של החיזבאללה שהסייעו את השבויים הישראלים.

יונייפ"ל בדרום נושא יותר להתערב נגד מבצעים ישראליים לצורכי הגנה עצמית מאשר כנגד צעדי תוקפות מצד החיזבאללה

מאז מלחמת 2006, ולמרות הכנסתת תגבורת של 10,000 כוחות ליונייפ"ל בדרום לבנון על פי החלטת מועצת הביטחון 1701, התחמש החיזבאללה מחדש בקצב מסחרר. כך צבר כ-45,000 רקטות חרף העובדה שיונייפ"ל היה אמור לשדרג את המנדט שלו לשמרות השלום. אמנם הנוכחות המוגברת של האו"ם בדרום לבנון הכנידה על פעילות החיזבאללה מזרום לנهر הליטאני ואילצה אותו להבריר חלק ניכר מהפעולות צפונה מאותו קו. ברם, החיזבאללה מוסיף לפעול בגלוי, תוך הפרה בוטה של החלטות האו"ם 425 ו-1701, הארגן מעולם לא צית לדרישות יונייפ"ל ועתה ברור שבסה"כ העתיק את פעולתו בדרום לבנון לתוכה הכפרים אליו הם אין יונייפ"ל מעוד להיכנס.

ב يول ובאוקטובר 2009 התאפשרו בלבנון מציגו נשחק גדולים, והוא"מ טען כי לא ידע מואה על קיומם. טענה זאת שמה למשל ולשנינה את תפקידו של האו"ם וכוחותיו האינטימיים (כפי שהתפארו רבים לאחר חיזוקו של יונייפ"ל בשנת 2006), שהרי כל לבנוני יודע כי عشرות מתקנים כאלה פזירים ברחבי דרום לבנון, וכי מאות פעילי חיזבאללה מתחאמנים בכפרים ובקיבותם, אך איש מהם לא נעצר. ככלומר, בדרום לבנון ולא תרמה דבר לכך שיישאר נקי מאמצעי לחימה שאינם מוחזקים בידי הצבא הלבנוני.

כוחות בינלאומיים והפלשתינים

מה צפוי להתרחש אם יושגו כוחות האו"ם למדינה פלשתינאית ריבונית, כאשר הממשלה הפלשתינאית עצמה אינה מעוניינת בניטול ובשיבוש פעילותם של ארגוני טרור? כיצד יפעלו כוחות בינלאומיים כאשר מרכיבים שונים באוכלוסייה יאימנו על חילוי האו"ם, עבידוד הממשלה הפלשתינאית או בלבדה? אם יתפרטו כוחות בינלאומיים על מנת לוודא שהפלשתינים

כוחות שלום מערביים/כוחות נאט"ו: לקחים מאזרים אחרים בעולם

שני חברי משלחת הבקרה של האיחוד האירופי מציעים במסר סריקה המופעל על ידי איש משטרת הגבולות הפלשטיינית במעבר רפיי ב-25 בנובמבר 2005. המשקיפים האירופאים נטשו את עדמותיהם לאחר התפרצות האלימות הפלסטינית הפונית בין פ"ח לחמאס בעקבות ניצחון החמאס בבחירה ברצועת עזה ב-2006.

לאור הרוקוד המאכזב של כוחות האו"ם, עליה ההצעה לשגר כוחות נאט"ו כתחליף, בהנחה שהם חזקים יותר וסיכוייהם לעמוד במשימה גדולים יותר. בעוד שכך כוחות האו"ם עשויים להגיע ממדינות לא-מערביות שכוחותיהם מוצדים ומאמנים בצורה לקוייה, הציפיות מחייבי נאט"ו גבוהות יותר. כפי שנאמר, כוחות האו"ם משמשים בדרך כלל כוחות השלום על מנת לבדוק את מידת העמידה בהסכםים – אך פרישה של נאט"ו עשויה גם לכלול יעדים שאפתניים יותר, כגון אכיפת השלום: לנכונות הפסקת מעשי האיבה על הצדדים הניצים, גם ללא הסכמתם. אולם יש לזכור כי אפילו לנאט"ו יש מגבלות רבות.

לדוגמה, כוחות נאט"ו, שנפרשו בבסניה על מנת לאכוף את הסכם דיסון מ-1995, פעלו ביעילות לאחר שיגוסלביה נכנעה ללא תנאי. אולם במקורה הפלשטיינאי לא מדובר בכינעה של הפלשטיינים או החמאס, וגם ישראל וגם הפלשטיינים אינם דורשים כניעה של הצד השני. בסופו של דבר צבא יוגוסלביה נסוג מקוסובו ובכך יצר מציאות פיזית של הudder מגע בין הפלגים הניצים. תנאים כאלה לא הושגו מעולם בסכום הישראלי-פלסטיני ואינם ברוי-השגה בעtid הנראה לעין.

בשלבים המוקדמים יותר של מלחמת בוסניה הייתה קיימת נוכחות צבאית מערבית ברובה, שנקרה "כוח המגן של האו"ם" (UNPROFOR), תחת מנדט האו"ם. למרות שכוחות

בוטחים ומוכרים" ולחילופין "גבولات בני-הגנה" – עקרונות שערכו לגיבוי בינלאומי וועגו בחליטת מועצת הביטחון 242 שהתקבלה לאחר מלחמת 1967 והנחתה את הדיפלומטיה הישראלית-ערבית מאז ועד עתה. הנשיא ג'ורג' W. בוש נקט במילימ"ר במפורש בעקבות הנשיאותית שסייע לראש הממשלה לשעבר אריאל שרון ערבות הנסיגת מרצעת עזה ב-2005, ואמרתו: "ארה"ב חוזרת על מחויבותה האיתנה לביטחון ישראל, כולל גבולות בוטחים ובני-הגנה ולשמור **ולחזק את יכולתה של ישראל להרתיע ולהגן על עצמה בכוחות עצמה** נגד כל איום או צירוף אפשרי של אוימים".

בדרכן כלל כוחות בינלאומיים מסווגים לפעול רק בתנאיו שני הצדדים מפגינים את הרzon הפליטי הדורש לקיום הסכמים דו-צדדיים. במקרים כאלה עשוי עשי כוח בינלאומי לסייע בפיקוח על קיום ההסכם, כפי שארע עם הסכם השלום הישראלי-מצרים בחצי האי סיני, או אפילו לשמש גורם מתווך כישיש יחסיים. מאז ה-3 באוגוסט 1981, כמשמעותם על הכוח הבינלאומי הממומן בידי ישראל, מצרים וארצות הברית, קיימו הסעיפים הביטחוניים על ידי שני הצדדים. חשוב לציין שהישראלים והמצרים דבקים באינטראס הדו-צדדי לקיים תנאי ההסכם. אבל גם באזרע זה, שבו קשה להסתיר תנועות וכוחות, במקרה שאחד הצדדים יחליט להפר את ההסכם – לא יוכל הכוח הבינלאומי למנוע זאת ממש.

יפעלנו נגדם אם יוכנסו לכפרים. כך הפקו הכנים שבסיטה שבנו לנארה פועל יונייפ"ל במנדט מלא מעכזרת האו"ם לשטחים סגורים מבחינת האו"ם והוא פשוט לא נכנס אליהם. מחשש לאליומות נגדו לא מבצע יונייפ"ל אפילו את המינימום הנדרש מעצם הימצאותו בשטח והוא מעדיף לעצום עניינים, שלא לדבר על כך שאינו יוזם דבר.

יש הסברים כי אם יציד כוח ערבי נסוח נאט"ז בגיבוי המאו"ם, ייתכן שייקטנו הפסיכונים הרכויים בהתרסות ערבית במצרים התיכון. בעבר היה אמרו מנדט מטעם מועצת הביטחון של האו"ם לספק לנוכחות השלום לגיטימיות מועדףת, שתעניק הגנה מסוימת לנוכחות השלום. אולם הסכמה לנוכחות השלום אורבת מקבוצות קיצונית אסלאמיות ועל כן, מנדט המאו"ם לא בהכרח יהפוך אותן לרצויים יותר. באוגוסט 2003, בתקפת אל-קאעידה על מסטה האו"ם בג'גד, נהרגו בפיצוץ משאית תופת הנציג המיעוד סרג'יו ויארה דה מלן-16 בני אדם נוספים. לאור זאת, יציד אמרו האו"ם לנוכח-Caliph קבוצת טרור? בקרב גורמי האסלם הרדיkal אין מנדט האו"ם שום לגיטימציה.

נוכחות אבידות בנفس מабדים כוחות בינלאומיים לעתים קרובות את התמיכה הפליטית שמננה הנהנו מצד המדינות שנידבו אותן לשימחת השלום. במלחמות עיראק, הקואלייטה בראשות אריה"ב איבדה יחידות מדיניות שחושש לביטחון. לאחר התקפת אל-קאעידה על מדריך, נבחרה בספרד ממשלה חדשה שהזיכאה את כל הכוחות הספרדים מייראך. המשך פריסתם של הכוחות ההולנדיים באפגניסטן הפך להיות שני במחלוקת בארצות השפלה בשנת 2010 והביא להזאתם, והדבר נכון גם באשר ל肯דזה ולפולין, שהודיעו על הצעת כוחותם מאפגניסטן בעיצומה של המלחמה שם. השאלה לגבי כל ההתנהלות הראויים לנוכחות בינלאומיים, כולל כוח נאט"ז, בין אם מדובר כוח בינלאומי של משלחה או בכיפת השלום – נותרה בעינה. לדוגמה, האם מותר לנוכח בינלאומי פתוח באש כאשר הוא מותקף, או האם מותר לנוכח בינלאומי פתוח את כוח האש שלו על מנת למנוע מעשה תוקפנות. בתקוף תפיקdem בכוחות שלום מטעם האו"ם נاسر על הכוחות הבולטים ברואנדה לנקט פעולה נגד רצח העם שיזמה מיליציות החוטו נגד בני שבט הטוטסי, והאו"ם לבנון לא פתח באש אפילו פעם אחת כדי למנוע טרור או התקפה על צה"ל בכל שירות שנות פירטו לבנון.

אפילו כאמור מדווח בפרישה המאסיבית של כוחות נאט"ז באפגניסטן, מדיניות אירופה הקפידו על תמרורי אזהרה בהפעלת כוחותיהן והגבילו את השימוש בהם רק למשימות הבטוחות ביותר, אסרו על מבצעים ליליים והגבילו את מיקום הכוחות לאזורים שנחשבו יחסית לטבוחים יותר. פעולות רבות חיבינו התייעצויות בין המפקדים בשטח לבן בירויותם באירופה בטרם ניתן היה לנקוט בהן, ובמקרים מסוימים הוצאו כוחות שהיו חלק מברית נאט"ז מכלל פעילותם במבצעים נגד ארגוני טרור.¹ הגeneral ג'ון קרוזוק, המפקד העליון לשעבר של כוחות הברית, הודה ב-2009 שעל כוחות האו"ם ובצו 83 מגבלות לאומיות, שה劄לו לצמצמן עד לכ-70%.²

אלו היו למעשה צבא מערבי מצוין כהלהנה, UNPROFOR לא מנע את מעשי הטבח הידועים לשטחה באותו עימות. בהקשר זה חשוב לציין את הפקרת המוסלמים בסרביה נצחה ב-1995 על ידי היחידה ההולנדית של האו"ם, אשר הותקפה בידי הצבא הסרבי הבוסני. במקורה זה נרצחו 8,000 אזרחים. נאט"ז היה אמור להתערב רק בהסכם האו"ם, שכן על פי מגנון המפתח הכפול נדרשה הסכם שני הארגונים להפעלת כוח נאט"ז.

בין אם תהיה פרישת כוחות תחת מנדט נאט"ז או האו"ם, כל כוחות השלום ישאפו ליחסים תקינים עם המיליציות האלימות

בין אם יתפרק הכוח הבינלאומי תחת מנדט האו"ם או תחת מנדט נאט"ז, הרי ככל שיופעלו הכוחות בתחום מצב של עימות, הם ייתקלו בבעיה עקרונית זהה העומדת בפניי כל כוח שלום מסווג זה: הצורך לתחזק יחסית העבודה תקינים עם המיליציות וקבוצות הטרור האלימות. כוח UNPROFOR בבוסניה לא רצה ליצור ניכור בין הצבא הסרבי הבוסני, שלפעמים איים על כוחות האו"ם ולתקוף אותם כבני ערובה.

באופן כללי ניתן לקבוע כי "כוחות שלום" נוטים לאמץ עמדה ניטראלית טהורה בין הצד המבוקש לחדרו תחת שלום וביטחון ובין הצד שם אמורים להגן עליו, בראש ובראשונה מתוך שיקולי הישראל. הצורך בניטראליות לשם הגנה עצמית וחוסר הנכונות להסתכן כדי למנוע מהאשימים לפתח באש, הוא אחד הגורמים המוכזים לחוסר ייעולותם ולחוסר אמיןנות של כוחות אלו בשעת פקודה.

הצורך התלויי בניטראליות והסכמה האורבת לנוכחות השלום כאשר הם מנסים לבצע את משימותם כהלכה אינם תאורטיים בלבד. הכוח ששוגר לבנון באוגוסט 1982 דמה יותר לכוח נאט"ז מאשר לשלחת משקייף או"ם. הוא הוכב מיחידות בריטיות, צפתיות, איטלקיות ואמריקניות. באוקטובר 1983 הותקפו בסיס החילום הצרפתים ומטה הנקהדים האמריקניים בידי מגנים מתאבדים שייעים, על פי הוראות מטהרן, ונ נהרגו קרב ל-300 מאנשי הכוח. בתוך שנה נסגו שני הכוחות לבנון, עובדה הממחישה לא רק את הסכנות העומדות בפניי שומרו שלום, אלא את המציאות שבה הם נוטשים את הזירה לאחר שפגעו התקפה. עובדה זו ממריצה את כוחות השלום בירתר שאות לרצות את הצד הטרוריסטי או המתוקם, היהות ועימות מול כוחות אלו יוביל לכישלון משימת השלום.

יונייפ"ל הוכיח זאת פעמים רבות. אנשי העדיפו פעם אחר פעם להכחיש את הפרות החלטה 1701 על ידי חזבאללה חרף הנסיבות הח-משמעות לכך, או נטו להמעיט בחשיבות ההפרה, בעיקר מושם הכח מפעולות ענישה שיבצע הארגון נגדם. מעבר לכך, הם נמנעים מלהיכנס לכפרים אליהם העבר היזבאללה את פעילותו לאחר המלחמה ב-2006, בין השאר כי הכנים, בשליחות חזבאללה, הזהרו את אנשי האו"ם כי

כוחות הצלחה מוחפשים
גופות בהריסות שగירורו
ארה"ב בביירות, לאחר
פיגוע התאבדות שביצעו
חיזבאללה ב-18 באפריל
1983, שגבתו יותר מ-60
קורבנות. ב-23 באוקטובר
1983 תקפו שתי משאיות
טופת בניינים שאסכו
כוחות צבאים של ארה"ב
ଓزرفת בביירות, והרגו 241
חיילים אמריקנים ו-58
חיילים צרפתים.

כוחות בינלאומיים מגבלים את יכולת ההגנה העצמית הישראלית

ישראל חיבת להיות מוכנה לאפשרות שgam לאחר חתימת הסכםם והקמת מדינה פלשתינית מפורצת, תימשך נגודה פעילותן של קבוצות כגון החמאס והג'יאאד האסלאמי ואפיון כוחות הביטחון של הרשות'פ שאותנו בידי האמריקנים, גם אם יהיה בכך ממשום הפרה של הסכמים. ישראל חיבת להביא בחשבון כי יתרן שבנסיבות הללו כוחות בינלאומיים לא ינקטו פעולה. למעשה ניתן להסיק ממתקפת הטילים של החמאס נגד ישראל אחרי הנסיגה מרצועת עזה, שתறחיש דומה עלול להתפתח גם בגדה המערבית ומישור החוף יהיה נתון למתקפת טילים מזרחה.

בתראxis שכזה וכוחותינו של כוח או"ם על אדמה פלשתינאית לא רק שלא תועל, אלא שהוא תגביל את חופש הפועלה של צה"ל. צבא ישראלי לא יוכל באש נגד האויב בילויוד אמת מיקומם של אנשי האו"ם. כך עלולה ישראל לעמוד כאשר ידיה כבולות ללא יכולת לפעול נגד הטרוריסטים: נן

**נאט"ו נותר גוף כבד ואטי.
לאור הרקורד שלו באפגניסטן
קשה לדמיין שכוחות דומים
יתגלו כיעילים בגדה המערבית
מול גירה ומעשי טרור
בשתיים בנויים**

נאט"ו נותר גוף מגושם במיוחד בתחום קבלת החלטות ומהירות התגובה על דרישות דחופות מצד המפקדים. במצבים נגד הטrror היוכלה לפעול במהירות ובמחלטיות חיונית לשמירה על השלום ולמנעת מתקפות. לאור הרקורד של נאט"ו באפגניסטן קשה להעלות על הדעת שכוחות דומים יהיו יעילים בגדה המערבית – איזור צפוף אורבני (למשל הקסבות בערים) או מרחבי התיישבות הכפרית, שאינה מקבלת זרים.

נשיא מצרים גמאל עבד אל-נאצר עם מוד"ל האו"ם או-תאנט, ב-24 במאי 1967, שביעים טרם פרוץ מלחמת ששת הימים. תאנט קיבל את דרישת נאצר להסיג את כוחות UNEF, כוח החירום שהוחזק בסיני מאז מבצע סיני ב-1956. נאצר המיר את כוחות UNEF ביחסות צבאות מצרים לקרהת פתיחת מעשי האיבה נגד ישראל.

אם היישות הריבונית הפלסטינית העתידית תהיה למדינה בעלת מחויבות חזקה לשולטן החוק? ללא סיווע צה"ל בלחימה בטרור, האם יצליחו כוחות הביטחון של הרשות' פ' להציג לשליטה מלאה בשטח ויפרקו את נשקן של קבוצות טרוו לגון החמאס, הג'יהאד האסלאמי הפלסטיני וגדודי חילוי אל-אקס'א? ההתקפות מהמצב הנוכחי בקיצ' 2010 מתעלמת מכך שצה"ל רדף את הטרוור על שלוחותיו השונות ברצועות ובנכחות מכך מבצע חומת מגן וכיבוש השטח על ידי החדש באביב 2002. האם לא מטריה של צה"ל מעלה לראשונה וללא השתתפות צה"ל בעקבות הטרוור ניתן היה לසמוך על הפלשטיינים? אין שום ביטחון בכך, נhapוק הוא – יש בסיס רחב לפיקק בכך. בסופו של דבר, בנסיבות הפלסטיניות האחרונות שהתקיימו בשנת 2006 זכה החמא"ס לדוב גם בקרב נציגי יהודה ושומרון בפרלמנט ואין זה שכן שעייר כוחו היה מרכז רק בעזה.

במהלך יישום הסכמי אוסלו הקים יאסר ערפאת את ה"תנזים" ככוח ביטחוני נפרד מחוץ לרשות' פ', שלא היה בשליטת הפט"ח ולא היה מחייב להסכם דו-צדדיים. התנזים הופעל נגד ישראל בעתו הسلمנה נסוח האינטיפאדה השנייה. מי ימנע מוגדים צבאים למחצה לצוץ שוב? כיצד יראה המזרח התקין בשנים הבאות נוכחות החרות שmagba'a אריאן ופעילות אל-קָאעידה המתקרבת לגבולהו ישראל?

בינתיים, שליטה פלשתינית על שטח עצמאי עלולה לחזק מחדש את המוטיבציה של הפלשטיינים להנחת מכנה ניצחת על ישראל במקפה אסטרטגית כוללת על ישראל. תרחיש כזה הופך להיות סביר יותר ונוכחה המרחק הקצר – 13-19 ק"מ בלבד – בין הים התיכון למדינת הפלשתינית. במקרים מסוימים, פירושו של דבר שככל מתקפת טילים פלשתינית תהווה איום חמור על העורף הישראלי וישראל תיאלץ להיעזר לנטרול המתקפה הפלסטינית.

יכשלו הכוחות הבינלאומיים במניעת מתקפות טרוריסטיות על ישראל, אך יצילחו למנוע מישראל הגנה עצמית. אין זה מסרייס הזוי, זאת מהדורה שנייה של תפוקד כוחות האו"ם לבנון בכל שנות שהותו שם.

בנאמנו האחרון לפני הכנסת בספטמבר 1995 אמר יצחק רבנן שצה"ל חייב לשנות בביטחון הירדן "במובן הרחב של המונח".³ הסיבה לכך ברורה לכל אדם שambil בענייני ביטחון ואשר רוצה ביטחון לישראל – ישראל חייבת לבדוק את השיטה לאורך נהר הירדן כדי למנוע הברחת אמל"ח, מחברלים וידע לשימוש הטרוור.

בעומק השטח יפעל כוח משטרה פלשתינית שיטפל בעוויות פנים ואכיפת חוק, אך יוסלו מגבלות על כל הונשך ברשותו מבחינת איזותם ונסיבותם.

חייבת להיות הסכמה מושגנה של פעולות טרור או "דلت מסתובבת" פלשתינאית, צה"ל יכנס לשטח על מנת לעצור חסודים ולמנוע התקפות נוספות. אי אפשר לדרש מהפלשטיינים לאסור או לפגוע בניין עם שיפעלו נגד ישראל – זאת דרישת שאין סיכוי שתתתמש אלא בזמנים מוגדרים כאשר לישראל ולרשויות הפלשתיניות איןטרס זהה או פחד שווה מפני מבצעי הטרוור, אין שום ערבות שזה יהיה המבצע בעtid – נhapוק הוא.

מי יערוב לפירוז?

כינונה האפשרי של מדינה פלשתינית מציב אתגרים ביטחוניים עקרוניים לישראל. גם מול ישות פלשתינית ריבונית מפורצת וmobokrat, הויתור על שליטה ביטחונית בגדה המערבית יציב שאלות קשות בפניהם יcolsנה של ישראל להבטיח את ביטחונה בעtid.

מוח"ל האו"ם לשעבר קופי ענאן עם מנהיג החיזבאללה השישי נסראללה בלבנון, ב-20 ביוני 2000. הפגישה העניקה הכרה להשפעת החיזבאללה בלבנון. מאז מלחמתו בישראל ב-2006 התרחב כוחו של החיזבאללה הרבה מעבר לדרום לבנון לתוככי מרכז צפון המדינה, והפך לחילן מן הממסד השולטני.

נראה שלאחר נסיגה מיהודה וشומרון, אם תתאפשר על בסיס זה או אחר, לא תהיה כל דרך לנטרול את האיים הללו לחולstein, אבל ניתן לצמצם את הסכנה במידה רבה על ידי מביעת העצמת יכולותיהם הצבאיות של הפלשתינים – הן היכולות הקשורות למתקפת כוחות נידיים על ישראל, הן יכולות שימוש בכוח האש שניתן לבנותו בקלות בחסות שקט המאובטח על ידי כוחות בינלאומיים והן יכולות הטרור לסוגיו.

- noch החשות הללו יש להקפיד על העקרונות הבאים:
- אף צבא זר לא יוכל לשטח הרשות או המדינה הפלשתינית.
 - לא יוקם ארגון צבאי מכל סוג שהוא בטריטורייה הנ"ל בין אם הוא משתרע למדינה אם לאו.
 - לא תותר הברחת נשק מכל סוג שהוא לתוך השטח מכיוון מזרחה או מכל כיוון אחר.

אם תופור אחת משלוחת המגבילות הללו, זה"ל חייב להיות במצב שבו יוכל להתערב ולהחל את האיום. "יכול" פירושו כאן בהיבט המדיני – נשים לישראל גיבוי מדיני ולגיטימציה בינלאומית למשעה, גם אם יגרמו לקרבנות בצד השני – והן בהיבט הצבאי, קרי יכולות מודיעיניות וטקטניות ראיות.

שלושת התנאים הללו נובעים מה הצורך בפירוז מלא של כל ישות פלשתינית, אולם תהיה זאת טעות אiomah להפקיד את הפיקוח על הפירוז בידי כוחות בינלאומיים בגדה המערבית. כוחות בינלאומיים מועלם לא הצליחו במשימות נאשר אחד מהצדדים התעלם ממחיובתו, ואין כל סיבה שבמקרה הנוכחי יחול שניינו לטובה. אנו חווים לוודא כי זה"ל הוא שיאיה אחראי על גבולותיה החיצוניים של הרשות הפלשתינית哉 כדי למנוע את הסיכון.

הריגת כוחות שמורי השלום היא דרך יעילה בארסנל הטרוריסטי לשבור את הנכונות למעורבות של מדינות השולחות כחות למטרה זו

כן ת策ר ישראל לגash תכניות הגנה ללא היתרון הטופוגרפי הكريטי של שליטה בגב ההר בגדה המערבית. כן, כל פלשתינאי המצדיד ברקעט קסאם פרימיטיבית מותוצרת בית או מי שתהיה בראשותו מרגמה 82 מילימטר והניצב על השטח החולש הפונה מערבה, יהיה מסוגל לפגוע בכל הטעופה הבינלאומי היחיד של ישראל ובערים המרכזיות במישור החוף. זאת מציאות חדשה, שבה תתקשה ישראל להגן על עצמה הן מול כוחות נידיים והן נגד ירי רקטות או נשק אחר. במצב לא יציב ולא יכולת הגנה אמיתית תעלה השאלה הקשה: האם ואיך תוכל ישראל בנسبות הללו לספק לעצמה הגנה. התשובה לכך לא תהיה ברורה בתנאים החדשניים.

עתים נוטים לענות לשואלי שאלות מעין אלה כי הם מגזינים או כי הם קיצוניים, כי לא אלמן ישראל וכי זה"ל החכם והחזק ימצא פתרונות ראויים גם למצבים החדשים, וכי אם יסתבר שהמצב קשה מעבר למצופה, תמיד תעמוד לישראל היכולת והזכות לנכוש חזרה את השטח. אלו אמורויות מקומות וחסודות בסיס או קשר למציאות העתידית. אחרי לך'י אוסל', אחרי שהסתבר שהתרחישים הפסימיים ביותר באשר לתוצאות הביטחוניות של התהילה היו פחות חמורים מההתרחשות במציאות וכי זה"ל אין תשובות ואת אלה ששש לו אונו יכול למשם בגין מגבولات מדיניות, שתהinya עוד חמורות יותר לאחר שיושג הסכם, אחרי כל אלה כיצד אפשר להתעלם מהערכות המצירות את העתיד באוטם צבעים ממש על פי דוגמת העבר?

הערות

- 1 ג'יימס ספרילינג ומארק וויר, "נאט"ו מקומותבו ל凱abol", *International Affairs* 85:3 (2009):509.
- 2 ארנו דה בורשגרב, "הזהירות מסורת את בעלות הברית בנאט"ו", *Washington Times*, July 15, 2009.
- 3 http://www.mfa.gov.il/MFAArchive/1990_1999/1995/10/PM+Rabin+in+Knesset.Ratification+of+Interim+Agree.htm.
- 4 ויליאם דורך בשותפות עם מילן אנגלנד, *מטרת פעולות השלום*, עמוד 8. *The Purpose of Peace Operations* (New York: Center on International Cooperation, New York University, 2009).

מסקנות

במזרח התקיכון, כמו בכל מקום שבעולם, כוחות בינלאומיים הtagלו חד-משמעית כלפי אמנים בתפקידם כמנועי אלימות, במיוחד כאשר אחד מן הצדדים קורא עליהם תיגר כפי שארע במקורה של נאצ"ר ב-1967 או במקורה הנוכחי של החיזבאללה. הטרוריסטים פוגעים והורגים חילילים בכוחות אלה כדי לשבור את נחישותן של המדינות שלוחות את הכוחות. מכל מקום, מבחינה היסטורית גלו כוחות בינלאומיים חזר נוכחות להעתמת צבאיות עם אלו שקראו תיגר על פי כליה התנהלות במקורה של כוחות נאט"ו סביר שייפעל על מגבים ביוטר וחתת שרשות פיקוד חלשה שתפגע ברמת התפקוד בתרחישים שיישראל צפיה לעמוד בפניהם.

אשר על כן, דרישותיה של ממשלה ישראלי לפירוזה של כל מדינה פלשתינאית אמורים למנוע את נוכחות של כל צד שלישי חמוץ או כוחות בינלאומיים בשטחה של מדינה פלשתינאית עתידית.

ועל מעבר לכך, גם אם נאט"ו הייתה מסוגלת לפתח את בעיותה לגבי מגבלות הנקבעות על ידי המדינות השונות ונוהלי קרב הממצאים ייעילות כוחותיה, וגם אם ייעולותם של כוחות האו"ם הייתה מושטרת בהרבה, נותר על כנו עקרון יסוד בדוקטרינה הצבאית הישראלית – ישראלי "תגן על עצמה בכוחותיה בלבד". ישראלי התגאה תמיד בעובדה שמעולם לא ביקשה מחילים מערביים, כולל חיילים אמריקניים, לסכן את חייהם למען הגנתה. מעורבות של אחרים בהגנה על ישראל הוא ערבות לקקלול היחסים עם מדינות אלה, שתהיינה רגשות לביטחון חיליהם יותר מאשר לביטחון ישראלי, ואין להלן על כן.

העיקרונות שישראל תישען על יגולותיה הביטחונית נותר חשוב במיוחד לאור תרחישי האיום האפשריים ואפילו הווודאים לאחר חתימה על הסכם עם הרשות⁷. כיום אף בעתיד הנראה לעין, אין בכוחו של גורם כלשהו ברשות⁷ לפרק את ארגוני הטרו, כגון החמאס והג'האד האסלאמי ועל ישראל להתכוון למלחמה נגד הטרו גם לאחר חתימת הסכמים.

יתר על כן, אם תעמוד ישראל מול מתקפה קוונציאנו-אלית מזרחית, תיאלץ ישראל לבלום את המתקפה זו בבקעת הירדן – שם לא כן היא תיאלץ להילחם בשיטה פלשתינאי צפוף כשבה אל הקיר.

חשוב לציין כי התוצאה שתבצע מכוחות בינלאומיים בהסדר ישראלי-פלשתינאי עתידי היא מוגבלת. כוח שלום הוא ככל עיל בפוליטיקה הבינלאומית, אך מעט טבעו הוא מוגבל. הוא מסוגל להתמודד עם הorzות מוקומיות, אך רק בשולי תhalbין שלום. בכל עת שהאום גובר, קטנה יכולתו של כוח בינלאומי ל干涉 בו.⁴ החולשה הטמונה בכוחות בינלאומיים מגבירה את הרלוונטיות של עיקרונות היעשנות העצמית היישראליות, גם לאחר חתימה על הסכמי השלום.

שאלות אלו והזקרים מן ההיסטוריה מצביעים על חוסר האחוריות של הצדדים כי כוחות בינלאומיים יהיו אלה שעלייהם תסמן ישראל וביהם תעגן את ביטחונה וקיומה.

ישראל חוזרת לדיפלומטיה המושתת על ביטחון

דן דיקר

עמית במרוץ
היישלומי לענייני
ציבור ומדינה;
מנהל לעניינים
אסטרטגיים
בקונגרס היהודי
הלאומי

דיפלומטיה המושתת על ביטחון לעומת ביטחון המושתת על דיפלומטיה

נאומו המדיני של ראש הממשלה בנימין נתניהו באוניברסיטת בר אילן ב-14 ביוני 2009 החזיר את ישראל אל הגישה המושתתת על עקרונות הביטחון וה爱国יות. נתניהו עמד על כך שהיחסים בין הצדדים ינווהו על בסיס ההבדות: הכרה בישראל כמדינה הלאומית של העם היהודי³, פירוזה של המדינה הפלשינית העתידית ומענה לצרכיה הביטחוניים החינויים של ישראל.

נתניהו אכן ביטא קונצנזוס פוליטי ישראלי חדש לגבי תהליכי השלום, ובו זמנית השיב על כנה את הגישה הישראלית המסורתיות לדיפלומטיה של "ביטחון תחילת", שאפיינה את המדיניות של כל ממשלה ישראל מ-1967 עד לשנים הראשונות של תהליך אוסלו.

השיטה הישראלית לדיפלומטיה המושתת על הביטחון התעקשות על פירוז פלשתיני ובגולות בני-הגנה הן ערבות חוינויות לביטחונה של ישראל, nocach ai hovodot haumuka han LAGBI haflastaniyim v'hon lagbi הכוח האיראני העולה באזרע

גם ראש הממשלה המנוח יצחק רבין גם ראש הממשלה הנוכחי בנימין נתניהו צידדו בגישה "ביטחון תחילת" לגבי הגדה המערבית. אריאל שרון אף הוא הגן על הזכויות וה爱国רטיסטים הביטחוניים של ישראל בגדה, חורף ההתקנות והחד-צדדיות מעזה. החvíיאת של גישה זו בידי נתניהו לאחר שנבחר ב-2009 נראית לרווונית במיוחד לאור האיום בגין איראן ואיל-קആידה על משטרים ערביים נוספים למערב, כגון

מאז שנחתמה באוסלו הצהרת העקרונות עם הארגון לשחרור פלשתינים בהנהגת יאסר ערפאת בשנת 1993, הודהו צרכיה הביטחוניים החינויים של ישראל למעמד משני. הגישה הישראלית המסורתית הדוגלת בדיפלומטיה המושתתת על ביטחון הוסטה הצד לאות תורה ביטחון המושתת על דיפלומטיה. הגישה החדשה שלטה בחשיבה הדיפלומטית הישראלית האמונה שנitin לעורב לביטחונה של ישראל באמצעות הסכמי שלום.

על פי דוקטרינה חדשה זו התאפיינו המאמצים הישראלים לסיים את הסכסוך הערבי-ישראלי, כולל תהליך אנאפוליס ב-2008, ההתקנות מעזה ב-2005, הנסיגת מלובנון ב-2000 ונסיגת קמף-דייזיד ב-2000, בווייטרומים מרחוקי לנכת, שבמרקמים רבים היו חד-צדדיים מצדיה של ישראל בלבד. במקביל, התבקש צה"ל להattaים את דרישות הביטחון של ישראל למתחה המדייני וזאת כתחליף להגדרת "קוויים אדומים" ביטחוניים ננקודת מוצאי ליזמות דיפלומטיות טרם פתיחת המהלים או בשלהי ההתקלחויות שלה⁴.

המודיניות הישראלית של ויטורים תחילת וניסיון לאחר מעשה לacerb את הזכויות ודרישות הביטחון החינויות שלה יצרו ציפויות בינהוויות שישראל תמשיך להציג למנהיגות הפלשתינית הבלתי מתאפשרת ויתורים גדולים יותר כ"מחאות" על מנת לשדר אותם להיכנס למשא ומתן. הפלשתינאים, לעומת זאת, העמיקו את המודעות של הקהילה הבינלאומית למה שמנהייגות הרש"פ מכנה "זכויות פלשתיניות", המזગות כתשתית לשאיופתם למדינה שלהם.⁵ שתיקתן של ממשלה ישראל לגבי זכותה של ישראל למدينة יהודית עם גבולות בני-קיימה, בטוחים ובני-הגנה, צורה לבול בקשר בעלות-בריתה וחירופה את עיניהם של אויביה.

ראש הממשלה בנימין נתניהו
נושא נאום מדיני חשוב
באוניברסיטת בר-אילן
ב-14 ביוני 2009. נתניהו
קרא למנהיגות הפלשתינית
להכיר בישראל כמדינה
הלאומית של העם היהודי,
תENCE בהקמתה של מדינה
פלשתינית מפורצת, והצהיר
שירושלים תישאר בירתה
המאוחdet של ישראל.

אוניברסיטת בר-אילן **מרכז בגין - סאדאת** **BEGIN-SADAT CENTER**

מ-5,000 רקטות נגד ערים ישראליות במהלך המלחמה לבנון השנייה ב-2006. זאת ועוד, נסיגת ישראל מרצועת עזה ב-2005 הכפילה את מתקפות הרקטות וירי המרגמות על דרום הארץ – יותר מ-12,000 מאז 2001 – והובילה למבצע המגן של ישראל בעזה בדצמבר 2008 וינואר 2009, בגין ספגה ישראלית כלל-עולמי.¹³ יש לציין כי כישלונות אוסלו, אנאפוליס והנסיגות הטריטוריאליות למען השלום לא הרטיעו את הישראלים מחתירה לשולם, אבל הציבור הישראלי מפוכח כיום לגבי הסכנות הטමונות במשאלות לב ואינו מוכן לאמץ תכניות בלתי מציאותיות המתבססות על תקוות ארך סובלות מחסור אמינות. הציבור הישראלי רוצה בראש ובראשונה ביטחון וירושלים מאוחזת. נאום בר-אלן של נתניהו נפל לפיקר על אזכורים קשובות בישראל היהות ושיקף את הקונצנזוס הציבורי.¹⁴

גישתו של נתניהו זכתה לתמיכתו של מעלה מ-50 אחוזים מהציבור הישראלי, על פי סקר שנערך בידי "הארץ" למחמת הנאים.¹⁵ אריה שביט, כתב בכיר בעיתון "הארץ", כינה את הנעם "הഫכת נתניהו", והשווה את ראש הממשלה לטיודור הרצל – מייסדה של הציונות המודרנית. שביט ציין כי בנוסחת שבע המיללים – "מדינה פלשתינאית מפוזרת לצד מדינת ישראל והודית" – הוא שינה מן היסוד את השיח על הסכסוך. באמצעות הנעם הציב נתניהו אתגר חסר תקדים בפני העם הפלשתינאי והקהלת הבינלאומית.¹⁶

במשך דרכּ חסיבה זו, ציין נתניהו בנוובמבר 2009: "עלינו להבטיח שכל נשק לא יזרמו לאזרחים הפלשתינאים בגין המערבות החולשים על תל-אביב ומকיפים את ירושלים."¹⁷ ב-3 במרץ 2010, דיווח נתניהו לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת כי לאחר חשיבותה האסטרטגית של בקעת הירדן לא תוכל ישראל לסגת משם.¹⁸

לא הייתה זו הפעם הראשונה בה הדגיש נתניהו את פרדיגמת "הביטחון תחילת" לעשיית שлом. כבר ב-1997, במהלך הקדנציה הראשונה שלו, התבקש נתניהו על ידי ממשל קלינטון להסכים ל"פרישה מחדש ונסופת" בהתאם להסכם אוסלו, שדרשו מישראל לבצע נסיגה נוספת משטח בלתי מוגדר בגודלו בגדר המערבית.

במקום לדין עם הממשלה לגבי התנאים של פרישה מחדש "סבירה", כולל אחוזים מודיעקים של שטח, ביקש נתניהו מצה"ל לספק לו מפת ביטחון המפרט את צורכי הביטחון החינויים של ישראל בגדר המערבית. מפה זו נודעה בכינוי "מפת האינטרסים", ונתניהו הציג גרסהמנה בפני הנשיא ביל קלינטון.¹⁹ קבלת ההחלות של נתניהו בעת היא מדגימה עירוקן חשוב בגיןו לעשיית שлом, המשמשת נורוגלו גם עתה: העמדות הדיפלומטיות של ישראל לגבי תחילת השלם הן גזרות של הגדרת צורכי הביטחון הישראליים, ולא היפוכו של דבר.

החזרת גישת "הביטחון תחילת" של ישראל על כנה

התעקשותו של נתניהו על מדינה פלשתינאית מפוזרת ובגולות בני-האגנה אינה מיצגת אסטרטגייה חדשה. ראש הממשלה יצחק רבין הציג את חזונו לגבי גבולות בני-האגנה בשיאו של תחילן אוסלו, ב-5 באוקטובר 1995, בשעה

ערב הסעודית, ירדן, מצרים, לבנון ומדינות המפרץ. בשעה שהוא חותר תחת יציבות המשטרים הסוניים שכרכטו שלום رسمي או מעשי עם ישראל, המשטר האיראני גם מממן, מאמן ומhosts טרור היושבות על גבולותיה הצפוניים והדרומיים של ישראל, אף בגדה המערבית.

השיבה הישראלית לדיפלומטיה המושתתת על הביטחון והתקשרות על פירוז פלשתיני וגולות בני-האגנה הן ערובות חיוניות לביטחונה של ישראל, נוכח אי הוודאות העמוקה הן לגבי הפלשתינאים והן לגבי הכוח האיראני העולה באזרע.

נאום בר-אלן של נתניהו

נאומו של ראש הממשלה בנימין נתניהו במרוץ בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת בר-אלן הפק לרגע מכונן בדיפלומטיה הישראלית. מספר חודשים קודם לכן הקיים נתניהו קואליציית מרכז-ימין חזקה ששיקפה עלייה של 30 אחוז בתמיכה הציונית במפלגות הימין.⁴ הציבור הישראלי ביקש לשנות כיוון מהمدיניות של ראש הממשלה לשעבר אהוד אולמרט, שבמהלך ניסיונו הכספי להגעה להסכם שלום ולהקמת מדינה פלשתינאית הצעיר ויתורים חסרי תקדים למחמוד עבאס.⁵ מרומות הדואתו הפומבית של עבאס בוויתורים מרחיקי לנכ אל, ציין המנהיג הפלשתינאי שעדיין נוטרו "פארים רחביים בין הצדדים" שהובילו לישлон שיחות השלום.⁶ נשיא ארה"ב החדש ברק אובמה הפעיל לחץ יוצא דופן על ממשלה נתניהו לווייטורים נוספים, כולל הקפהה מוחלטת של הבנייה היהודית בגדה המערבית ובחקלים מירושלים, לחץ שעד מסתירה להבנות בורותין בי"ן ישראל לבן מஸל בש ו אף התגעש עם הסכמי אוסלו ומדיניותו של ממש קלינטון.⁷

נתניהו הכיר ברגעון של מדינה פלשתינאית עתידית,⁸ אך עמד על כך שגם הפלשתינאים יידרשו לבצע מחוזות גומלין ולהסכמים לשני עקרונות: הכרה בישראל כמדינה הלאומית העם היהודי; ופירוזה של מדינה פלשתינאית עתידית תונן היענות לערכויות ביטחוניות נוספות, כולל גבולות בני-האגנה עברו ישראל.⁹ הוא גם הציר שירושלים תישאר מאוחצת תחת ריבונות ישראלית.

נתניהו הציב ברגעון של מדיניות אוטו-ציונית הלאומית של ישראל וצורך הביטחון החינויים שלה, ורק לאחר מכן הכיר בדרישות הפלשתינאיות. מדובר בשינוי מஹוטי ביותר לעומת גישתו של אולמרט באנאפוליס, שבו נמחקו ריבות מדרישות הביטחון העקרוניות המסורתית של ישראל.¹⁰

מחייבותו של ראש הממשלה נתניהו לפרדיגמה המעלידה את הביטחון במקומ הרaisonnable במללה התקבלה בישראל בשיעור רצון, לאחר כשמי עשרים של דיפלומטיה המבוססת על יתוריהם שלא הניבו בפועל ביטחון או רצון טוב בינלאומי, שבחן נמחקו ריבות ישראל.

במהלך שלוש השנים הראשונות של תחילן אוסלו נהגו יותר ישראלים במקופת טרו פלשתינאיות לעומת 15 שנים שקדמו לחתימה על ההסכם ב-1993.¹¹ כישלון פסגת קמפ-דייזיד ב-2000 הביא לאינתיפאדה בה קיפחו את חיים יותר מ-1,100 ישראלים.¹² נסיגת ישראל מדרום לבנון ב-2000 הגבירה את تعוזת החיזבאללה, שיגור יותר

ראש הממשלה יצחק רבין בディון בכנסת ב-21 בספטמבר 1993, על הסכמי אוסלו. רבין דגל בשילוטה הישראלית בבקעת הירדן ובירושלים מאוחדת בכל הסכם קבע עם הרשות הפלסטינית.

רבין שלל את הרעיון של מדינה פלשתינאית ריבונית על כל המשטח מכך, ואמר בכנסת ב-1995, "אנו רוצים שזו תהיה ישות פחתת מדינה שתדאגו בצורה עצמאית לפלשתינאים החיים תחת מרותה."²³

ב-14 באפריל 2004, בחילופי מכתבים בין ראש הממשלה אריאל שרון והנשיא ג'ורג' וו. בוש, סוכם על התcheinות ישראל לסתור מעזה ולעומתה תניכת ארצות הברית בגבולות בני-האגנה לישראל.²⁴ כעבור שבוע הסביר שרון בכנסת את לשון המכתב האמריקני בציינו שהערבות האmericaniות כללו שני מרכיבים טריטוריאליים: ישראל תחזיק בגושי ההתקולות הגדולים בגדה המערבית ותקבל גבולות בני-האגנה. בנאום בעברית, חזר שרון על הביטוי "גבולות בני-האגנה"anganliit – "Defensible Borders" – במטרה להציג את המחויבות הנשיאותית האמריקנית. מה שההשתמע מתוך דבריו שרון לגבי המכתב האמריקני היה שמעבר לגושים הגודלים בקרבת היהיטה גם הכרה באזורי גאוגרפיים חינוניים בגדרה המערבית, כולל בקעת הירדן.²⁵ בראיון ל" הארץ"

שאשררה הכנסת את הסכם הביניים אוסלו ב'. לגבי הסכם הקבע עם הפלשתינים אמר רבין: "గבולות מדינת ישראל בעת פתרון הקבע יהיו מעבר לקווים שהיו קיימים לפני מלחמת ששת הימים. לא נחזור לקווי ה-4-5 ביוני 1967".²⁶

– 50 אחוז מהגדה המערבית בכל הסכם עתידי.²¹ ובין, כמו בתנאיו ביום, התעקש לשמור על בקעת הירדן בשילוט ישראל, כשהוא מודיע לכנסת באותה הדמנות: "גובל הביטחון יוצב בבקעת הירדן, בפירוש הרחוב ביותר של המושג זה".²² רבין התכוון לכך שנהר הירדן לכשעצמו לא היowa מחסום האגנתי מספק כדי למנוע מעבר של כוחות עזנים וכי נשק לשטח השולט בגדרה המערבית, וכי בקעת הירדן כוללת מבחינה זו גם את המורדות המזרחיים של רכס הרי הגדרה המערבית, המתורומים לגובה של 700–1,000 מטר. זו הייתה כוונתו של רבין כאשר ציין שישראל זקופה לאוזור זה בפירוש הרחוב ביותר" של המושג. נציגי כי רבין גם התעקש לשמור על ירושלים מאוחדת תחת ריבונות ישראלית.

המסרים הדיפלומטיים המבולבלים מצדה של ישראל

ניתן להבין את הביקורת הבינלאומית על עמדת נתניהו, המעמיד את הביטחון בראש סולם העדיפויות, כאשר בוחנים אותה לעומת ממשלה נוכנother של ממשלה ישות ישראל קודמתו לוויטורים משמעותיים בראש ובראלה תורכי הביטחון בדיעד על פיהם. שלושת המקרים הבאים מדגימים את הסכנות הכרוכות בדיפלומטיה של ויטורים.

2000 – אהוד ברק בקמף-דיידי

נכשנותו של ראש הממשלה אהוד ברק להגיע להסכם שישים "קץ לסכום" עם יאסר ערפאת בקמף-דיידי ביולי 2000 ושוב בטאבל בתחלת 2001 היה הכוח המנייע מאחורי הגישה החדשית לגבי הסדרי ביטחון בשטחה של המדינה הפלשתינית העתידית. העוצתיו של ברק שיקפו את העובדה, שלאורונה מאז הקמת המדינה זנחה ממשלה ישראל את העמידה על גבולות בני-הגנה בגדה המערבית. ברק נראה האמין שניתן לעורב לביטחונה של ישראל תוך הסתפקות בשליטה ישראלית על 12% או אפילו פחות מהגדה המערבית,³¹ וזאת בהשוואה ל- 45%-33% על פי התפיסה של גבולות בני-הגנה.³² יתרכן שהצעתו של ברק נועדה להסיר את המסכה מעל פניו של ערפאת, ואולם רעיונות אלו עיצבו את פניו של תהליך השלום בשנים הבאות.

ברק גם הציע מדינה פלשתינית ריבונית, בתנאי שהגדה המערבית תפזר ויוציאו תחנות התרבות הישראלית וכוחות צה"ל על אדמה פלשתינית. ברם, למרות הצעתו חסרת התקדים של ברק, סייר ראש הביטחון הפלשתינאי אז מוחמד דחלאן, שוחר לאחרונה להיות גורם ממשמעתי בפתח³³, לאמצ את הצעות הביטחון הישראלית. השילוח לשעבר למזרחה התיקון, דנים רום, כתוב שדחלאן התנגד בתוקף לכל נוכחות ישראלית או זרה במערב הגולן של הגדה המערבית ושלל את הרעיון ישראאל זקופה לבבשי גישה מאובטחים לתוך הגדה המערבית.³⁴

נטישת הקונספירציה של גבולות בני-הגנה והסכמתו של ברק לתחrif של הסדרי ביטחון כرسמה ואפילו תורתה תחת התעקשותה ורבת השנים של ישראל על המשך שליטתה בבקעת הירדן ובשטחים חיווניים נוספים בגדה המערבית. חרף העובדה שבתקופת ממשל בווש הוסרו מתחווה קלינטון והצעות קמף-דיידי מעלה השולחן, שלשלו הפלשתינאים את הויתורים לכיסם ועמדו עליהם ננקודות התחלה למשא ומתן עתידי.

כפי שצין המשנה לראש הממשלה משה יעלון בפרק הקדמה למחקר זה, "מנקודה זאת והלאה, ציפו שיישראל תסתפק בגבולות הצרים שברק הציע. חמוץ מכך, מסקנתם של קובעי המדיניות המערביים מגישתו של ברק הייתה שקווי 1967 – ככלומר קווי שבירת הנشك מק- 1949 – היהו את מסגרת ההתייחסות החדשה לכל משא ומתן עתידי".

ב-24 באפריל 2005, אמר שרон: "בקעת הירדן חיונית מאוד ולא מדובר רק בבקעה עצמה אלא בשטח עד לכיביש אלון מודרגה שמעל כביש אלון. לדעתי זהו שטח חינוי מאדון".²⁶

ראש הממשלה יצחק רבין, כמו נתניהו כיום, התעקש על לשמור על בקעת הירדן בשליטת ישראל, כשהוא מודיע לכנסת ב-1995: "גבול הביטחון יוצב בבקעת הירדן, במובן הרחב ביותר של המושג הזה".

גבולות בני-הגנה: הקשר ההיסטורי

קווי שבירת הנשק של 1949 שהזיכו מעמד גבול המזרחי הישראלי דה פקטו עד למלחמת ששת הימים הותירו את ישראל בסכנה קיימת.ABA אבן, שר החוץ הישראלי דאז, הגידו את הקווים הללו ב-1969 "גבולות אושוויז שאסור לחזור אליהם".²⁷

יגאל אלון, שפיקד על הפלמ"ח בימים שלפני קום המדינה וכייה כשר חוץ במשאלת וביון, היה אדריכל תורת גבולות בני-הגנה. במאמר שפרסם בכתב העת האמריקני Foreign Affairs הוא הטועם:

אין צורך להיות מומחה צבאי על מנת לזהות את הפגמים הקריטיים בקווי שבירת הנשק עד לבעי' יוני 1967 ... הבעיה החמורה ביותר היא בגבול המזרחי כאשר רוחבו של מישור החוף נ בעין 16-24 ק"מ, שבו ממוקמים מרכז האוכלוסייה הישראלית כולל תל אביב ורבה. גם ירושלים נותרה בעמדה מסוכנת למדי. בתוך קווים אלו מכיה וASHONA מוצלתה אחת מצד העربים דיה לבתור את ישראל ביותר מנקודה אחת, לגודע את עורקי החיים החינויים, ולהציג אותה בפני סכנות ש愧 מדינה לא הייתה מוכנה לעמוד בפניהן. גבולות בני-הגנה נועד למת מענה לחולשה זו, ולספק לישראל את העומק האסטרטגי המיניימלי הדרוש, וכן להעניק לה גבולות בעלי משמעות טופוגרפית אסטרטגית.²⁸

על פי דעתו של אלון, לה היו שותפים ראשי הממשלה שכיהנו לאחריו, המושג "גבולות בני-הגנה" פירושו שלישראל ההחלטה את צורכי הביטחון והאחריות לגבולות שיספקו לאזרוחה את מתקפה. פועל יוצא של עמדה זו היהYSIS שישראל חיבת לשלוט בשטחים מזרחה לקווי שבירת הנשק של 1949 חלק מכל הסכם שלום עם הפלשתינאים ובמיוחד בבקעת הירדן, שהוא ברובה דلت אוכלוסין.²⁹

תכנית אלון לגבולות בני-הגנה שימושה נקודת התייחסות עיקרית עברו נתניהו במשך 14 השנים האחרונות. ד"ר דורן גולד, שימוש בעבר כיעוץ של נתניהו למיניות חזק, ציין כי בשנת 1997 הציע נתניהו את תוכנית "אלון פלוס" להסדיר קבוע עם הפלשתינאים.³⁰

רָה"מ לשעבר אהוד ברק
ויאסר ערפאת, 11 ביולי
1999. החלטתו של ברק

לאמצ' קונסנסט חדש
להסדרי הביטחון בשטחה
של מדינה פלשתינית
עתידית, שתוקם למשה
בקווי 1967, הגדרות
מחדש את הציפיות
הבינלאומיות מישראל.

ויתורי חסרי התקדים של אולמרט פוגעים כבומרנג בישראל

ההמחשה הטובה ביותר לכך שוויתוריים ישראלים מזינים
ציפיות בינלאומיות לויתרים נספים תימצא בהתנהלותו
של ראש הממשלה לשעבר אהוד אולמרט בשיחות אנאפוליס,
שקריםoso. אולמרט הרחק לנכונות מכך וראש
ממשלה שקדם לו מבחן הנכונות לויתרים במטרה להשיג
הסכם עם הפלשתינים. הוא הציע נסיגה של 97%-93.5%
מהגדה המערבית, חלוקת ירושלים, כולל משטרBIN-אומי לאגן
הקדוש (הכולל את הר הבית והמקדשים הקדושים לאסלאם)
והביע נוכנות לאפשר ל-10,000 פליטים פלשתינאים
להתיישב מחדש מחדש מטעמים הומניטריים.³⁸

צוות המשא ומתן של אולמרט בראשות תא"ל אודי דקל,
המננה על מחבריו המחקר הנוכחי, גם ניסה להתאים דרישות
ביטחוניות כגון פירוז המדינה הפלשתינית, הסדרי ביטחון
מיוחדים בבעלות הירדן ושליטה ביטחונית ישראלית בחוף
עדיה, לתוקן ההסכם הסופי, אולם כל התביעות הללו נדחו בידי
הפלשתינים.³⁹ היה ברור למנהל המשא ומתן בשני הצדדים,
הפלשתינים והישראלים, כי דבר אינו מוסכם עד לאישור
ההסכם עצמו.⁴⁰ אולם, עם התמוטטות המשא ומתן שבו ועל
הדףים המוכרים מהצעות ברק: הויתוריים הישראלים חסרי
התקדים נדחו בידי הפלשתינים, אך הם שלשלו אותם לכיסם
כנקודת התחלה לסייעו הבא במשא ומתן.

הנסיגה החד-צדדית של שרון מרצת עזה

ראש הממשלה שרון אף העלה את סך הציפיות הבינלאומי
לנסיגה כללית לקו 1949 כתוצאה מהחלטתו לסתת
מרצת עזה. שרון ויתר על רצועת עזה ב-2005 מתוך
כוונה לספק לביטחון לישראלים ולזכות לאחודה ולרצון טוב
בDIR-הבינלאומי על כן שהעניק לפלשתינים לראשונה לראשה
מיini-מדינה משליהם.⁴¹ ברם, ההוקאה למחווה הישראלית לא
זכתה לתמיכת ארכות ימים באירופה ואף עוררה חשד שמדובר
בתכיסים למניעת ויתוריים נוספים.³⁵

הקהילה הבינלאומית המㄨיטה בחשיבותו הוויתור הישראלי
ברצועת עזה וארגוני בינלאומיים כגון האו"ם, ארגוןมนשי
וORGAN HRW ממשיכים להתייחס לעזה כאל "שטח כבוש".³⁶
הציפייה האירופית לנסיגות ישראליות עתידות מעידה על
עומק הנזק שנגרם על ידי הנסיגה החד-צדדית הישראלית
ללא תנאים מרצת עזה להכרה בזכותו הטריטוריאלית של
ישראל בגדרה המערבית. זו הייתה גם הסיבה ששגן הרמטכ"ל
לשעבר וראש המועצה לביטחון לאומי, אלוף (מיל') עוזי דיין,
הביע התנגדות פומבית לנסיגה מלאה מרצת עזה. הוא ציין
ב-4 ביוני 2007 שעזה קבעה "תקדים בלתי מוסרי ומוסוכן
לגדה המערבית."³⁷

ראש ממשלת ישראל לשעבר אהוד אולמרט, וו"ר הרש"פ מחמוד עמאם, 28 באוגוסט 2009. בריאון שהתקיים בנובמבר 2005 התייחס אולרט להצעתו חסרת תקדים למסירת 93.5% משטחי הגaza וחולמת ירושלים: "אמרתי לו (לעבאים) כי לעולם לא קיבל הצעה דומה ממנהיג ישראלי כלשהו בחמשים הבאים הבאות."

חשיבות מחודשת לגבי הזכויות המשפטיות והמדיניות של ישראל

המחלקה בין ממשל אובמה לבין ממשלה נתניהו נזעך בין היתר בעובדה שהאמריקנים התרגלו לדיפלומטיה הישראלית המשותחת על ויתוריהם הדוחקים לקרן זווית את זכויותיה הדיפלומטיות והמדיניות של ישראל. אולם ויתוריהם ישראליים רק מזמן את הציפיות לויתורים נוספים.⁴³

ארה"ב התרגלה לדיפלומטיה הישראלית המשותחת על ויתוריהם הדוחקים לקרן זווית את זכויותיה הדיפלומטיות והמדיניות של ישראל. אולם ויתוריהם ישראליים רק מזמן בינלאומיות, כגון החלטת מועצת הביטחון 242, שהתקבלה שנה אחת ותמכה בזכויותיה של ישראל בגaza המערבית על סמך מלחמתה במלחמת מגן-ב-1967.⁴⁴ ממשן אדרעה שעשוים, שימשה ההחלטה 242 נור לרגליה של הדיפלומטיה הערבית-ישראלית כעוגן משפטי התומך בזכותה של ישראל "לגבولات בטוחים ומוכרים". – והוא אומר גבולות בני-הגנה על בסיס הכרת מועצת הביטחון בכך שהערבים ולא הישראלים היו הצד התקופן במלחמה זו.²⁴

ארה"ב התרגלה לדיפלומטיה הישראלית המשותחת על ויתוריהם הדוחקים לקרן זווית את זכויותיה הדיפלומטיות והמדיניות של ישראל.
אולם ויתוריהם ישראליים רק מזמן את הציפיות לויתרים נוספים

ההחלטה 242 גם סייפה את התשתית המשפטית לתהיליכי שלום שבאו בעקבותיה, כגון הסכם השלום עם מצרים ב-1979, ועידת מדריד ב-1991, חילופי המכתבים עם אש"ף ב-1993, הסכם השלום עם ירדן ב-1994 וההתחייבות בכתב הנשיואוטי מבוש לשרון ב-2004.⁴⁵

ארה"ב התרגלה לדיפלומטיה הישראלית המשותחת על ויתוריהם הדוחקים לקרן זווית את זכויותיה הדיפלומטיות והמדיניות של ישראל. אולם ויתוריהם ישראליים רק מזמן את הציפיות לויתרים נוספים.

חרתהה של ישראל לדיפלומטיה המזינה את הביטחון בראש מלאץ אותה להתמודד עם ממשל אובמה הרואה בגישה סטיה חזקה מההסכים הקודמים בין ישראל לארה"ב. המஸל שומר על שתיקה כמעט כמעט מוחלטת לגבי ההחלטה 242 ונראה מתעלם מהכתב הנשיואוטי של בש"מ-2004, שזכה לתמיכה דו-מפלגתית מקריו לקיר בבית הנבחרים ובסנאט. הנשיא בוושינגטון ציטט ב文书 ההחלטה 242 כדי להבטיח לשון "שכחلك מהסדר קבוע, ישראל חייבת לזכות בגבולות בטוחים ומוכרים, כתוצאה של המשא ומתן שניהלו הצדדים בהתאם להחלטות מועצת הביטחון של האו"ם 242 ו-338...".

ארה"ב חזרה על תמייתה האיתנה בביטחון של ישראל, כולל גבולות בטוחים ובנני-ההגנה, ומהזיבותה לקיים ולחזק את יכולתה של ישראל להרתיע ולהתגונן בכוחות עצמה מול כל איום או צורוף אפשרי של אוים.⁴⁶

ככל שמשאל אובמה מפנה עורך לדפסים מסורתיים והבנות שעיצבו בעבר את הדיפלומטיה המזרחית-טכנולוגית מזה עשרות שנים, תיאץ ממשלה ישראל להציג ביתר שאת את השיבותם של תקדים משפטים וערביות דיפלומטיות.

アイומים אזריים ושותה של ישראל דיפלומטיה של "bihchon chilcha"

アイומים אזריים כלפי מדינות ערב ויישראל גם יחד מצד אחד אוelan החותת לתהגרונות, בעלת בריתה סוריה, שלוחות טרור אזריות, ובנוסף פעילותו המתמשכת של אל-קאעידה המתקרבת לגבולות ישראל, מסיעים להצדיק את נחישותה של ישראל לדבוק בהעדפת הביטחון על פני הדיפלומטיה. בעוד שפעילותו החתרנית של ארגון אל-קאעידה סמוך לגבולות ישראל ומעינקה השראה לחסידי הארגון במצרים, בסעודיה, בסוריה, לבנון ובעזה, הפכה גם ירדן מטרה למתקפות חזורת מצד אל-קאעידה, וכויים מתקשה החמאם למנועו ירי רקטות על ידי קבוצות אל-קאעידה בעזה לעבר ויישראל.⁴⁵

כל נסיגה ישראלית מאז שנת 2000 יקרה חיל ביטחוני שנוץ'ל בידי כוחות לבנון ובעזה, הנהנים מגיבוי איראני, לשפר את עדמותיהם לפני ישראל

התפתחויות אלו, ובמיוחד עלייתו של "ציר הרשע" בגין איראני המורכב מסוריה, מחיזבאללה וממחמות, ניפצו את האשילה שניתן לבודד את הסוכן הישראלי-פלסטיני מוגמות אזריות רחבות יותר ושניתן להגעה להסדר טריטוריאלי. יציב תוך התעלומות מאותן התפתחויות אזריות.

כל נסיגה ישראלית מאז שנת 2000 יקרה חיל ביטחוני שנוץ'ל לרעה בידי כוחות עזינים לבנון ובעזה בגין איראני. מלחמת לבנון השנייה ומבצע "עופרת יצוקה" הבביטה את האים מצד וקטות קצריות טווח על העורף הישראלי והדגישו את חשיבות ההגנה הטריטוריאלית לישראל.⁴⁶

לסימן

הנסיא ברק אובמה מקדם סדר יום חדש המעיד במרקץ את תהילך השלום الفلسطيني-ישראלית ואת כינונה של מדינה פלשתינאית על פי קווי שביתת הנשך מ-1949. הוא עשו אפילו להציג תכנית אמריקנית, אולי אף לנכונות אותה במקרה שתהיליך שלום לא יתרחק בקצב הרואי, חרב התנגדות החריפה לכן בישראל.⁴⁷ הגישה המדינית החדשה של ארה"ב הותירה את ממשלה נתניהו בעמדת מגננה, ואפשרה לפלשתינים לבנקיח עמדות בנושאי מגננה, ואפשרה לתביעותיהם באנAPOLOS. היא גם הציטה תקווה ליבא מעבר לתביעותיהם באנAPOLOS. היא גם הציטה תקווה בקרב הפלשתינים למדינה שתוכרז באופן חד-צדדי - חלופה המcona בקרוב ההגנה הפלשתינאית "אסטרטגיית קוסובו", שקיבלה תנופה עקב החלטת בית המשפט הבינלאומי לצדק בהאג ביולי 2010, לפיה הרשות המדינה החד-צדדיות של קוסובו לא הייתה בלתי חוקית.⁴⁸

באקלים זהה נחוצה יותר מזמן נחיות ישראלית המזכיבה את הביטחון בראש. ישראל תוסיף למצוא את עצמה תחת לחץ כבד לויתורים כלפי הפלשתינים; במקרים רבים ובין לא ידרשו מהפלשתינים צעדי גומלין, ואין נוכנות ישראלית לציתת לתביעות ווינגן עשויה לגורור ביקורת וענישה. בסביבה שכחאת על ממשלה ישראל להשתית את מדתה על יסודות מוצקים. היסוד הבלדי המשפק את העצמה לעומת הכוח האמריקני לויתרים נוספים ותכניות לעמודה שתוכרז חד-צדדי על פי קווי שביתת הנשך מ-1949-1949 הוא התקשרות ישראלית ללא فرصות על צורכי הביטחון הייסודיים. גבולות בני-הגנה ופירוז המדינה הפלשתינאית עומדים במרכז הצריכים הללו.

הערות

1 נסיגתו של ראש הממשלה לשעבר אהוד ברק לוותר על שטחים על מנת להשיג הסכם שלום עם יאסר ערפאת ורוק לאחר מכן לשאת ולתת על הסדרי הביטחון הישראליים, הן בפסקת קמפ-דוויד (2000) והן בפסקת טבהה (2001), משקפים אסטרטגיה זו. ראה: בן דיקר, השיבה לגבולות בני-הגנה,

"A Return to Defensible Borders," Azure, no. 21 (Summer .<http://www.azure.org.il/article.php?id=174>, 2005

2 ראה, נאומו של ערפאט בפני הפורום הכלכלי העולמי בדאבו ב-28 לינואר, 2001, <http://www.gamla.org.il/english/article/2001/jan/ler4.htm>

3 ראה נאומו של נתניהו, http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Speeches+by+Israeli+leaders/200Address_PM_Netanyahu_Bar-Ilan_University_14-9.Jun-2009.htm

התעקשותו של נתניהו על הדרישה מהרשות הפלשתינאית להכיר בישראל מדינה יהודית מכך רוחה אורה אולמרט חלק מתהילך השלום באנAPOLOS. ברם, הממשלה לשעבר אהוד אולמרט החלק מתהילך השלום באנAPOLOS. ברם, ההגנה הפלשתינאית סיירה להיעtro לו בונשו האזה. www.haaretz.com/hasen/spages/923076.html

4 בעיריות 2009 לנכמת 18-19 האגדו מפלגות המרכז-ימין כוחן מ-50 מושבים ל-65, הישג שמייף בין היתר את מורת רוחו של הצייר מהויתרים חסרי התקדים שהציג אולמרט לרשות הפלשתינאית, כולל הוויטו על גבולות בני-הגנה בגדה המערבית וחולות ירושלים.

5 גרג שריין, "אולמרט עודנו חולם על השלום", The Australian, November 28, 2009, <http://www.theaustralian.com.au/news/opinion/ehud-olmert-still-dreams-ofpeace.story-e6frg76f-1225804745744>

6 ראה ג'קסון דיל, "משחק המתנה של עבאס", Washington Post, May 29, 2009, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/05/28/AR2009052803614.html>

7 אליאן אברמס, "הילאי טועה לגבי ההתנהלות", Wall Street Journal, June 26, 2009, <http://online.wsj.com/article/SB124588743827950599.html>

התעקשותו של ממש אובמה על הקפה מוחלטת של הבנייה בגודה המערבית ובירושלים היא חסורת תקדים לגבי המדיניות האמריקנית

- 17 ראש הממשלה בינויו נתניהו, נאום בפני בעלי העצורת הכללית של הדרציות היהודית בצרפת אמריקה, ב-11 בנובמבר, 2009. <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1127027.html>
- 18 יונתן לוי, "נתניהו: ישראל לעולם לא תווור על רקע הידן," הארץ, ה-2 במרס, 2010.
- 19 דניס רום, "השלום החסר: מחוררי המאבק לשalom מזרח-תיכוני," *The Inside Story of the Fight for Middle East Peace* (New York: Farrar, Straus and Giroux, 2005), p. 327
- 20 יצחק רבין בהופעתו בפני הכנסת, ה-5 באוקטובר, 1995, http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/1990_1999/1995/10/PM+Rabin+in+Knesset
- 21 פגשה עם אישיות בכירה בצה"ל לשעבר בירושלים, ה-4 באפריל, 2010.
- 22 יצחק רבין בהופעתו בפני הכנסת. שט, 23
- <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2004/04/20040414-3.html>
- <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2004/04/20040414-3.html>
- 25 דן דיקר, "חזרה לגבולות בני הגנה," עמ' 52-53
- 26 דן דיקר, "מורשתו האסתורטיגית של שרון עבר ישראל: פרספקטיבות מתחיה," *Jerusalem Issue Brief*, vol. 5, no. 15 January 12, 2006
- 27 ריאון בכתב העת הגראני "דר פיגאל," ה-5 בנובמבר, 1969
- 28 יגאל אלון, "ישראל: הטיעון עבר גבולות בני הגנה," *Israel: The Case for Defensible Borders*, Foreign Affairs .vol. 55 (October 1976), pp. 41-42
- 29 תכנית אלון, שהנחתה את גישתו של ראש הממשלה נתניהו מואז כהונתו הראשונה מ-1996 עד 1999, קובעת שבגולות בני-הגנה חדש לישראל פירושם "שליטה אבסולוטית על 1,813 קמ"ר ברקע הידן האסתורטיגית מזרח למרכזי האוכלוסייה הפלשטייניאנים" – האזר שבן נהר הירדן מזרח ומודדות המזרחיים של הר שומרון והזהה מערבי, כולל ירושלים רבתי וקטעים ייחודי אוכלוסייה במדבר יהודה. המלצות של אלון לפיה את בקעת הירדן מתמקה בעובדה השהטת היה ונותר דليل אונליסון ברובו, להוציא שלושים אלף תושב יהוי הייחודי מהאזור המסופה. המצאות הדמוגרפתיות אלה ייחד עם שליטה ברקע הירדן תישאר על כנה בשנים הקרובות ותהווה יתרון חשוב לישראל, כפי שמשמעותה הנשיאותית של ג'ורג' בוש שינתה בתמורה לניגת ישראל מעודה ב-2005. הדבר אף ציין בראיונות שהעניק נתניהו לאחרונה, המצביעים על רולוונטיות של התכנית גם כיום.
- 30 דורי גולד, גבולות בני הגנה לישראל", *Jerusalem Viewpoints*, no. 500, June 15, 2003, <http://www.jcpa.org/jl/vp500.htm>
- 31 על פי היזיון, בזק היה מוכן לאזור בין 93 ל-95 אחוזים בקמף-זיוון – 97 אחוזים בטאבה, בהתאם לציעות הגישור של קלינסון. יש הסבורים שהוא הציע לפלשטיינאים בטאבה חילופי שטחים בגולן 3 אחוזים וכיומי מתן שטחי ישראל לפיו 1967 למרות שהדבר הוכח על ידי חבר הכנסת שעבר דן יתום, ששימש ראש הממשלה המודיעיני-ביטחוני תחת ברוך בזוויהה בכנסת בנושא גבולות בני-הגנה, שנערכה בחסות ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ב-19 באוקטובר, 2004.
- 32 תכנית אלון הושתתה בעיקר על המשך שליטה על ישראל ברקע הירדן, המהווה שליש מוגדרה. תורת "אלון פלום" שאומצה בידי ראיין הממשלה רבין ונתניהו תכלול גם יישובים אסטרטגיים חינויים שיביחו יוווי 45 עד 49 אחוזים משטחי הגדה המערבית. הערכה זו מושתתת על צורכי הביטחון הישראלים בלבד ואינה כוללת אינטרסים בינלאומיים
- 33, 1995, הממשיכים להთווות את היחסים בין ישראל לפלשתינים עד שושג הסכם קבע בין הצדדים, אינם מסילים אי-אפשר על בנייתה פלשתנית או ישראליota בגדה המערבית או ירושלים, שמעוד הקבע שלא הוא נושא למשא ומתן בין הצדדים. ראה דן דיקר, "האם התקורת הבינלאומית מחייבת ישראל בסכום הפלשטיינו-ישראלי," *"Does the International News Media Overlook Israel's Rights in the Palestinian-Israeli Conflict,"* *Jerusalem Viewpoints*, no. 495, Jerusalem Center for Public Affairs, April 2003, <http://www.jcpa.org/jl/vp495.htm>
- 8 אורי שביט, "מהפכת נתניהו," <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1093877.html>
- 9 נתניהו התעקש על כך שישראל תחזיק בגבולות בני-הגנה, כולל שליטה ישראלית על שטח אובייק אחד מעל מדינתה הפלשתניתית וביחסו אלקסטרומאנטי. על המדינה הפלשתניתית העתידית תיאר כויתת הסכימים בזאים עם גורמים דומים ולא יותר כוחות דרים בשטח הפלשטיינאי. נתניהו גם הצהיר: "ירושלים בירת ישראל תישאר מאוחדת, תוך המשך קיום חופש הפולחן לכל הדותות".
- 10 Prime Minister Benjamin Netanyahu, Speech at Bar-Ilan University, June 14, 2009, <http://www.pmo.gov.il/PMOEng/Communication/PMSpeaks/speechbarilan140609.htm>
- 11 עבאס הודה בפני כתוב ה-"וושינגטון פוסט", ג'קסון דיל, שהצעת אולמרט התייחסה ל-93.5-97 אחוזים של האגדה המערבית, מזרח ירושלים, משטר אופורופוסות מיוחד ל"างן הקדוש" והכרה בזכות השיבה (שכללה חזרתם של 10,000 פליטים לישראל מ민וקים הומניטריים, על פי פקידי בכיר בצוות המשא ומתן של אולמרט). העזה זו הייתה ידעה ותר פלשטיינאים מההצעות שקיבלו מג'ורג' בוש או ביל קלינטון וכן כל זאת אמר עבאס "הפעורים היו רחבים". ראה ג'קסון דיל, "משחק ההמתנה של עבאס," *WashingtonPost*, May 29, 2009, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/05/28/AR2009052803614.html>
- 12 מספר הקרים שנרצחו בידי מלחמים פלשתינים בחמש השנים שבאו מיד לאחר הסכם אוסלו (256) עללה על מספר ההרוגים (216) ב-15 השנים שקדמו לו. ראה, "הטרור ואולמרט," *Terrorism and Oslo*, *Daily Forward*, September 19, 2003, <http://www.forward.com/articles/8161> -<http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism/Obstacle+to+Peace/Palestinian+terror+since+2000+Victims+of+Palestinian+Violence+and+Terrorism+sinc.htm>
- 13 דורי גולד, "מלחמותה של ישראל לעצירת מתקפת הטילים הפלשטיינית," *"Israel's War to Halt Palestinian Rocket Attacks* *Jerusalem Issue Brief*, vol. 7, no. 34, March 3, <http://www.jcpa.org/JCPA/Templates>ShowPage.asp?DBID=1&LNGID=1&TMID=111&FID=283&PID=0&ID=2049>
- 14 יוסי ורטר, "נסיקה חדה בתמיכת בנטניהו לאחר הנאמן," הארץ, ה-16 ביוני 2009. לגבי תמיכת הציבור הישראלי בירושלים מוחודה וראה דורי גולד, *המערנה על ירושלים: האתג' המדי של ישראל* (ישראל, משלול הוצאה לאור, 2008).
- 15 ורטר, "נסיקה חדה."
- 16 שביט, "מהפכת נתניהו".

- 45 דורי גולד וסגן אלוף (מיל') יונתן דוחוב הולי, "אל קאעידה, זרקרים" ישראל: האם קיים אiom ג'יהאדי חדש המדריך את יציבותה של החזית המזרחיית?,"
Jerusalem Viewpoints, no. 538, Jerusalem Center for Public Affairs, January 1, .<http://www.jcpa.org/jl/vp538.htm>, 2006
- 46 רב-אלוף (מיל') משה יעלון, "מלחתת לבנון השנייה: מטריטוריה Iran's Race for Regional Supremacy, Jerusalem Center for Public Affairs, 2008, p.33, .<http://www.jcpa.org/text/iran2-june08.pdf>
- 47 גיל הופמן, "ספר: 91 אחוזים מתנגדים להטלת הסכם כפוי בידי אובמה", ירושלים פוסט, ה-14 באפריל, 2010, .<http://www.jpost.com/Israel/Article.aspx?id=173093>
- חסוב לעצין שהמספרים היו דומים לגבי בקעת הירדן: 90 אחוזים התנגדו לויתור על השליטה הישראלית בעוד ש-10 אחוזים צידדו בויתור.
- 48 בן דיקה, "האסטרטגיה החד-צדנית הפלשינית נסוח קוסובו: השלכות לרשות ולישראל,"
Jerusalem Viewpoints, no. 575, Jerusalem Center for Public Affairs, January 2010, <http://jcpa.org/JCPA/Templates>ShowPage.asp?DBID=1&LN.GID=1&TMID=111&FID=443&PID=0&IID=3271>
- 35 האחראי על מדיניות החוץ באיחוד האירופי, חוויאר סולאנא, זהair באותה עת שהאיחוד האירופי לא יתמוך בתנטוקות מעזה אם הדבר לא יוביל לנסיגה הישראלית כוללת מהגדה המערבית. סולאנאrina את התறיש זהה "תלים בלהות". דיקר, שם.
- 36 לדוגמה, ראה ג'ין דוגאר, דז"ח של מחבר הדז"ח המיעוד מסען האו"ם לגבי מצב זכויות האדם בשטחים הפלשינאים הכבושים מאז 1967, Report of the United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in the Palestinian Territories Occupied Since 1967, A/HRC/4/17, January 29, 2007 ובמיוחד סעיפים 1,1-22 שנבאים מתייחסים דוגרא לעזה כל חלך מה"השחטים הפלשינאים הכבושים" ומחייב עליה את אמתן זנואה.
- 37 נאומו של אלוף (מיל') עוזי דין בכנס על "ארגוני צבאיים שנחלה חלומות מועצת הביטחון" 242, המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה ויקון קנוואר, ירושלים ה-4 ביוני, 2007.
- 38 ג'קסון דיל, "משחק ההמתנה של עabs". מסוף הפליטים הפלשינאים שהסתכנים אולמות לקלוט שמי מחולקמת. מקורות מדיניים ערבים דבשו על נוכנות אולמות לקלוט תוך שער שנים. אולם פקידי צה"ל שיהה מעורב במשא ומתןenganpolis סיפר למחבר שהמספר לא עלה על 10,000. מפגש בירושלים, ב-17 באפריל, 2010.
- 39 אודי דקל, פירוז – מניעת איום צבאים וטוריסטים מתוך ודרכם השחטים הפלשינאים, המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה, 2010.
- 40 אלף בן ובריך, "ראש מטה המטו"מ של אולמרט, אודי דקל: אני לא מאמין שיש, בסוטה הנראה לעין, אפשרות להסכם עם הפלשינאים על הסוגיות, בעיקם סוגיות הלביה הבעייניות", הארץ, ה-25 בנואר, 2010. <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1144854.html>
- 41 יהודה בלם, "הסעיפים הרטוריאליים של החלטת מועצת הביטחון 242, מותן זכונה של ישראל לגבולות בסותרים: ארבעה עשרים להחלטת מועצת הביטחון 242, המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה.
- 42 גולד, "גבולות בני הגנה לישראל; זכונה של ישראל לגבולות בסותרים: ארבעה עשרים להחלטת מועצת הביטחון 242; גבולות בני-הגנה לשלום בר-קימיא, המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה.
- 43 גולד, הקדמה לגבולות בני הגנה לשלום בר-קימיא.
<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/44.releases/2004/04/20040414-3.html>

על המחברים

רב-אלוף (מיל') משה יעלון המשנה לראש הממשלה והשר לנושאים אסטרטגיים. שירות כרמטכ"ל ה-17 בין השנים 2005-2002. במהלך תקופה זו הוביל את הצבא למלחמה בטרור שפרץ בשנת 2000. טרם מינויו לרמטכ"ל שירת יעלון כסגן הרמטכ"ל, אלוף פיקוד מרכז וראש אגף מודיעין בצה"ל (אמ"ן). מסוף שנת 2005 כיהן יעלון כעמית צבאי בכיר ב"מקון" ושינగטון למדיניות המדרח התקיכון" במשרף כתשעה חדשים. בשנים 2006-2009 כיהן כעמית בכיר במקון אדლסון ללימודים אסטרטגיים במרכז שלם וכיו"ר המרכז לԶיהות ותרבות יהודית בבית"ר מורה"ה ונשיא עמותת שק"ל (שירותי קהילה למוגבלים).

אלוף (מיל') אהרון זאבי פרקש מילא שורה ארוכה של תפקידיו פיקוד ומטה בצה"ל, ביניהם מפקד ייחידה 8200, סגן ראש אגף התכנון, ראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה וראש אגף מודיעין בצה"ל (אמ"ן). האלוף (מיל') פרקש הוא המקיים ומנהל של חברת FST21, חברה לטכנולוגיות ביוחן מתקדמת ומכהן כנשיא המקון למדיניות העם היהודי.

תת-אלוף (מיל') אודי דקל מילא שורה ארוכה של תפקידיו פיקוד ומטה בצה"ל, ביניהם רמ"ח אסטרטגי אזרחי ועוזר להסדרים מדיניים באגף התכנון במטה הכללי, ראש החטיבה לשורי חוץ והיחידה לקישור לזרים במטה הכללי וראש החטיבה האסטרטגית במטה הכללי. במסגרת תפקידים אלו היה אחראי לגיבוש התפיסות הביטחוניות והעמדות הביטחוניות להסדרים המדיניים, קידום שיתוף הפעולה הצבאי עם צבאות ומוסדות ביטחוניים בעולם ואחראי להכנות הערכת המצב האסטרטגי, לגיבוש מדיניות ועמדות צה"ל בנושאים אסטרטגיים ומדיניים-צבאיים. לאחר פרישתו מצה"ל שימש תת-אלוף דקל כראש יחידת המשא ומתן עם הפלשתינים במשרד ראש הממשלה בין השנים 2008-2009.

אלוף (מיל') גיורא אילנד מילא שורה ארוכה של תפקידיו פיקוד ומטה בצה"ל, ביניהם קצין חיל רגלים וצנחים וראשי (קצח"ר), ראש אגף המבצעים וראש אגף התכנון בצה"ל. בתפקידים אלו היה אחראי על תכנון וביצוע המדיניות האסטרטגית והמבצעית של צה"ל, ההכנות ליציאת צה"ל מלובנון ולעימותם עם הפלשתינים במלהך אנטיפאדת אל-אקסא. במסגרת שותפותו של צה"ל במערכת המדינה יצג האלוף אילנד את מערכת הביטחון בשיחות עם גורמים אמריקניים, פלשתינאים ואחרים. לאחר פרישתו מצה"ל כיהן האלוף אילנד כראש המועצה לביטחון לאומי בין השנים 2004-2006. לאחרונה עמד בראש ועדת הבדיקה הצבאית לאירועי המשט לעזה.

ד"ר דורית גולד, נשיא המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה, כיהן כשגריר ישראל באו"ם (1997-1999). קודם לכן כיהן כיו"ץ המדיני לראש הממשלה בנימין נתניהו, וכן כיהן כשליח מדיני בידן, במצרים, ברשות הפלשתינית ובמדינות המפרץ. היה מעורב במשא ומתן על הסכם וויי-ב-1998 ועל פרוטוקול חברון ב-1997, וב-1996 סיים את המשא ומתן עם ארצות הברית, לבנון, סוריה וצרפת על הקמת קבוצת המעקב על דרום לבנון. ב-1991 כיהן כיו"ץ למשחתה הישראלית לועידת השלום במדריד. ד"ר גולד השלים את לימודי התואר הראשון שלו (ב-1975), התואר השני (ב-1976) והדוקטורט (ב-1984) באוניברסיטת קולומביה. ב-1978 קיבל את התעודה מטעם המקון ללימודי המזרח התקיכון באוניברסיטה קולומביאה. ד"ר גולד הוא מחברם של הספרים: האסטרטגיה הצבאית האמריקנית במזרח התקיכון (ההוצאה לאור של משרד הביטחון 1993); המערה על ירושלים – האתגר המדיני של ישראל (דיעות אחרונות, 2007) *Hatred's Kingdom: How Saudi Arabia Supports the New Global Terrorism* (Regnery, 2003); *Tower of Babble: How the United Nations Has Fueled Global Chaos* (Crown Forum, 2004); *The Rise of Nuclear Iran* (Regnery 2009)

תנ"א-לוף (מייל) יוסי קופרמן הוא המשנה למנכ"ל המשרד לנושאים אסטרטגיים. בתפקידו האחרון בצה"ל היה ראש חטיבת המחבר באמ"ן בין השנים 2001-2006. קודם לכן שירת במגוון תפקידים בחיל המודיעין, ובכלל זה קמ"ן פיקוד מרכז (1998-2001). לאחר שחרורו ועד يول' 2009 היה סגן נשיא בחברת הייעוץ הביטחוני GCST. פרום מס'ו מאמרם בנושא מודיעין, המזה"ת וביטחון.

אלוף (מל"י) יעקב עמידורו הוא יושב ראש ה-ICA - Institute for Contemporary Affairs – מכון אקדמי בינלאומי בירושלים. אלוף (מל"י) עמידורו הוא מחברם של הספרים הבאים: הרהורים על צבא וביטחון (הוצאת המכון לנד"ר – מכון אקדמי בירושלים). הלכה למעשה (ההוצאה לאור של משרד הביטחון).

אלוף (מיל') עוזי דין מילא שורה ארוכה של תפקידיו לחימה ופיקוד בצה"ל, ביןיהם מפקד יחידות שדה עד רמת אוגדה משוריינת, מפקד גיס וראש אגף התכנון בצה"ל, ראש המשלחת הביטחונית במשא ומתן עם הירדנים, הפלשתינים והسورים, אלוף פיקוד המרכז וסגן הרמטכ"ל. לאחר פרישתו מצה"ל כיהן כיור המועצה לביטחון לאומי בין השנים 2000-2002. כיום משמש כמייסד ונשיא כנס ישראל-שדרות לחברה ונשיא מועצת הביטחון לישראל. בעל תואר B.Sc. במתמטיקה ופיזיקה מהאוניברסיטה העברית בירושלים ו-M.Sc. – בחקר ביצועים מאוניברסיטת סטנפורד בקליפורניה.

על המרכז הירושלמי לעניני ציור ומדינה (ע"ר)

המרכז הירושלמי לענייני ציור ומדינה הוא מוסד מחקר עצמאי ללא כוונת רווח, הפעיל משנת 1976 וועסוק בחקר מדיניות. המרכז הירושלמי מתמקד בהעברת מידע וניתוחים אסטרטגיים באמצעות ניירות עמדה, ספרים ופרסומים וכן בהפצתם למקבלי החלטות ומעצבבי דעת קהל בעולם. רבים מחקרים של המרכז הירושלמי בעת האחרון עוסקים בין היתר בזכאותה של ישראל על-פי המשפט הבינלאומי, הטrror הגלובלי, הסכנה האיראנית ובוחינת רעיונות חדשים לפתרונות אזוריים בזירה התקינה.

ನשייא: ד"ר דורית גולד

מנכ"ל: חיה הרשקוביץ

המרכז הירושלמי מנוהל על ידי חבר עמים-times הכלול אישים ידועים מתחומי הדיפלומטיה, הביטחון והמשפט בישראל ומדינות אחרות.

החוקרים וניסיונות העמדה של המרכז מופיעים גם באתר האינטרנט www.jcpa.org וכן באתר בעברית www.jcpa.org.il.

תכניות מחקר ופרסומים של המרכז הירושלמי:

סוגיות מדיניות, אסטרטגיות וביטחוניות במודח התקינו – הפרויקט עוסק בביטחון ישראל (גבולות בני הגנה), איראן, והטרור הגלובלי. הפרויקט כולל מחקרים ופעילות נרחבת בזירה הבינלאומית להסברת עמדותיה ופעולותיה של ישראל בנוגע לסקוטן הישראלי-פלשטייני והמלחמה נגד הטרור, ופרסומים יומיים למנהיגות היהודית בארה"ב (Daily Alert).

ICA – Institute for Contemporary Affairs – מכוון להציג עמדותיה של ישראל בסוגיות שוטפות באמצעות תדריכים לדיפלומטים ועתונאים זרים, הכהנה והפצה של מידע רלוונטי. המכוון הוקם בשנת 2002 בשיתוף עם קרן משפחת וקסלר מארה"ב. במסגרת המכוון מתפרסמות הסדרות *Jerusalem Viewpoint*, *Strategic Perspectives* וכן

ירושלים והטהlein המדיני – הפרויקט כולל מחקרים על הזכויות המשפטיות וההיסטוריה של ישראל בירושלים על פי הסכמים קיימים ומשמעות או"מ, בוחינת התופעה של הבניה הבלתי חוקית בעיר, וניתוח הסכנות בתறיש של חלוקת הבירה.

הפורום למשפט בינלאומי – הפורום מתמודד עם סוגיות הנוגעות למשפט הבינלאומי במאבקה של ישראל נגד הטרור ומספק מענה להאשמות נגד ישראל בגין החזקה בשתחים נתונים בחלוקת וזכותה להגנה עצמית.

אנטישמיות בת זמנו – תכנית לחקר האנטישמיות שלאחר השואה ועד ימינו, שורשיה והשלכותיה; מעקב אחר גילוייה והתפשטותה ברחבי העולם. הפרויקט כולל ספרים, הרצאות וכן פרסומים קבועים בסדרת ה-*Post Holocaust and Anti-Semitism*.

ישראל-אירופה – ניתוח מערכת היחסים בין אירופה לישראל על רקע ההתפתחויות המדיניות האחרונות והפצת חומר הסברתי בשפות אירופאיות.

מודלים חדשים לצמיחה כלכלית בישראל – פרויקט רב שנתי בשיתוף עם מכון מלון מארה"ב לקידום רעיונות חדשים לפיתוח כלכלי במישורלאומי ומקומי.